

ספר

יודעי בינה

על חמשה חומשי תורה

חזקתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תש"ג

אשר נשאר בכתובים מאת כ"ק אדמו"ר. אור עולם קודש הקדשים הרב הגאון הצדיק הקדוש, אספקלריא המאירה, מנורה הטהורה. איש אלקים, כל רז לא אניס לי, דמטמון גליין לי, רבים שתו דבריו הקדושים המאירים ומזהירים כזוהר הרקיע, אוהב ישראל. כקש"ת מרן **אלעזר שפירא** זצלה"ה אבד"ק **לאנצהוט**, בן לאותו צדיק כבוד קדושת אדמו"ר הרב האי גאון, איש אלקים קדוש, רשכבה"ג כקש"ת מרן **צבי אלימלך** זצוקללה"ה אבד"ק **דינאב**, בעה"מ ספר הקדוש "בני יששכר" "אגרא דכלה" ושאר חיבורים הקדושים זי"ע ועכ"י:

הובא לבית הדפוס ע"י הרה"ג חר"פ. בנש"ק

כקש"ת **שמואל שפירא** שליט"א אבד"ק **רעדים** נכד המחבר.
בשנת תרע"א לפ"ק.

ועתה יו"ל בעזה"ל לכבוד
שמחת בית כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בהוצאת א.מ.ת.
אור תורה מונקאטש

בעת שמחת פדיון הבן של
הילד חיים **אלעזר הורוויץ** נ"י
בן חדב"נ הרב יוסף הורוויץ שליט"א
זו' הרבנית תחילת בת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

חזקתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ג

להשיג את הספר
אצל הוצאת א.מ.ת.
4706 14 Ave.
Brooklyn N Y 11219

מכתב קודש

מאת כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א

בס"ד

משה יהודא ליב ראבינאוויטש

אבדק"ק מונקאטש

ברוקלין, ניו יורק

יום שנכפל בו בי טוב, לסדר "למען יאריכו ימיה" תשמ"ח, לפ"ק.

בתודה וקול זמרה נברך לאלקינו על כל הטוב אשר גמלנו, ותחזינה עינינו את הסה"ק יודעי בינה יוצא לאור באור חדש ברוב פאר והדר בכמה מעלות טובות.

כנז' בפתח דבר של המו"ל הסה"ק יו"ל לעת שמחת פדיון הבן של נכדי הילד בנש"ק חיים אלעזר נ"י, ולעת ערב יהי' אור יומא דהילולא של אא"ז אדמו"ר המחבר זי"ע ויה"ר שיהיו שפתותיו דובבות בקבר וימליץ טוב בעדינו ובזכותו יושפע לנא מטוב נהורא כל מילי דמיטב ונזכה להמשיך דרך אבוה"ק בני יששכר יודעי בינה לעתים עד ביאת מלכא משיחא במהרה דידן,

הכו"ח בעת שמחה, וביקר דאורייתא

ה"ק משה יהודה ליב ראבינאוויטש

לזכר עולם

הנגיד הנכבד רודף צדקה וחסד
כליל המעלות בעל מדות רמות ונשגבות

מוה"ר **שלמה** בן צבי ארי' ז"ל

פרענקעל

ממונקאטש

(נפ' ביום ח' טבת תשמ"ז בעיר לאס אנגילעס)
אשר הרבה לעשות במסי"נ בדעי"ת צדק"ה וחסד לטובתנו
וזכה להיות ממייסדי מוסדות מונקאטש

ת. נ. צ. ב. ה.

פתח דבר

השיר והשבח לחי העולמים שזכינו להוציא לאור בס"ד את ספר הקדוש יודעי בינה על התורה ומועדי השנה מאת כ"ק אדמו"ר רבי אלעזר שפירא זי"ע ועכ"י אבד"ק לאנצהוט והוא ליקוט תורות מעט הכמות ורב האיכות ממה שכתבם בשנה האחרונה לימי חייו עלי אדמות שנת תרכ"ה לפ"ק.

זה זמן רב שסה"ק הלז תם ואזל מן השוק ע"ז ע"כ הצעתו של כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א אזרנו חיל להדפיס את הספר מחדש ברוב פאר והדר ובאותיות חדשות המאירות עינים, גם הוספנו בהוצאה זו קצת מקורות חייו ומכתבי קודש מכ"ק אדמו"ר המחבר זי"ע.

דבר בעתו מה טוב להו"ל ספר קודש זה לרגל השמחה אשר במעוננו, שמחת פדיון הבן של נכדו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בן לחתנא דבי נשיאה הרב יוסף הורוויץ שליט"א ה"ה הילד חיים אלעזר נ"י (הנקרא על שם כ"ק אדמו"ר בעל מנחת אלעזר זי"ע ועכ"י שהיה נקרא על שמו של כ"ק אדמו"ר המחבר זי"ע ועכ"י) שחל ביום ד' לסי' והיה הבכור אשר תלד י"א אלול תשמ"ח ערב יומא דהילולא של כ"ק אדמו"ר המחבר זי"ע ועכ"י.

זכותו של כ"ק אדמו"ר המחבר הקדוש ואור תורתו יהל עלינו תמיד להרחיב גבולי הקדושה ולהוושע בכל הברכות לשמוע קול שופר של משיח בביאת בן דוד במהרה דיין.

י"א אלול תשמ"ח

הוצאת א.מ.ת.
אור תורה מונקאטש

ס פ ר

יודעי בינה

על המשה חומשי תורה

אשר נשאר בכתובים טאח כ"ק אדומ"ר. אור עולם קודש הקדשים, הרב הגאון הצדיק הקדוש, אספקלריא המאירה, מנורה המהורה. איש אלקים, כל דו לא אנים ל"י, דמטמן גליין ל"י, רבים שחו בריו הקדושים המאירים וטהורים כוהד הרקיע, אוהב ישראל. בקש"ת מרן **אלעזר שפירא** וצללה"ה אבד"ק **לאנצהוט**, בן לאותו צדיק כבוד קדושת אדומ"ר הרב האי גאון, איש אלקים קדוש. רשכבה"ג בקש"ת מרן **צבי אלימלך** וצוקללה"ה אבד"ק **דינאב**, בעה"מ ספר הקדוש. בני יששכר, אגרא דכלהי ושאר חיבורים הקדושים זי"ע ועכ"י:

סונא לזית סדפוס ע"י סרס"ג חו"פ. נכס"ק
בקש"ת **שמואל שפירא** שליט"א חזק"ק רעדים נכד הוונכ.
בשנת תרע"א לפ"ק.

הונא וכתקן ע"י ס"ג הכז עוב" דויד א"י ר"ת, בית חלמוד" נעיר פנעתיס:א.

Verlag Rabbiner Spiro Radymno (Galizien.)

דדוק קנאלער עם זאהן סשעטיסר

תצלום דף השער של הספר במהדורה ראשונה

הועתק והונכס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ג

מכתב תעודה

מכ"ק אדמו"ר בעל דרכי תשובה זי"ע ועכ"י

ב"ה

כבוד ב"ד ש"ב ידידי הה"ג החריף ובקי המפורסם, ערוגת הבושם, חו"פ
בנש"ק וכו' מוה' **שמואל שפירא** הי"ו, אבד"ק **רעדים**.

הגיעני מכתבו. והנה תמהתי בקראי אשר ביקש לשלוח תעודתי ובאותו פרק הגיעני השער הנדפס כבר כלול בהדרו, ואין אחר מעשה בית דפוס כלום, אך מפני הכבוד אשיב תשובה מאהבה. לחיבת הקודש כ"ק אאזמו"ר הרב הקדוש והטהור איש אלקים ופועל ישועות **מלאנצהוט** זי"ע, אשר זכיתי בימי נערותי להתבסם מתורתו ועבודתו, אשר אין ערוך ולא יתואר בחרט עלי גליון, למי שלא ראה את החידוש, רק לראויו המה יענו אחריו מקודש, מלא וגדוש, בתורה בנגלות ונסתרות, לו עשר ידות, שושן סודות, גלי לדרעי' ואזהיר נהורא, אספקלריא המאירה, ושבחיו לספר, במגילת ספר, לא יכילם קונטרס מלא על כל גדותיו, ומה אספר קורותיו, ורובי תורותיו, וכמו זר נחשב למי שזכה להכירו. כי מה זה לפני איש קדוש ואדם גדול כמותו, אשר נדפס בזה זעיר שם אך מעט מזעיר, אולם גם אני מאלו שנאמנין להעיד וכו' מה שראו עיני, כי אלו הדברי קודש מעטי הכמות כתב בשנים האחרונות, טרם הסתלקותו לחיי עוה"ב, מתוך גודל יסוריו הנוראים אשר הוא חליינו נשא בעוה"ר על כן דבריו מעטים בזה לפי ערך חכמתו וידיעתו כמעין הנובע, וגם דיבר אי של צדיק אמת כמותו ג"כ כדאי בפרט כמה קונטריסים שנדפסו בזה, והמה מלאים זיו דברי נועם נחמדים להשכיל ולהטיב, וסי' כזה א"צ הסכמה. ואחתום בברכה זכותו יגן עלינו ועכ"י בכל משאלות לבנו וכוח"ט. ועינינו תחזינה בשוב שכינתו לציון ברחמים.

ב"ד כותב וחותם י"א אלול תרע"א מונקאטש

צבי הירש שפירא

דברי המביא לבית הדפוס

(בדפוס הראשונה)

ב"ה

טרם אקריב לפני הקוראים היקרים את כתבי הקודש שנשארו מכבוד קרושת מרן הרב הגאון הקדוש והטהור איש החסד זי"ע ועכ"י, נמצאתי כמחוייב להציג עצמי בפתח השער, להודיע דברים אחרים, לא לשבח את המחבר, או לפאר את המחברת, כי שניהם אך למותר המה, כי אלה אשר שם קדשו של כ"ק מרן א"ז זצללה"ה נודע להם, ובפרט היחידים השרידים אשר נמצאו עוד שהסתופפו בצל קדשו, ונהרו עינים והשביעו כצחצחות נפשם בעבודת איש אלקים הוזה בקרושה וטהרה, אינם צריכים לסהרותא מאנוש כמוני. וכי יעיד איש על אור השמש כי בהיר הוא בשחקים, ואם להלל את המחברת בודאי אך למותר הוא. כי הלא עיני איש לנוכח יביטו, ובפרט כי מעט הוא בכמותו. ואם באיכותו כל חיך אוכל יטעם ויבחן וינעם לנפשו:

אולם מה שראיתי על ככה לחרוט בעט, הוא כי הלא רבים ישאלו אם כן הוא כי נשארו דברי תורה מכ"ק מרן א"ז. הלא זה כמה שנים אשר עלה לשמים, ומדוע זה לא ראו אור עד היום, וביותר אלה המעטים אשר נמצאו עוד מהמסתופפים בצל קדשו יתמהו, כי הלא בזמן מצער הקשיבו מפיו הקדוש אמרים יותר מאשר נמצא בכל המחברת הזאת:

אי-לזאת מוכרח אני להודיע כשער בת רבים, אמת הוא כי כתבי קודש האלו כ"ק מרן א"ז זצללה"ה בעצמו כתבם ביד קדשו, כאשר כתב בהקדמתו, אבל לדאבון נפשנו עוד לא היו מסודרים, ורוב דבריו כתב בשנה האחרונה כאשר תקפה עליו מחלתו ר"ל, כאשר נראה בספר הזה במאמר "לספירת העומר" גרשם השנה "תרכ"ה" והוא השנה אשר לשברון לבנו בא השמש בצהרים ונלקח ארון אלקים לשמים, והגיע אז לשנות אביו כ"ק אדומו"ר הקדוש זצוקללה"ה מדינאב. ונכתבו בלי סדרים, וכמה מאמרים לא נשלמו על מכונם שיהיו ראויים לדפוס, והי' צריך לזה יגיעה רבה לכרוך רק מאמרים השלימים, אשר מצעדים הם בכמותם:

ואמת שמטעם זה כאשר אחרי פטירתו של כ"ק מרן א"ז, עיינו בניו הצדיקים בהכתבים ראו כי לא בנקל יהי' לצודפם. ופרטיות כ"ק דודי הרב הגאון הקדוש כקש"מ שלמה שפירא זצלה"ה אבר"ק מונקאטש, אחרי אשר עיין הרבה בהכתבים, וציין המאמרים שראויים להוציא לאור, הזהיר לבל להיות מהיר להדפיס רק מה שיהי' מנוקה כסולת נקי'. לכן נתאחד הדבר עד עתה:

אכן כאשר כתבי הקודש האלו באו לידי מעזבון כ"ק אבי מודי הרב הצדיק הגדול בתורה כקש"מ מנחם פנחס זצ"ל אבר"ק לאנצהוט, אשר השתוקק כל ימיו

להוציאם לאור, ורק שלא עלתה בידו, ועיינתי בהם וראיתי מרגניתין טבין, הראיתי אותם לכ"ק ש"ב הרבנים הגאונים הקדושים שליט"א, ושכחוהו דבנן למאור, וזרוזו אותי להשתרל בכל האפשריות להדפיסם, וכן הוא הרצון של כ"ק דודי הרב הצדיק כו"ק כש"מ שמחה שליט"א אבד"ק לאנצהוט. אמרתי אף אם עוד מצער מאנ"ש נמצאו כעת אשר כלתה נפשם להשתעשע בדבריו הקדושים, ואם רק מעט בכמות יהי מאמרים המתוקים לחיך ומרפא לנפש, כדאי הוא לאיש שפל כמוני אפילו טרחה ויגיעה רבה לברר מקחו של אותו צדיק ויתגלגל זכות הזה על ידי, ואולי יהי גם נחת רוח לפני כ"ק מרן א"ז הקדוש והטהור וצלה"ה, שיהיו שפתותיו דובכות בקבר, ויליץ טוב בעדי להושע בישועה מהרה:

אמנם להוי גלוי וידוע, אולי ימצא בספר הזה איזה טעות, ובפרטיות איזה מאמר אשר כבר נדפס באיזה ספר, חלילה וחלילה להרהר אחרי בעל המחבר הקדוש הזה, כי הלא כמה דברים נכתבים זה כמו חמשים שנה ויותר, והרבה ספרים אשר לא היו עוד נגד עיניו הטהורות, ואף ספר הקדוש "אגרא דכלה" לא נדפס בימיו, ולכן נמצאו איזה מאמרים בשם כ"ק אביו אדמו"ר וצוקללה"ה, ואפילו אם ימצא מי איזה מאמר אשר נראה בעליל כי נעתק מאיזה ספר, אל ידון רוחו באדם הגדול בענקים, כי הלא הקדמתי מראש כי כ"ק א"ז בעצמו לא סידר הדברים, ונמצא בתוך הכתבים איזה מאמרים מספרים, ונזכר מאיזה ספר נעתק, ולכסוף נכתב בזה"ל "רשמתי למזכרת ואיר"ה אבאר זה", ומאמרים כאלו לא העתקתי, ורק אולי בטעות נעתק איזה מאמר כזה, וכן אם ימצא איזה שגיאה אחרת, האשמה רק בהעתקה, ואמנם מי שירצה ידון גם אותי לכף זכות כי מיעוט ידיעתי וקוצר הבנתי בספרים כאלה ובפרט בסתרי תורה גרם זאת, ומי שידון אותי לכף זכות מן השמים וכו'. וכל מה שהי' בכחי עשיתי למען הוציא דבר מתוקן, ושגיאות מי יבין:

והנה חשבתי להדפיס עתה גם ספרו "עזר וישועה" אשר חיבר כ"ק מרן א"ז בדרך פילפול על איזה סוגיות בש"ס, למען לצרפו לספר הזה והיו לאחדים, אולם יען כי ההדפסה מזה הספר נתארך זמן רב, ועתה הסיודר מהספר "עזר וישועה" ומלאכת הדפוס מי ידוע עד כמה יתמשך, וכדי שלא להחמיץ הדבר אמדתי לתת ריוח בין עדר לעדר, והספר "עזר וישועה" איחל לדפוס איר"ה מדור בפני עצמו:

ולפי צוי כ"ק ש"ב הרבנים הגאונים הקדושים שליט"א אינני מדפיס לזה הספר שום הסכמה ופקודתם אשמוד:

ואני תפלה שבזכות כוונתי הרצוי' יגן עלי זכות כ"ק מרן אבי ז' הקדוש וצלה"ה שאושע בגו"נ, ונזכה לישועות ישראל בכלל ובפרט בב"א:

שמואל שפירא אבד"ק רעדים יע"א.

נכד המחבר הקדוש זי"ע ועכ"י:

הקדמת כ"ק אדמו"ר המחבר זי"ע ועכ"י

עמ"י עש"ו

ידוע הוא ומפורסם המאציל העליון האציל ובר"א יצ"ר ועשי"ה העולמות העליונים ותחתונים לחיבת ישראל עם סגולתו, להשתעשע בהתגלות תורתו הקדושה בכתב ובעי"פ נגלה ונסתר, ונהג טובת עין בכל דור ודור ברחמי הגדולים והעמיד חכמי דורות, והמה נבזבזין קדישין לעמו בית ישראל, וברוך ה' אב הרחמן החונן לאדם דעת, אשר מימי נתגדלתי על ברכי מרן כבוד אבי הגאון אור ישראל וקדושו, ובזכותו ריחם ה' גם עלי' ברי' קטנה כמוני, לחדש חדושי תורה, ולחקוק בכתב ידי ללמדה לבני מופלגי תורה ולבי"ג אנשי חברתנו, יהא רעוא שידרשו האמת ויצליחו בעבודתם, וששון ושמחה ישיגו, כמבואר בדברי קדשם.

וטרם התחלת. הדבר, הנה אחיי הנאמנים, האמת אגיד אשר בושת פני כסתני להראות בניצתי (כמבואר במ"נ אשר הוא כאלו נדרש לאלפים יעו"ש) וידי יד כותבת יד כהה, לשון שאינה של זהורית, וגם לא איש דברים אנכי, ובינת אדם לא התבוננתי, ואין בלשוני מלה מדברת גדולות, אולם כך הוא דרכה של תורה, כעני כעשיר הכל שם הוא, ובראש הומיות תקרא בטוב טעמי, כי טוב סחרה, ואותיות התורה המה מסוגלים בדרך סגולה לטהר את עמו ישראל, בסוד והייתם לי סגולה מכל העמים, בסוד מקוה טהרה לישראל, ובכבודה אתכבד, ושמתי בטחוני בזכות התורה, ובזכות מרן כבוד אדוני אבי קדוש ישראל זצלה"ה. ואעשה ציוני"ם לתורה, בסוד עטרת תפארת, כדכתיב כי מצ"יון תצא תורה, ודבר ה' מירושלים, אשרי המחכה והמצפה לראותה בישיבתה ב"ב אמן:

וקראתי שם חבורי חלק זה בשם **יודעי בינה**, כי ידוע לתלמידי מרן אשר כבוד אאמ"ו קרא שם ספרו **בני יששכר**, בעבור כי רבו המובהק לו אשר מפורסם לבעל רוח הקודש. [הוא אדמו"ר הקדוש זצלה"ה מלובלין] חזה ברוח קדשו שהוא משבטו של יששכר, וכשחזה ב"י כדרכו בקודש אמר שהוא חזיון טוב, לזאת אני הקטן מתלמידיו, דעתי לקרות **שי"ב**, כמבואר **ומבני יששכר יודעי בינה** לעתים, לדעת מה יעשה בישראל, ועוד טעמים כמוסים ונעלמים, והשי"ת יאיר עיננו בתורתו, ויהיו חיים למוצאיהם, ולכל בשרו מרפא, כאשר יאירו ויזהירו עיני שכל נפש המשכלת כשלהבת בגחלת, להיות חומדות בחדושי תורה הקדושה שנתחדש למעלה, ויעורר בזה קץ הפלאות, וזנכה לראות בשמחה הכוללת, ויראו עינינו וישמח לבנו בתכלית הישועה. אשר כל העולמות מיחלים ומצפים, ומלאה הארץ דעה את ה' וימלא כבוד ה' את כל הארץ בבי"א:

יודעי הקדמת המחבר זי"ע בינה

אשר ידו משגת לכתוב חומשי התורה ומשנה וגמרא ופירושיהם להגות בהן הוא ובניו, כי מצות כתיבת התורה הוא ללמוד בה כדכתיב ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם, וע"י הגמ' והפי' יודע פי' המצות והדינים על כוריים, לכן הם הם הספרים שאדם מצווה לכתבם, וגם לא למכרם אם לא ללמוד תורה ולישא אשה עכ"ל הרא"ש והביאו הטור בקצרה קצת:

וכתב הב"י וז"ל ויש לתמוה היאך בא הרא"ש לפטור לאדם ממצות כתיבת ס"ת ולהחליפה בחומשים ומשניות וגמ' ופירושיהם, שהרי לא תלה טעם החילוק בין דורות ראשונים לדורות הללו, אלא שבדורות הללו אין לומדים בהם אלא מניחים אותם בכ"ה לקרות בהם ברבים, וא"כ הול"ל שגם עכשיו חייבים לכתוב ס"ת וילמדו בהם, כשם שהי' לומדים בדורות ראשוני' לא לפוטרם ממצות כתיבת ס"ת, לכך נ"ל שלא בא אלא לחדש לנו חיוב כתיבת חומשים ומשניות וגמ' ופירושיהן, ואיסור מכירתן שגם זה בכלל מצות כתיבת ס"ת, ושזה יותר מצוה מלכתוב ס"ת ולהניחן בכ"ה לקרות ברבים, אבל לכתוב ס"ת לקרות בו הוא ובניו פשיטא דגם האידנא זה עיקר קיום מ"ע, שהרי הוא נוהג בו כמו שהיו נוהגים בדורות הראשונים, וכתב הרבינו ירוחם על דברי הרא"ש שכ"כ הגאונים עכ"ל הב"י:

היוצא מזה דלדברי הב"י לדעת הרא"ש והגאונים גם האידנא עיקר קיום המ"ע הוא לכתוב ס"ת ולקרות בו הוא

והנה התכוונתי סמך וסעד לפענ"ד כשר ונכון לפניו ית"ש, לחבר ולכתוב ספרים פירושי וחיידושי תורה הקדושה, כי י"ל אשר דייקי בזה יוצאים עפ"י הדין מ"ע של כתבו, וכדי לברר הענין אציע דעת הפוסקים בזה בלשונם, ויהיו נא אמרנו לנחת רוח לפניו, כי אמר ונעשה רצונו:

כתיב בתורה ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל וגו'. ואמרינן בסנהדרין כ"א ע"ב אמר רבא אעפ"י שהניחו לו אבותיו לאדם ס"ת מצוה לכתוב משלו. ובגמ' מנחות דף ל" ע"א איתא א"ר יהושע בר' אבא א"ר גידל אמר רב הלוקח ס"ת מן השוק כחוטף מצוה מן השוק, כתבו מעלה עליו הכתוב כאלו קבלו מהר סיני, ופרש"י כחוטף מצוה ומצוה עבד, אבל אי כתב הוי מצוה טפי עכ"ל. אבל הרמ"א בהג"ה בריש הלכות ס"ת כתב דהוי כחוטף מצוה מן השוק ולא יצא י"ח, ועיין שם בט"ז:

וז"ל הרא"ש בהלכות קטנות ה' ס"ת דודאי מצוה גדולה הוא לכתוב ס"ת, וגם אין למכרה אלא ללמוד תורה ולישא אשה, וכ"כ הרמב"ם ז"ל דמצות עשה הוא לכל ישראל לכתוב ס"ת לעצמו, שנאמר כתבו לכם את השירה הזאת, כלומר כתבו לכם ס"ת שיש בו שירה זאת, לפי שאין כותבין פרשיות פרשיות. וזה בדורות הראשונים שהי' כותבין ס"ת ולומדים בו. אבל האידנא שכותבים ס"ת ומניחין אותה בבתי כנסיות לקרות בו ברבים, מצות עשה הוא על כל ישראל

ובניו, אלא אחרי שאין נוהגין כן ומניחים אותה בכ"ה לקרות ברכים א"כ עדיף יותר לכתוב ספרים שלנו, ואחריו נמשכו הכ"ח והמעדני יו"ט והעט"ז:

אבל בפרישה חולק על הב"י, ומפרש בדעת הרא"ש והטור דהאידינא המ"ע הוא דוקא בספרים שלנו ולא בס"ת, דדוקא בימיהם שלא הותרה להם לכתוב דברים שבע"פ היו צריכים ללמוד מס"ת המתוייגת כהלכתה ומדוייקת וכו'. אבל בזמננו למה לנו לזלזל בכבוד ס"ת בחנם ללמוד בתוכה שלא לצורך, נמצא דבורות הללו שאין למדין בתוכה ליכא בהן מ"ע עכ"ל הפרישה, ולפירוש זה הסכים הש"ך, וגם הט"ז כתב דפירוש זה של הפרישה מחוור יותר בלשון הרא"ש, אלא דסיים וכתב וז"ל ומ"מ נכונים דברי הב"י דאיך יבטל מ"ע של ועתה כתבו לכם בחילוף הדורות עכ"ל הט"ז:

ולפענ"ד אפשר לומר דהשגת הט"ז על הפרישה לק"מ, דהא הפרישה לא אמר שיבטל ח"ו המ"ע של כתבו לכם, אלא דס"ל להרא"ש והטור דעיקר המצוה הוא ללמוד בו, וא"כ עתה שהלימוד הוא בשאר ספרים, ואין לנו לזלזל בקדושת ס"ת בחנם, הרי מקיימים המ"ע בחומשי התורה ומשנה וכפירושיהן עיין כ"ז בס' י"ש מהגאון מש"א זלה"ה מ"ש בזה:

ולפי"ז הרוצה לצאת ידי כל הדעות, יכתוב ס"ת בעצמו או ע"י שלוחו, וגם יכתוב בעצמו או ע"י שלוחו ספרים שלנו דבזה יוצא גם ידי דעת הרמב"ם, ואם אינו כותב ס"ת בעצמו או ע"י שלוחו

וכותב עכ"פ ספרים שלנו ע"י עצמו או ע"י שלוחו יש לו עמודי ברזל לסמוך עליהם ה"ה הגאונים והרא"ש והטור והרכינו ירוחם, אבל בכתיבת ס"ת לכד לא יצא ידי חובת כל הדעות, ואע"ג שמבואר דבכתוב ס"ת ללמוד הוא וזרעו בודאי יוצא י"ח גם לדעת הרא"ש והגאונים, מ"מ עומדים לנגדנו דברי הפרישה שכתב שאין לזלזל בקדושת ס"ת ללמוד מתוכה, וגם דהרי עכ"פ אין נוהגין ללמוד בס"ת זולת בספרים אחרים, וא"כ אינו יוצא ידי חובת מצוה זו כתיקונה אף בכתיבת ס"ת אלא בכתיבת שאר ספרים אשר עשויים ללמוד בהן:

ואמנם מועטים עתה הכותבים ספרים ללמוד בהם, וכמעט בגדר מלתא דלא שכיחא כלל כי הכל בדפוס, עיין בס' י"ש הנ"ל:

אחר כל החזיון הזה מי שחלק לו ה' בבינה לחדש איזה חידושי תורה ולכתוב בעצמו בסוד חקיקה בסוד במחוקק במשענותם שיהא החקיקה והכתיבה משען להמקבלים, כי השפעת המוחין מן המקבלין כידוע, מקיים בזה מצות כתיבת ס"ת כנזכר, ונכון בזה להבין סיפא דקרא ולמדת את בני ישראל ותבין דברנו:

ולקיים דברי חכמים מצינו דניחא לי' לאדם אף היכא שהוא נגד רצונו ובעל כרחו, דבגמ' שכת דף פ"ח ע"כ תמן תנינן ויתיצבו בתחתית ההר אמר רבי אבדימי בר חמא, מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית וכו', מכאן מודעא

ובמכר מסיק אלא סכרא הוא דאגב אונסי' גמר ומקני. וסברת הדבר הוא אף דכלבו אינו מתרצה אפ"ה מקרי לרצונו, דירדה תורה לסוף דעתו, אף שאמר שאינו רוצה מכל מקום כלבו רוצה לשמוע דברי חכמים משום הכי מהני אף ע"י כפיי' שאומר בפיו שרוצה וכלבו אנן סהדי שניחא לי' לקיים דברי התורה ודברי חכמים וכן ע"י כפיי' גמר ומקני כמבואר בגמ' עיי"ש [ויעוין ברמב"ם הלכות גירושין פ"ב ה"כ]:

ומעתה י"ל כוונת כפיית ההר אף שכבר אמרי בפיהם נעשה ונשמע בלי כפיי', מ"מ כפה ההר כדי שיהא יותר ברצון, דאף שכשעת הכפיי' לא הי' חפצים בלבם, מ"מ אנן סהדי דניחא לקיים רצון המלך ב"ה וב"ש, וכ"ז שלא היו אנוסים לא היו רוצים, אבל כשהיו אנוסים גמרו ומקבלי כי זכות הוא להם, ומתורץ קושיית התוס' שהרצון ע"י כפיי' יותר מועלת ממה שאמרו בעצמם נעשה ונשמע בפיהם, כי אנן סהדי דבוראי הרצון עתה גם בלב:

אמנם כ"ז אם ישראל הי' אח"כ ברצון ונתיליד הרצון לקבל התורה עכ"פ לכסוף, אבל כאם חלילה גם לכסוף עמדו על משמרתם ולא ניחא להו בקבלת התורה, אין לנו הוכחה לומר דאנן סהדי שרוצים בלב בקבלת התורה, דמאין אנו יודעים זאת, וא"כ גם כפית ההר אינו תועלת כלל, וזה כוונת הש"ס מכאן מודעא רבה לאורייתא, היינו שיוכל ישראל לטעון שלא קבלו התורה ברצון

רבה לאורייתא יעוי"ש בדברי הגמרא. ובתוס' ד"ה כפה והא דאמרינן בפ"ק דע"ז [דף ב' ע"ב] שאמרו אוה"ע כלום כפית עלינו הר כגיגית, דמשמע דאם הי' כופה עליה לא הי' להם תשובה, והכא אמר דמודעא רבה לאורייתא עיי"ש. והנה ידידי הקורא ראה נא בדברי הקדוש הגאון בעל פרשת דרכים הקשה מה טיבו של מודעא זו, הא דינא דמלכותא דינא, ותירץ כיון דלא כפה רק לישראל ודינא דמלכותא צריך להיות על כל בני מדינתא כאשר נפסק להלכה בחו"מ, ומעתה א"ש דאם הי' כופה על האומות וישראל ככללן, הי' מהני מכח דינא דמלכותא, ומתורץ קושיית התוס' כן נראה לפענ"ד ת"ל:

אמנם בעיקר פי' הסוגיא י"ל בדרך אחר בהקדם לתרץ מה שהקשו התוס' הא כבר הקדימו נעשה לנשמע ולמה צריך לכפיי'. ותירצו שמא הי' חוזרים כשיראו האש הגדולה שיצאה נשמתם ע"כ. ועדיין צריך להבין דאם מהני חזרה על מה שאמרו בפירוש בפיהם, מכש"כ שקבלתם שהי' מתחלה ע"י כפיי' לא מהני, ויעוי"ש במהרש"א ובמפרשים עוד תירוצים על קושיית התוס'. גם הרשב"א הקשה מה מהני הדר קבלוהו בימי אחשורוש וכי יש קבלה למפרע. ובפרשת דרכים מביא בשם מהרד"ק מהא דנדרי אונסין צריך שיחשוב כלבו היום, וכאן הא ישראל לא התנו שום תנאי בלבם, א"כ אף שהיו אנוסים שבועתם קיימת. ונראה לפענ"ד לתרץ עפ"י המבואר בש"ס בכא בתרא דף מ"ח שאני התם דמצוה לשמוע דברי חכמים.

רק למצות אנשים מלומדה ע"י כפי', וממילא אינו מועיל הכפי' כי לא הי' ברצון ואין לומר ג"כ אנן סהדי, וע"ז קאמר אעפ"כ הדר קבלוהו בימי אחשוורוש, הרי חזינן דבאמת נחא להו לקיים דברי חכמים. דוכרי התורה, ורצון נפש ישראל לעבוד את בוראינו עבודה שלימה, ובודאי דניחא להו בקבלת התורה בהר סיני, ובוזה מתורץ קושיית הרשב"א שמה שקבלוהו בימי אחשוורוש זה גילוי דעת על הקבלה בהר סיני שהי' ברצון. כי מצוה לשמוע דברי חכמים ואנן סהדי. וכן מתורץ קושיית מהרד"ק דהמודעה הוא שלא הי' ברצון ורק כמצות אנשים מלומדה ואין לנו הוכחה על אנן סהדי ולא מועיל הכפי' וזה הוא המודעא.

ולפי"ז דאמרינן דע"י כפי' גמר ומקבל. דאנן סהדי דרוצה לקיים דברי חכמים, מתורץ ג"כ קושיא ראשונה של התוס' מה שאמרו אומות העולם כלום כפית עלינו הר כגיגית, דאם הי' כופה אותם הי' מהני, דמצוה לקיים דברי

חכמים וע"י אונס גמר ומקני, וע"ז השיב להאומות ז' מצות שקבלתם היכן קיימתם, א"כ הרי קבלתם הי' חוב להם ואינם רוצים בקיום המצות. וא"כ גם הכפי' לא הי' מועיל, דלא שייך לומר אנן סהדי דרוצים לקיים דברי חכמים ודברי תורה, דהלא אנו רואים דאינם רוצים וליכא אנן סהדי:

לכן אעפ"י שאמרו פעמים כנס ופעמים פזר, בעל כרחי מחויב אני לקיים דברי חכמים הנזכרי', לרשום בכתב אשר עלה ברעיוני, בעזרת המקים מעפר דל, להתכונן באלו פסוקי התורה, לקיים דעת הפוסקים שהבאתי למעלה לענין מצות כתבו לכם, ובע"כ רצוני הוא, כי מצוה לשמוע דברי חכמים, וה' הטוב יצליחני ויהיו נא אמרנו לרצון לפני אדון כל, וע"י השכלה באותיות התורה יראנו ה' נפלאות (כמבואר בע"ח שער הגוונים) ונזכה לראות פני משיח צדקנו, ויגאלנו גאולת עולם גאולה נצחית בב"א:

בראשית

בשלוש, יתן להם העוזר ללמוד באמת להיות כלי להחזיק השלום. ובדרך רמז "וגם" מתוך "שלא" לשמה "בא" לשמה ר"ת בשלו"ם לכן הר"ת הוא כלי כי מתחלה צריך להיות כלי לקבל התורה וס"ת אמ"ת כי הסוף יהי תורת אמת תורה לשמה. ונקשר סיום התורה לתחלתה כי הלמוד שנעשה אמת לסוף יעשה גם ראשית הלימוד לתורת אמת והוא **כלי אמת**:

ובזה תתכונן נא ידידי למ"ד מן ישראל" וב' מבראשית כי האמת בלב תליא מלתא רחמנא לבא בעי, ואז יעשה עטרת לאם הבנים שמחה, כי אמת ראש תוך "אחרית ר"ת אתר גימטריא שכינה במילואה. כמאמרנו מאתר בית שכינתי' אותיות ומילוי שכינה בסוד גם צפור' מצאה ב"ת שים עיניך וחכם לבך:

בראשית ברא אלהים. אמרו ז"ל הואיל משה באר את התורה. עם התורה שבכתב באר משה תורה שבע"פ שיתא סדרי משנה בשבעים לשון. נ"ל ברתת לומר ולדרוש במעש בראשית במה שהרשית התכונן. הנה אותיות בראשית **ברא** שית מרומז על תורה שבע"פ. ויסוד לימודה מתורה שבכתב. **ברא** שית ששה סדרי משנה. ולפי דעתי בכל יום מרומז על סדר אחד. כתיב והיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמה ודעת יראת ה' הוא אוצרו, והנה אמונת זה סדר זרעים.

בראשית ברא אלהים את וגו'. דורשי רשימות אמרו ס"ת אמת. והנה סיום התורה "לעיני כל ישראל ר"ת כלי. נ"ל בדרך הדרן עלך. דאמרו ז"ל לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום. והנה אמת הוא כלי שלם מחזיק ברכה, ואמת ושלום קשר דא בדא. כמו שאמרו ז"ל ויקח קרח ולא מבואר בתורה מה לקח כי לקח כלי מנוקב כלי של שק"ר עם נקבים. החזיק במחלוקת עם משה ואהרן ת"ח המרבין שלום בעולם. וכל בניך לימודי ה' ראויים לתורה ורב שלום בניך ומרבין שלום. וכללות ישראל כשיש להם שלום עם לומדי תורה כולם בכלל שיעור קומה אחד קוב"ה ואורייתא וישראל חד. לכן תה"ק בראש מאמרים מרומז אמת וסיום כלי כי לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שהוא דייקי מיסוד האמת:

ומרומז אמ"ת בסופי תיבות וכל"י בר"ת להורת לפענ"ד דבר גדול מה שאמרו חכמו"ל. לעולם ילמוד אדם תורה אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה. והלא אמרו על מי שלומד שלא לשמה וכו'. ואמרתי בזה שכל אדם בכל יום יראה בעצמו אשר לימודו הי' שלא לשמה ולא יצא ידי חובתו בלימוד לשמה ומתוך זה יבא באיזה ימים לסוף לשמה. וזה יעזור לו הש"י כי ה' עוז לעמו יתן נתן התורה לעמו כדאיתא בגמ' (זבחים קט"ז ע"א) ה' יברך את עמו

חכמת זה סדר קדשים, קודש הוא חכמה ישלח עזרך מקודש, הנה כיום החמישי כרא אלהים את הדגים דגים ר"ת י"ג מכילין דרחמי, כי חיהם הוא כרחמים רכים כמכואר שהמה במקומות קרים כמים, וכרכם הש"י ברכוי לחדא, כי המה מורים על האור פנים בשלש עשרה מכילין דרחמי, ברכו במאור פנים וידג"ו לרוב כקרב הארץ, ארץ מורה מלכות סוד החכמה, החכמה תחי' בעלי' וכאסיפה בעלמא סגי להו, ונמשלו לצדיק בסוד צדיק חי עלמין:

ודעת זה סדר טהרות. גם כלא דעת נפש לא טוב, כיום הששי כרא אלהים את האדם כצלמו, כצלם אלהים כרא אותו כרחמים רכים, כי דע"ת עיטרא דחסדים ועיטרא דגבורות, וכריאת האדם כתפארת ישראל, כדעתו תהומות נבקעו, ונאמר אשר ידעו י"י פא"פ שורש הדעת, וזה נרמז בכריאת התורה שבכתב כרא ג"כ תורה שבע"פ בכל יום מששת ימי המעשה, וזה בראשית **ברא** שית כרא שיתא סדרי משנה בכל יום, וזה ב' ראשית שני תורות כרא אלהים תורה שבכתב ותורה שבע"פ:

ולפי"ז נכון המדרש ואהי' אצלו אמון התורה כלי אומנותו של יוצר בראשית (וכ"ה בזהר) הכיט כתורה וכרא עלמא, ונרמז לפי"ז השני תורות שבכתב ושבע"פ כלי אומנותו של יוצר בראשית, וכבריאות של הששה ימים נרמזו השיתא סדרי משנה כנ"ל. יהי' לרצון אמרי פינו ויפתח שערי חכמה להכין אותיות התורה:

ואיתא למה נקרא זרעים שמאמין כחי עולמים וזורע. וזה לפענ"ד יום הראשון כרא שמים וארץ. וכתוב "שאי" מרום "עיניכם וראו מי כרא אלה, ומכואר כתיקונים שהוא ר"ת שמע עיקר אמונת ישראל וכראשית עצמותו שורש אמונה שהוא קרמון לכל נמצא בשביל ישראל: שני"ק ראשית:

עתיף זה סדר מועד כיום השני אמר אלקים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. סוד הכלה להכדיל בין קודש לחול. להכדיל בין הרוחני ובין הגשמי. שחורה אני כימות החול ונאווה אני כשכחות וימים טובים:

חוסן זה סדר נשים. כיום השלישי נבראו כל הצמחים. ונאמר בו שני פעמים כי טוב כי טוב השנים מן האחד, לא טוב היות האדם לבדו:

ישועות זה סדר נזיקין. הנה כיום הרביעי צריך שמירה לילדים וגם קבעו בו תענית וצריך יום הזה שמירה כבעלים לשמרך כדרך, וחכמים רמזו זה הסדר על תיבת ישועות שבו ישועתן של ישראל, וכו נחלו המאורות המאור הגדול והמאור הקטן נגד משה ואהרן והמה היו בידם, משה העמיד החמה והי' ישועתן של ישראל ככללות. ויהושע העמיד הלבנה והי' ישועתן של ישראל ככללות. וכמו כן הצדיקים בכל דור ודור בידם הכח לשדר המזלות מערכי שמים וכסיליהם לחיבת ישראל עם קרובו, כי הוא הכל יכול ונתן ביד הצדיקי' לשנות הטבע:

לאחיו את האלהים אני ירא עיין כמד"ר שם, וטעם הדבר כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים כי בכל המצות אמרו רז"ל פתחו לי כסדקו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם אמנם יראת שמים עיקר הוא יגיעו ומפעולה עצמית נצמח, וכזה יש לפרש בש"ס ברכות דאמרו גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים והקשו מה הוא הנהנה מיגיעו ממ"נ כאם הוא ירא שמים מה משמיענו וכאם אינו ירא שמים כמאי הוא גדול, אולם עפ"י דברי המדרש הנ"ל יוכן גדול הנהנה מיגיעו ומהיכן נלמד זאת, יותר מירא שמים מהיתרון שיש לירא שמים כי זה יש לו יתרון מכל המצות כי בא מיגיעו כמ"ש הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ונלמד שמה שבא ביגיעת האדם גדול הוא לכן גדול הנהנה מיגיעו. ועפ"יז יש לחבר סיום התורה להתחלתה בהקדמת דברי בעל פנים יפות מה שאמרו שהתירו לת"ח שמינית שבשמינית ומפרש כי שמנה פסוקים שבסוף התורה מן וימת שם משה שכתב משה בדמע פסוק השמיני הוא ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל ותיבת עשה הוא תיבה השמינית בפסוק ה"ח והפירוש ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול יראה עילאה ותתאה אשר עשה משה לעיני כל ישראל אף כי משה הי' עניו מאוד מכל האדם בתכלית הענוה אעפ"כ ביראת ה' עש"ה משה לעיני כל ישראל עכ"ד:

וזה שנראה לפענ"ד בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ ונבראו

א"י בראשית ברא. איתא כמדרש והארץ היתה תוהו זה גלות ככל כו' וכוהו זה גלות מדי כו'. וחושך זה גלות יון כו'. על פני תהום זה גלות מלכות הרשעה וכו'. ורוח אלהים מרחפת על פני המים זה רוחו של מלך המשיח. והנה אמרו בראשית כשכיל ישראל שנקראו ראשית, וזה ולכל היד החזקה יראה תתאה ולכל המורא הגדול יראה עילאה אשר עשה משה לעיני כל ישראל בראשית כשכיל ישראל וכו' מזה היראה נתכטל היראה מה"ד מלכיות תוהו וכוהו וכו' עד יבא זמן גאולתנו גאולת עולם ונבא עי"ז לרוחו של מלך המשיח. וזה ורוח אלהים מרחפת וכו' זה רוח של מלך המשיח והריחו ביראת ה' שיבא ויגאלנו כב"א:

א"י בראשית ברא אלהים, נ"ב לעיני כל ישראל, דאמרינן בגמ' שאסור לחקור מה למעלה מה למטה מה לפנים מה לאחור, וזה לעיני כל ישראל מי שהוא ישראל צריך להיות נגד עיניו ולידע רק בראשית ברא אלהים את השמים ותולדותיהם ואת הארץ ותולדותיהם, ויהי' תמים בדרכיו ולא יחקור מה למעלה מה למטה ולא יתבונן רק כמה שהרשה להתבונן, ואז ילך בטח באמונת אלקי עולם בסוד מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית, שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה ואז נהי' לחלקו ית'.

א"י בראשית ברא אלהים את השמים, נ"ב לעיני כל ישראל עפ"י דברי חכמז"ל דביראת ה' מותר להתפאר ונלמד מיוסף הצדיק שאמר

כנאמר המחדש בטוכו בכל יום תמיד
מעשה בראשית:

א"י בראשית ברא אלהים וגו'. ידוע

דעת המתפלספים תר"ו שאין רצונם להאמין בשידוד המערכות, ואמרו בדעתם המזויפת שאין כבודו בכך. כי כבוד הפועל האומן לכלתי לשנות סדרו, וכבר הכו על קדקדם קדושי העליונים וכפרטות הקדוש בעל גו"א בספר גבורות שלו. והעיקר שכך הותנה הקב"ה כמעשה בראשית כאשר יבואו ישראל ויצטרכו בזמן מן הזמנים לשדד המערכה לחזק האמונה כמו קי"ס ושאר נסים מוכרחים סדרי שמים לשמוע בקולם. וזה הוא כבודו יתברך, ולזה נראה לי לקשר סיום התורה להתחלה, ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעין כל נסים נגלים כמצרים וכים בשידוד המערכה, כי בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, כשכיל ישראל שנקראו ראשית. כשכילם נכרא העולם והותנה כמעשה בראשית שהם תלויים לעיני כל ישראל כפי ראות עיניהם של ישראל שאם יראו בזמן מן הזמנים שיצטרכו לישועה בשידוד מערכי שמים, מוכרחים הם לעשות הרצון עבור ישראל, וזה כבוד שמו יתב' לפרסם אמונת אלהי כארץ לכל באי עולם:

א"י בראשית ברא אלהים וגו'.

פרש"י כשכיל ישראל שנקראו ראשית, נ"ל לפרש עפ"י מה שידוע מחכמים הקדמונים שלמדו דרך עבודה שעיקר שעשועים של מלך הכבוד לקבל

שמים וארץ כיום ראשון ומה זה שנאמר כיום השני יהי רקיע אמרו עפיה"כ עמודי שמים ירופפו כל יום ראשון וכיום השני תמהו מגערתו ית' שאמר יהי רקיע והוא לפלא בעיני כל והלא כרוח פיו כל צבאם והי' בכחו לחזק כיום הראשון אמנם הראה הקב"ה בהתחלת הכריאה אשר יראת ה' מחויב להיות פעולת הכריות מעצמם כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, ולזה הראה חכמתו יתברך שיתחזק הרקיע מעצמו מגערת הקב"ה וזה ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול יראה עילאה ותתאה אשר עשה משה לעיני כל ישראל לפני כל לשם ה' אף שהי' עניו כנ"ל הוא משום בראשית ברא אלהים את השמים ונכראו שמים כיום הראשון וכיום השני נתחזקו להודיע דיראת שמים הוא פעולה עצמית לכן מותר להתפאר בו:

וזה שמרגלא בדברי חכמים כש"ס ירא שמים ולא ירא ה' להורות אשר אמרתי שנלמוד יראת ה' מהשמים אשר הראה הש"י בכריאות השמים שתמהו מגערתו כן צריך יראת שמים להיות פעולה עצמות לפעול תמיד בלבנו לירא וליפחד מלפניו ית"ש. ונרמז בראשית "רק אם שמוע תשמע בקול יי":

א"י בראשית ברא אלקים, נ"כ

לעיני כל ישראל. היינו עיני העדה צדיקי הדור שיש כחם להמתיק הדינים להפוך מר למתוק להמתיקן בשורשן. כנגד עיניה בראשית ברא אלהים כמדת הדין, והצדיקים יהפכו לרחמים ונתקיים

יודעי

בראשית

בינה

ה

לכם וכו' עיין רש"י, כבר נודע פלוגתת ר"א ור"י ח"א בתשרי נכרא העולם וח"א בניסן נכרא העולם ואו"ח דא"ח, ומסקינן בסוד הענין שתשרי סוד הריון היום הרת עולם שהוא סוד המחשבה בכח. ובניסן סוד הלידה, הניסים ביציאת הולד מן החתם ביציאת מצרים ונתגלה מכח אל הפועל עיין בכתבי מרן ז"ל, והבין סוד מעשה בראשית, הכל מסוד המחשבה במדת הדין סוד עולם התוהו בסוד ב' אלפים תוהו וב' אלפים תורה התחיל יציאת מצרים בכרית בין הכתרים וכירידת אכרם למצרים ועלייתו בסוד עולם התיקון כירור ניצוצים דתוהו ממצרים כחינת שני אלפים תורת מעשה מרכבה סוד תיקון עולם העשי' בפועל ע"י החסדים המכררים הניצוצין דגבורה וזה בסוד הלידה יציאה מכח אל הפועל ואין להאריך בזה והדברים ידועים, ולכן שבת שהוא האמצעי בין ששת ימים הקודמין שבו נגמר פעולת הששת ימים הוא בסוד זכ"ר ליציאת מצרים, והוא הקודם בסוד הכח אל ששת ימים הבאים אחריו, הוא זכר למעשה בראשית ובו סוד הכח והפועל לכן הוא סוף מעשה כמחשבה תחילה. ולכן סוד עשה דשבת הוא לא תעשה כי הוא רק שביתה ממלאכה ואין בו מעשה בעצם, אעפ"כ הוא עשה בסוד גילוי כל הפעולות, ובו ג"כ הכל בכח והכן מאוד. והנה בראשית נודע הצירוף ב"א תשרי ומדבר בסוד תשרי מסוד המחשבה שהי' הכל בכח מן סוד עולם התוהו לפני מלך מלך לכני ישראל, ולא הי' צריך להתחיל התורה שניתנה לצרף

תענוג מהנכבדים מעולם הזה השפל, כי פלא הוא כחפצו ית"ש בעולם הקטן הזה, הלא לו עולם המלאכים ושרפים וחיות הקודש, אלא שזהו תכלית העבודה שלמה עבודת תמה לעשות רצון הקב"ה כעין מעשה בראשית להוציא יקר מזולל, לעבוד את חי עולמי' גם בדברי עולמיים כמאכל ומשקה ולעבוד בזה הכורא לפי שכלו לברר הנ"ק. וזה נקרא מחדש בטובו ככל יום תמיד מעשה בראשית, כאשר ראיתי בדברי הקדוש מחו' אור ישראל מוה' משה יהודא זצלה"ה מסאסוב פי' הכתוב לדעת בארץ דרכך תענוגי עולם הזה נקראי' ארציות, וכוונת היוצר כל הוא אלהים לעשות הדבר לשם פועלם חעבוד את הש"י אפילו בדבר ארציות. וזה לדעת בארץ דרכך דרך היינו דרך י"י המלמדו תורה ודרכי י"י עד כאן תוכן דברי הרב הקדוש הנ"ל, ולפי"ז נ"ל לפרש אמרם ז"ל בראשית ישראל עלו כמחשבה ראשית הכריאה ברא אלהים אפילו מדת הדין הסכים ע"ז, והי' כאן אתערותא דלתתא לברא העולם שעיקר הארת הגבורה והדין מהשמאל הוא למטה בארץ כענין שנאמר אף ידו יסדה ארץ וימינו טפחה שמים, את השמים עולמות העליונים ואת הארץ היינו עולם הזה כדי לעבודו אפילו בגשמיים והוא שעשועים של מלך הכבוד:

ד' פרד"ס

עוד יאמר בראשית לא הי' צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה

כשישראל יהי' בטח כדד עין יעקב יהי'
אל ארץ גגן ותירושו, ולא יהי' עוד תוהו
ח"ו בסוד בלע המות לנצח, וזהו

ולכל היד החזקה בחי' כבישת ארץ
סיחון ועוג ויציאת מצרים בחינת כח
מעשיו אשר עשה משה בסוד התגלות
המעשה מכח אל הפועל לעיני' כל
ישראל סוד תיקון העינים בירור עי'ן
נפש שירדו למצרים כנ"ל, וכ"ז ע"י
בראשית כח מעשיו הגיד לעמו, והבן כי
זה כוונת המשנה בעשרה מאמרות נברא
העולם. ומה תלמוד לומר והלא במאמר
אחד יכול להבראות, (וכבר אמרתי בזה
במ"א בסוד מאמר אחד עולם העקודים
כנודע). ולא הי' בו שבירה וביטל ולא הי'
מציאות שכר ועונש, אבל נברא בעשרה
מאמרות בסוד עולם הנקודים עשר
נקודות מחולקים כדי שיהא עונש
לרשעים סוד האומות שמאבדים את
העולם בסוד אבידת המרגליות בין החול,
ולתת שכר טוב לצדיקים שמקיימין את
העולם שמוציאין את המרגליות, וזה
תלמוד לומר שכל האומות לא נבראו רק
להפרע מהם לשון גלוי לגלות האבידה
שבהם וממילא בטלו להו ונמצא שכר
טוב לצדיקים והבן:

והארץ היתה תוהו ובוהו. והנה סוד
ח' מלכים שמלכו בארץ אדום. וסוד
ארץ אדום כי אתוון ארץ בסוד השבירה
ח"ו א' בחילוף ח"ו אפ"ל בחינת חושך,
הגם שודאי סוד אלף אור אבל ח"ו בסוד
הנפילה ע"י תוקף האור נעשו הכלים
בטלים, וגם כי סוד ישת חשך סתרו כתר

את ישראל סוד עולם התיקון אלא
מהחודש הזה לכ"ם דייקא אותיות מלך
מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל דייקא
(כמובן דברי המדרש על החודש הזה
לכם. הה"ד כי מלכים ימלוכו עיין במדרש
ותבין) בסוד ניסן סוד הלידה מצות
מעשיות בפועל ועברת את העבודה הזאת
בחודש הזה בסוד יציאת מצרים, וע"ז
מתרץ רש"י משום כח מעשיו הגיד לעמו
דייקא כ"ח סוד הכח שהי' במחשבה לתת
להם נחלת גוים שכל עולם התוהו הי' כדי
שיהא שכר ועונש להיות לו שעשועים
מעם קרובו ע"י שמתקנים העולם שנברא
בעשרה מאמרות ע"י בירור הניצוצים
מסוד שבעים אומות מסוד שבירת שבע
מלכין, מזה מדויק שכבשתם ארצות
שבעה גוים דייקא, וישראל משיבים שכך
הי' הרצון הקדום ברצונו ניתנה לנו והבן,
ובזה יש לקשר סוף התורה לתחלתה:

ויגרש מפניך אויב ויאמר השמד
וישכון ישראל כדד עין יעקב (וסודם
עין סוד אורות דנקודים שיצאו מן העין)
סוד שבעים נפש דיעקב סוד בירור ז'
כלים שבעים נפש שירדו למצרים
ובביטול הקליפה יהי' בטח כדד עין יעקב
אשר בהם היתה השבירה וזה אשריך
ישראל מי כמוך עם נושע ב"י, היינו
שטענתם שרצון ה' הי' כך ויכחשו אויבך
לך שטענתם שקר שטוענים ליסטים אתם.
כי בראשית ברא אלקים את השמים ואת
הארץ. בשביל ישראל שנקראו ראשית.
ואח"כ והארץ היתה תוהו כדי שיהי' שכר
ועונש בארץ, ועי"ז נתהוו האומות אבל

כשהי' בחורבן הי' שד"י מגין וכשנתמלאה אז נתוסף יו"י במילואה גימ' שם העצם, אז ודאי ואני בכבודי בעצמי אהרוס אותה, כמו במצרים אני הרי"ה ככבודי ובעצמי וזהו והי' שד"י בצריך סוד הוי' שד"י המגין מן המצרים בחי' והי"ה מלגאו במזוזה שד"י מלכר:

והנה נחזור לענין הנ"ל בסוד והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך שהם תלת אתוון דארץ מתחא לעילא סוד צד"י תוהו, סוד ר"ש בהו רקניא כנ"ל ולר"ש אין כל אלף חשך אפל כנ"ל. והם סוד ג' קליפות הרעות שנתהוו ע"י השכירה מ"ח מלכין כנודע, והנה תראה מילוי אר"ץ גימטריא תה"ו בה"ו כזה אל"ף ר"ש צד"י בחי' כד"ת מה לעשות במלכה ושתי. והוא גימ' ה' פעמים אב"ן גימ' תה"ו בה"ו בסוד אבנים מפולמו"ת. כי בסוד שכירת ה' מלכין דב"ן וע"י סוד אלף הנתוסף בהם מבחינת מה החדש בסוד שם ב"ן עם אלף סימנים דרכורא אבן כנודע, ועי"ז מוציאים מים בסוד מ"נ ולכן תה"ו בה"ו גימ' ח"פ אב"ן מן שמנה מלכין וסוד גימ' מלך בסוד מלכות מעלה מ"נ. והנה נשאר עוד ארץ בלי המילוי כי המילוי לכד חשבונו כנ"ל כד"ת בסוד תה"ו בה"ו תצרף אל ארץ סוד וי"ו ה"י מן "והארץ היתה גימ' חש"ך הרי כי תה"ו בה"ו חש"ך מכיון כמנין והאר"ץ במילואה וי"ו ה"י אל"ף ר"ש צד"י וסוד וי"ו ה"י המצטרף בסוד השכירה שנודע שהיתה בסוד ו"ה, וכמילוי הנ"ל וי"ו ה"י גימ' הב"ל הנעשה על הארץ בסוד קליפת

עליון אע"ג דאיהו אור צח וכו' אוכ"ס הוא לגבי עילת העילת. וגם נראה ונודע בחיש בחינת עוד סגי נהור מזיק לו האור ונעשה לו אפל בחינת כתנות אור והבן. ואות ריש נודע בחי' רשות ודלו"ת ולרש אין כל ובפרט בחסרון יו"ד כמילוי רק רש המילוי [שהוא השי"ן] גימ' רק ואות צד"י בחי' חרבן כנודע התרגום של תוהו צדי' כי אות צד"י זיווג אב"א שהי' בסוד עולם התוהו כנודע בע"ח שער הכללים. וכזה"ק בהקדמת בראשית בסוד האותיות:

ובזה פרשנו כי תאמר אדום רששנו ונשיב ונכנה חרבות, כי נודע לא נתמלאה צור אלא מחרבנה של ירושלים כי צ"ר צד"י ר"ש הוא חרבן ורשות וזהו רששנו וכו' חרבות וכו', ותבין והי' שד"י בצרי"ך [היינו המילוי של צד"י ר"ש הוא שד"י] כי זה השם מגין מן צ"ר ומשודד אותו, ותבין סוד שד"ה אדום איש יודע צי"ד איש שדה בחי' תלמי שדי בחי' וצודה ציד"ה כתיב וקרינן ציד בלי ה', כי כשנעשה מן צד"י צד"ה הרי המילוי שדה [היינו המילוי של צד"ה ר"ש הוא שד"ה], ותבין זה בסוד גניבת עיבור מן הה"י בשקר הנעשה ח"ו משד"ה כנודע בפע"ח ואין להאריך כי אין כאן מקומו. והנה הרי צר הוא חרבן ורשות כנ"ל ואין לה בנין, רק ח"ו ע"י הוא"ו אות קשוט וקישטא קאי, והבטחנו הש"י הם יבנו ואני אהרוס כי כשנעשה מלא כזה צד"י וי"ו רי"ש אז נתמלאה הרשי"ת כיו"ד, אבל תראה שנתוסף בהמילוי סוד יו"י חוץ משד"י הנ"ל נמצא בתחלה

נוגה הרביעית סוד אחד עשר סימני הקטורת, והוא מצטרפת ח"ו אל חשך בחי' הבל ורעות רוח ואם מצטרפת מן הרע, הוא הבל טוב הקדושה, ותבין סוד תהום חללא דאגוזא, כי נודע סוד פר בע"ח ז' מלכין, וכל אחד יש בו סוד מ"ם ע"ש והם פר. ואם תחשוב י"א פעמים מ"ם בסוד י"א בחינות שבשבורה כנודע הם תם בסוד מרחפת על פני המים הנודע מ"ת רפ"ח ואלו י"א ממין בחינת תם שירשו ו"ה הרי תהו"ם סוד ה"ו בפנימיות והם השרשים דת"ם הרי סוד תהום בסוד קליפת נוג"ה י"א בחינות כנודע, והוא מחציתה טוב ומחציתה היפוך כי תם טוב ובהיפך ח"ו, והבין סוד שור ת"ם שהמית משלם חצי נזק בחינת מחצית הנ"ל ומגופו כי הוא בעצמו נמתק ונעשה טוב כנודע בכל לכבך בשני יצריך:

אבל שור מועד שהזיק ג"פ ונתחבר בכל ג' קליפות הרעות ולכן מועד ג"פ מ"ם נחוסף על ת"ם גימט' ב"פ פר כל הגבורות הנפילות ונעשה ח"ו כולו רע משלם נזק שלם ומן העלי' ולא מגופו, כי א"א עוד להחזירו שהוא עצמו יהי' טוב, והוא בעצמו יהי' התשלומין בסוד זדונות נעשה לו כזכיות או כשגגות והבין:

ובסוד שור כבר נודע שהוא בסוד י"א פעמים מ"ו בסוד י"א סממני הקטורת, עיין בפע"ח בשער הקרבנות ואין להארץ. והנה לפי"ז יבא סוד תהום נגד י"א אלופי אדום שהם חוץ מ"ח מלכים, והוא נגד קליפת ישמעאל גימ' תהום שהוא ג"כ בסוד מלכות הרביעית

שנגדה תהום, והנה י"א פעמי' א"ם גימ' תהום, ובסוד הענין כי ביי"ק הוי' צור עולמים גימ' א"ם בסוד כי יד על כס י"ה מלחמה ליי"י בעמל"ק גימ' ו"פ מ"ם כי אין אחוזתו רק בסוד וא"ו, אבל קליפת ישמעאל כפילה בסוד ו"ק י"א פעמים א"ם כנ"ל ואינן מעכבים לישראל בגלותא כנודע בזהר וארא בסופו, ולענינינו כל זה רמז בסוד והארץ כי במילוי הוא גימ' כנ"ל תהו ביה חשך גימ' תשנ"ב, תסר אתון והאר"ץ לחוד גימ' ש"ב, והמילוי לחוד הרי המילוי גימ' ת"נ וע"ה גימ' תהו"ם, הרי כי והארץ על פני תהום כי אותיות השרשים מכסים על פני המילוי, והמילוי גנוז תחתם, וכן והארץ הוא על פני תהום והוא גנוז תחתיו סוד ת"נ גימ' ה"פ מים שבתהום הכוללים כאחד, וזהו ורוח אלהים מרחפת על פני המים, ולפי"ז יהא חוזר על פני תהום על והארץ, וגם תוכל למלאות והארץ שיהא המילוי מכיון, גימ' תהו"ם בלי כולל כזה וא"ו ה"י אל"ף רי"ש צד"י הרי המילוי מכיון גימ' תהו"ם ויהא כולו גימ' תהו ביה חשך ואחד יותר סוד אלף הנוספת בהוא"ו כנודע. והנה מילוי הנ"ל גימ' תשנ"ב הוא סוד שנת שבת"ן יהי' לארץ תיקון תהו"ו בה"ו חש"ך כנ"ל לא תזרעו בסוד שנה השכיעית ואדעא איתבטלית וע"ז ונתת"י שלום בארץ ב"פ שלום גימ' שבתן בסוד כפילות י"י ימלוך לעולם ועד גימ' ב"פ שלום סוד תיקון ח' מלכין ח"פ טפ"ה בסוד ח"פ אבן כנ"ל מ"ח מלכין בסוד תהו ובהו וסוד חשך ח"פ א"ם בסוד "באר

"תפרוה" שרים "כרוה ר"ת בחש"ך המפורש בע"ח סוד יסוד דנוקבא א"ם ודאי המציירת ח' אבנים סוד המ"נ בסוד כי ביה הוי' גימ' א"ם צור עולמים, וכל אבן מצטייד באם ונעשה טפה בסוד מים היוצאים מאבנים בסוד יחוד כפול הבן בחכמה וחכם בכינה ב"פ הוי' אהי' גימ' טפה. וכ"ז רמוז בכרית כ"ע:

ובזה נוכל להבין הנני עומד וכו' על הצור כו' והכית בצור ויצאו ממנו מים בסוד ארץ צי' ועיף בלי מים כנ"ל צד"י רי"ש סוד חורבן ורק בלי מים, וע"י המטה סוד וי"ו המכה בצור בסוד מט"ט גימ' שד"י, ובסוד מטה הנהפך לנחש דרך נחש עלי צור, ויראתי להאריך בזה מהטעם הידוע למשכילים, וזה ש"ם על הצו"ר כי מילוי צו"ר כנ"ל שד"י הוי'ה גימט' ש"ם, וסוד ה"ה צד"י וי"ו רי"ש המילוי גימט' אל שד"י סוד מש"ה הנצב על הצור, והוא סוד ההופכי הצו"ר הגם מ"ם. כי תראה כשלא הי' להם מים הי' מתלוננים למה יצאו ממצרים. כי מצרים אתוון צ"ר מ"ם, אבל כשבאו למדבר צמאון אשר אין מים הקליפה הרביעית שהוא סוד אדום כנודע נחש שרף ועקרב ג' מלכיות, וצמאון אשר אין מים כנגד אדום בחינת צור אשר אין בו מים כמו שהי' במצרים, ולכן כשבאו על גבול ארץ אדום הי' שם מי מריבת קדש, ולא הי' שם מים לעדה, לא הי' צריך להכאה ליתן וי"ו בצור רק דיבר אל הסלע לעיניהם לחלק את הצר לסל"ע עי"ן בחינת חלמיש למעיניו מים, כי מצרים צר מים סוד אגם מים שאינו נובע

רק שנמשך בו ע"י הוי"ו סוד המטה, אבל עי"ן בחינת מעין הנובע מלשון ואבא היום אל העין בסוד היו"ד מקור יצ"ר טו"ב יו"ד צרי"ק רי"ש הוא קד"ש, יען אשר לא האמתם כי להקדישני לעיניי. ולכן לא תבואו כי לא נתקן עדיין סוד קליפת אדום צ"ר ולכן תיכף שלח אל מלך אדום סוד יצר הרע, ואמר לא תעבוד כי ואמ"כ להאריך בזה, והנה כשנתמלאה צור כזה צד"י וי"ו ר"ש ובחרבנה לא היתה במילוי כלל רק צ"ר הרי נתוסף לה של"ו, ומזה שלותה ח"ו ע"י חסרון שלות ירושלים בהסיר ח"ו של"ו מירושל"ם. וזהו הנה אלה רשעים ושלוי עולם, ותבין כי אין שלו"ם אמר י"י לרשעים רק ח"ו שלוה ושלות רשעים תאבדם, אבל בירושלים יש בה שלו"ם אדברה נא שלום כך דייקי כי שלום סוד שלום סוד שלימות בכ' עולמות, אבל שלוה אינו בשלימות רק בחי' שלום עוה"ז. ותבין ביקש יעקב לישב בשלוה וכו' מבקשים לישב בשלוה בעוה"ז קפץ עליו דוגזו של יוסף סוד עש"ו כי יוסף שורפו בלהבה, ועל עשו ריגזו של יוסף. והנה בהסיר ח"ו מן ירושלים סוד של"ו נשאר ירי"ם גימ' חרב"ן בחי' ידמי' כנודע בזה הקדוש שמורה על הסילוק, ותבין זה ישפיל וזה ירים כי ע"י וי"ו גימ' ז"ה בזה תלוי המפלת צור והופכו כנ"ל בסוד של"ו. הרי מכיון מאמר דו"ל לא נתמלאה צור אלא וכו'. וזה אמלאה החרבה כי שרשה רק חרבן צד"י ר"ש כנ"ל. אבל מילוי ירושלים הוא בעצמו ויש בו רמז נכון בסוד מלאתי משפט תפ"א בתי דינין

כמנין מלאת"י כנודע כי ירושלים במילואו יו"ד רי"ש וא"ו שי"ן למ"ד יו"ד מ"ם המילוי כמנין מלאתי. ובהסרת האלף מן הוא"ו יהא המילוי כמנין ת"פ חשבון הנודע שתבטל היפך הקליפה ע"י האלף היתר שיהא מלאתי. ועי"ז צדק ילין בה בלי שליטת הקליפה ח"ו והבן:

וזהו בשנת היובל הזאת ששיבו איש אל אחוזתו סוד עליות ח' מלכין עד הבינה ובשמיטה עולים עד אמא תחאה כנודע ולכן אם ח"ו פוגמים בשמיטת קרקעות גלות בא לעולם על שמיטת הארץ בחי' גלות גימ' ת"ם תהום כנ"ל מילוי הארץ והוא נשמט מן הארץ בסוד שבירת הכלים עובר הנשמט מרחם אמו קודם זמנו בסוד מלכין קדמאין שקדמו לזמ"ן סוד מ"ה ב"ן ולא הי' בהם עדיין מ"ה, ותבין פגי שבועות פרי קודם זמנו. ובין כי כל זה רק בשנה השביעית צריך שמירה בסוד המלכות ארץ אדום, אבל כשש שנים סוד שמים מ"ה דבורא אין בהם שכיר"ה, אדרבה בהם כל סוד תיקון המלכין ע"י עבודת ארץ סוד הבירור, עיין בל"ת בט"מ שביעית ותבין סוד הגלות הנ"ל בסוד תהו בהו חשך כידוע המרמז למלכיות כדרשת רו"ל הכל חולה בשמיטת הארץ:

ותבין שלא הי' שנת השמיטה מעוברת כנ"ל רק שנ"ד ימים כמנין שמיטה, ותבין בסוד תהום העולה ומשקה את הארץ בסוד מ"נ י"א פעמים אם כנ"ל סוד י"א בחינות המתבררות וממלאים את הארץ. לכן מילוי והארץ הוא תהום כנ"ל

כחינת אין טפה יורדת מלמעלה שאין תהום מעלה לקראתה טפיים בסוד מ"נ בארץ, וסוד הענין בעמקת יותר בסוד טפת מ"נ רמוז בסוד א"ס תבין בע"ח בסוד פשוט ומלא דמלא דאקי' גימ' א"ם כנודע, ובסוד מ"ב זיווגם הנודע בע"ח באריכות, ועי"ז תבין לפרש וחשך על פני תהום כפשוטו כי סוד תהום יסוד דנ"ק כנודע ובה י"א א"ם ועל פני' חשך סוד ח' פעמים א"ם מסוד ח' מלכין. והנה חש"ך עם תהו"ם סוד בירור כל הבחינות י"א פעמים א"ם וח"פ א"ם גימ' תשע"ט ישראל רחל זכור שמור דשבת והם י"ט פ' א"ם בסוד חוה שעולה י"ט כמו מילוי מ"ה, ואם מילוי בינה שם ס"ג יו"ד הי' וא"ו ה"י בחינת חוה **אם כל חי ודאי בירור כל חוות דנצילות ומעלה אותם בסוד מ"נ (ותבין כי חש"ך ואו"ר גימ' ישראל וזה המבדיל בין אור לחושך בין ישראל לעמים) ונתקנים ע"י הזיווג הנ"ל בקומה שלימה ישראל רחל בסוד שבתן כנ"ל המכרך את עמו ישראל בשלום ב' שלום שלימות הכל ותבין ותשכיל:**

וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד כבוד מרן א"א וצלה"ה רמז בזה אשר הש"י קיים עפ"י משפטי התורה הקדושה כמו פדשיות של התפילין, אשר המצוה על הסופר עפ"י שו"ע כאשר כותב פרשה אחת וגמרה צריך לעיין אם אין בה טעות ואח"כ יכתוב את השני' כי צדיכה לכתובה כסדרן ופן יש טעות ויהא לבטלה חלילה וכה

בני אדם כי שכנה לה נפשי עם שונא שלום שאני מאלו השונאים שלום ואיני רוצה שיהי' לישראל שלום עם אביהם שבשמים, אבל אני אומר אני שלום אני אוהב שלום וכי אדבר ומה שאני מדבר ומפתה לאדם שיחטא, המה למלחמה כדי שילחמו ולא ישמעו לי כי כוונת משלחי הטוב ומטיב להטיב להם ובוזה יקבלו שכר טוב, לכן טוב זה יצר טוב מאוד זה יצה"ר כי עי"ז נוכל לזכות שלא יהי' נהמא דכסופא חלילה ונוכל לבא בזרוע לפניו י"ת להגן בעדנו ולהושיענו בב"א:

ויכל אלהים ביום השביעי. כי שבת הממוצע לחבר את העולם וישראל להי"ת. ועי"י שבת בא השלימות לעולם כמ"ש חז"ל מה הי' העולם חסר מנוחה בא שבת בא מנוחה, ועי"י השבת מצא העולם חן בעיני השי"ת שיחמוד השי"ת את העולם, כמ"ש במדרש שוקיו עמודי שש זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראו ע"ש באריכות, ולזה נוכל לומר ויכל לשון חמדה (כלתה נפשי) עי"י יום השביעי מלאכתו אשר עשה לשון ותכל נפש דוד, ולכן נקרא שבת כלה כי אז מצאו חן ישראל וכל העולם לפני הי"ת כמוש חתן על כלה, והענין כי העשרה מאמרות הם העשרה נאצלים שירד השפעתו ית' עד סיפא דכל דרגין, וידוע הוא שכאשר יורד השפעתו ית' עד מלכות אז עולה היא למעל' עד בינה להתחבר בקודש, וזהו יחוד עולמות האמתי להתפאר בעולם התחתון (חמו מה ברי') עברית בעולמי כמ"ש בזהר הקי' וזהו עליות עולמות שבשבת הוא עצם המנוחה.

יעשה בכל אחת ואחת מה"ד פרשיות ואח"כ כשגמר כל הדי' פרשיות קודם שיניח אותם להכתים צריך מחדש לעיין בכל הדי' פרשיות שלא יהי' בהם טעות כמבואר בפוסקים, וזה הקב"ה ב"ה וב"ש קיים ג"כ התורה והמצוה, ובמצות בריאת העולם לחיבת ישראל ביום הראשון לאחר בריאת יום א' נאמר וירא אלקים כי טוב שעיין אם אין בו טעות אע"פ שהכל גלוי לפניו וברוח פיו כל צבאם אעפ"כ להראות על קיום התורה, וכיום השלישי נכפל בו כי טוב על יום השני ועל יום השלישי שעיין בהם כי ביום השלישי נגמר מלאכת השני כמו שאמרו רז"ל, וכן בכל יום אך ביום הששי כאשר נגמרו כל מלאכת הששת ימים עיין הקב"ה כביכול ככל בריאת הששת ימים כדין התפילין, וזה וירא אלהים את כל אשר עשה ככל ששת ימים והנה טוב מאוד:

והנה זה נלענ"ד מה שאמרו רז"ל טוב זה יצר טוב, מאד זה יצר הרע כי יצר טוב באם הי' בעצמו לא הי' שכר ועונש כי לא הי' באפשר לבא לידי טעות ושגגה כמו מלאכי מרום ולא הי' עצלות בעולם, לזאת כדי שיהי' שכר ועונש כי מדרך הטוב להטיב עולם המעשה עולם הנסיון ברא יצה"ר לטוב לנו כעבור שאנחנו קרויים אדם (אותיות מא"ד) לטוב לנו כל הימים, וגם הוא מלאך טוב בעצמו ורצונו להטיב לנו שיהי' נסיון ויהי' שכרנו בעוה"ז ובעוה"ב. ובזה יש לפרש הפסוק רבת שכנה לה נפשי עם שונא שלום אני שלום וכי אדבר המה למלחמה, היצה"ר אומר רבת דעת רבת

ולזה דימה במדרש משל למלך שעשה חופה מה הי' העולם חסר שבת ע"ש כי בינה נק' חופה כמ"ש כי על כל כבוד חופה:

וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, ס"ת של ר"ק ר"ע כ"ל היו"ם הוא אותיות עמלק ושאר האותיות של תיבות אלו הם מספר אמ"ת, היינו שכל הרע הוא מעמלק וכשתסר אותיות עמלק הוא הכל אמת וטוב, כי עמלק הוא שורש השקר שהוא ניגוד להאמונה השלימות היש ה' בקרבנו אם אין. וע"כ "מחה" תמחה "אמחה" ר"ת אמת שכאשר יהי' נמחה עמלק יהי' הכל אמת כב"א:

פרשת נח

ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל ואספת אליך והי' לך ולהם לאכלה. י"ל ע"ד כל העולם ניזון בשביל חנינא בני. הצדיק הדור הוא צינור להשפיע מגודל בטחונו ביי' העוזר האמיתי, לך נא ראה ידידי והתכונן שלא נאמר לנח זמן ישיבתו בתיבה לידע הזמנת המאכל על כמה ימים רק סתם קח לך מכל מאכל הראה לו בזה דרך הצדיקים שאינם צריכים רק עשי' מועטת להשרות הברכה והכרכה של מעלה שופע עליהם בלתי גבול:

ויאמר י"י אל נח בא אתה וכל ביתך אל התיבה כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה, נראה דמ"ש בא ולא

אמר לך, כי הצדיקים היכל י"י המה והקב"ה משרה שכינתו עליהם לכן אמר בא כביכול אני ואתה, וז"ש בנתינת טעם על אמרו בא, כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה ואתה מרכבה אל השכינה, ובזה יובן דלכאורה קשה דהאי כי אותך ראיתי צדיק לפני הי"ל להשי"ת לומר תיכף כאשר אמר לו קץ כל בשר בא לפני, עשה לך תיבת עצי גופר וגו' ושם הל"ל כי אותך ראיתי צדיק לפני, אבל לפי דברנו א"ש:

והנה עלה זית טרף בפיה, ידוע דרשת רז"ל מזונות מר כזית בידו של הקב"ה, והכוונה שהוא הטוב והמטיב, ומהפך מר למתוק, ורמז לזה לפענ"ד על יסוד הבטחון בפיה ר"ת פועל ישועות בקרב הארץ ישען באלהיו כי הוא המפליא פלאות מגבוי מרומים:

כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה וגו' עד וישאר אך נח ואשר אתו בתיבה. והנה אמרו חכמים מכל אשר בחרבה אבל הדגים שבים נשארו. ומה שנראה לי בזה הנה נודע שכאשר יספרו לפני איש מעשיות מהריגת אנשים וקורותיהם יתעורר אצלו רחמנות לרחם עליהם, וכאשר יקראו סיפורי המבול כאשר כלו כולם לא נתעורר רחמנות כלב שום איש. ונראה לי טעם הדבר דהנה עיקר הרחמנות נצמח מיי"ג מדות של י"חמים. והנה הי"ג מדות מתחילין מן אל, אמנם כאנשי דור המבול כתוב ואמרו לאל סור ממנו ע"כ סר מעליהם ענין הרחמנות ואין עליהם שום

המשוכשת ידמה שכבר גמר ולמד את כל דברי התורה הזאת, והנה הוא עומד אצל הלמ"ד של לעיני כל ישראל, ושניהם נרמזו באותיות לב החכם והכסיל, ולזה הודיע לנו תורתנו הקדושה שאע"ה מרוב ידיעתו והכרתו בגדלות אלהי ותורתו הקדושה והטהורה רימה בעיניו כאלו לא נכנס כלל וכלל בתורתנו הקדושה והוא עומד אצל הב' של בראשית. ולזה אמר הכתוב ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה היינו לימינו להב' של בראשית:

ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה, ולא
 נאמר ונסוע הנגב. ושמעתי ע"ז מפי מרן אאמ"ו כמדומה לי שאמר בשם קדמון אחד. הנה דרום הוא צד החסד כידוע צד ימין התגברות החסדים. והנה אברהם אבינו עיקר ושרשי החסדים וכאשר נולד נתבסס העולם במדתו מדת החסד מדת רב חסד. והנה מדרך הנהוג בתלמידי חכמים ובצדיקים כאשר יבא אצל צדיק אחד איש צדיק גדול ממנו בחכמה ובמנין אזי הוא בטל אצלו ואינו מדבר בפניו כאמרם חכם אינו מדבר בפני מי שגדול ממנו, וזה ויסע אברם כאשר האיש החסד התחיל להתנוצץ בעולם עם מדתו ריח הטוב מדת רב חסד, אז צד דרום בטל נגד חסדו של אברהם. ודרום לא פעל פעולתו שהי' לו דרך ארץ מפני רב חסד של אברהם, וזה ויסע אברם כאשר אברם התחיל לפעול פעולתו ברוב חסדו אז הלוך ונסוע הנגבה צד הנגב הלך ונסע לצד, ודבר נורא הוא:

רחמנות. אבל נח ניצול ברחמיו של השי"ת דכתיב ונח מצא חן בעיני ה'. וגבי הי"ג מדות כתיב ואצעך למען אמצא חן וחתני את אשר אתון לכן האירו עליו הי"ג מדות של רחמים וניצול, וכן הדגים שידוע אשר דגים ר"ת "י"ג "מכילין "דרחמי וטעמא רבא אית בי' לזאת גם הדגים נשארו בחיים שהעיר י"י רחמים עליהם:

פרשת לך

וילך אברם כאשר דבר אליו י"י וילך
 אתו לוט. יש לומר בפירוש הכתוב ידוע דבשיעור קומה דקדושה נאמר וקמת ועלית בשיעור קומה שלך בקדושת עשר ספירות, ונודע דעיקר מצות השי"ת הוא גורם זיווג ויחוג זו"נ יסוד עם מלכות, ובודאי אברהם חסידא קדישא קידש את עצמו בהכנות ג' מוחין בתלת דגלגלת ומדת חג"ת לכן נאמר וילך סוד הליכה הוא ברגלים נו"ה ומתקשרים ביסוד הרי נציח הוד יסוד מספר אברם, אמנם הי' ההליכה מאשר דבר אליו י"י לקיים מצות בוראו ועי"ז וילך אתו לוט נציצי מלכות מבחי' מלכות בית דוד שיצא ממנו והי' הזיווג עם המלכות:

ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה. דהנה ידוע לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו, היינו החכם כל מה שלומד יותר נרמה בעיניו כאלו לא התחיל כלל ליכנס בעמקי תורתנו הקדושה. ובכל עת נרמה בעיניו כאלו הוא עומד אצל הב' מבראשית, ולב כסיל לשמאלו כי בדעתו

הקדושה נק' אנכי ויצאת לגמרי אפילו לקולא כדין ישראל "שכרך" הרכה "מאוד ר"ת משה והבן:

פרשת וירא

וירא אליו וגו' פתח האהל, במדרש רבה פתח פתח האהל פתח טוב פתחת לעוברי' ושכים, פתח טוב פתחת לגרים, האהל שמים וארץ בזכותך, חמה ולבנה בזכותך עיין בקדמונים מה שהבינו ברוח קדשם, ומה שנראה לי הקטן לע"ד ע"ד והחיות רצוא ושוב. כי אמרו בקש לעמוד בכח מלאכיות להיות בחי' מלאך, אמר לו הקב"ה ש"ב ואתה תהי' סימן לבניך דייקי והבן כי מוכרח אתה לעבוד בדרך רצוא ושוב עבודת עמו בית ישראל, וזה פתחת פתח לעוברים ושכים בדרך רצוא ושוב:

עוד במדרש פתח טוב פתחת לגרים יש לפרש עפ"י הידוע שנשמת הגרים המה תחת כנפי השכינה וגירי צדק נשמות גדולות כגון יתרו רות שמעי' ואבטליון וכדומה המה על כנפי השכינה כדאיתא בספרי הקדמונים, ואברהם גר הראשון הי' פותח להם פתח, ודוד אמר בצדקתו וברוממתו כגון דא גר אנכי בארץ אל תסתר ממני מצותיך:

ואמר עוד המדרש האהל שמים וארץ בזכותך נ"ל הקטן כי שמים וארץ הוא מנין שמות מרגלא [שהוא ד' שמות הוי' במילואיהם העולה רל"ב, וג' שמות אהי' העולה תנ"ה ובכללם הוא מספר תרפ"ז] מספר שמי"ם ואר"ץ, והוא מספר

ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם. ואינו מדוקדק דהל"ל את לוט בן אחי אברם ואת רכושו. וי"ל עפ"י אומרם אין פורטין מתיבת המוכסין כי כח הפועל בנפעל. והנה מחכמת התורה לרמז באותיות כי ולוט לא הי' לו רכוש של יושר כאמרם ז"ל יאהל עד סדום וסמך ל"י ואנשי סדום רעים וחטאים, ולכאורה תמי' על אברהם אבינו חסידא קדישא אשר שם נפשו בכפו כמס"נ להציל רכושו של לוט. לזאת בא הכתוב כמתרץ לבל להרהר על אבינו הקדוש. כי ידוע מה שאמרו רז"ל וגם ללוט ההולך את אברם מי גרם לו כל זאת, הליכתו עם אברם שהי' בן אחיו, בעבור זה מבואר כאן בפסוק ואת רכושו בן אחי אברם ממון כשר הי' עבור הליכתו עם אברם השפעת הצדיק הי' ומצוה להצילו:

אחר הדברים האלה הי' דבר י"י אל אברם במחזה לאמר, אל תירא אברם אנכי נגן לך, שכרך הרכה מאד, ידוע פלוגתא דרבוותא האבות הקדושים אשר קיימו התורה קודם שנתנה אם יצאו לגמרי מכלל בני נח בין לקולא בין לחומרא או לא. והנה אבינו הקדוש הי' מסופק בזה והי' מתיירא אחר המלחמה הגדולה מחשש גזל וקשה גזל הנאכל כידוע מאמרם ז"ל (חולין פ"ט ע"א) ודין בן נח לא ניתן לחשבון [וא"כ אינו מועיל ג"כ מה שמלך סדום מחל לו כל הרכוש כי אפילו השכה אינו מועיל בכך נח והאיסור גזל במקומו עומד] ואמר לו הקב"ה אנכי מגן לך דיני התורה

רפאות [עייין במגלה עמוקות אופן צ"ה ובאגרא דכלה על פסוק קחו לכם מזמרת הארץ] ושמות המרגלאין הנ"ל מסוגלין לרפואה ולכן חן אשה בעיני בעלה, וזה שרימזו רז"ל מרגליות טובה היתה תלוי בצווארו של אברהם אבינו שכל חולה הרואה אותה מיד נתרפא כי מרגליות עולה תרפ"ז בצירוף ב' שמות הוי' אהי' [עייין אגרא דכלה הנ"ל]:

ואמר עוד המדרש חמה ולבנה בזכותך חמה ולבנה בגימ' קום ע"ד נפלה ולא תוסיף לנפול עוד קום כתולת ישראל שהראה הקב"ה לאברהם ארבע מלכיות והצלחתן של ישראל שירחם י"י עלינו כמהרה דידן ויצילנו מידם ויהי' אור הלבנה כאור החמה לאור כאור יומם:

פרשת חיי

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חי שרה.
 כמדרש רבה הה"ד יודע י"י ימי תמימים ונחתלם לעולם תהי' והוא תמוה, ונראה עפ"י מאמר חכמז"ל ר"ע הי' יושב ודורש התחילו העם מתנמנם ביקש לעוררם אמר מה ראתה אסתר שתמלוך על קכ"ז מדינות, תבא בת כחה של שרה שחיתה קכ"ז שנה ותמלוך על קכ"ז מדינות, והוא דבר מתמיה מה זה לא מצא ר"ע אופן אחר לעוררם משינתם רק במימרא הזאת, אך מה שנראה רהנה יצחק אע"ה זיכה את בניו כחשכונות פלגא דשינתא כידוע ומקשינן יכול יתגרה אדם בשינה ח"ו ומשינן דהיינו דוקא בזמן המוכרח

עיי"ש. אבל שלא בהכרח חלילה לבלות הזמן בשינה, ולזה ר"ע כשראה שהם מתנמנים בזמן שאין ראוי לשינה היינו בשעה שהי' דורש הוכיח אותם ראו שבזכות שרה אמנו שחיתה קכ"ז שנה, וסיגלה מצות ומע"ט כימים ההם ולא נאבד ממנה זמן מה לריק כלל וכלל ח"ו זכתה בת כחה למלוך על קכ"ז מדינות שלימות, לכן מה לכם נרדמים, מה לכם לאבד הזמן מוכחר המציאות, ולזה רמזו במדרש יודעי י"י ימי תמימים היינו הימים של התמימים שאינם מאבדים ימיהם רק עוסקים בתורה ובעבודה ביראת י"י כל היום לרכות הלילות ובזכות זה ונחתלם לעולם תהי' כמו שנתן קכ"ז מדינות לאסתר בזכות שרה שסיגלה מצות ומע"ט כימי'. ועייין בזה בדברי הגאון בס' צל"ח מה שפי' שלא יאמר אותו צדיק ע"ש:

ואברהם זקן בא כימים וי"י כרך את אברהם בכל אברהם זקן היינו חלקי נשמות ממעל אשר בא אצלו בשעת עקדה כידוע ויקרא מלאך י"י אל אברהם שנית מן השמים היינו אברהם שני מחלק הנשמה אשר הי' בשמים ממעל, כי נשאר תמיד בשעת תולדת אדם חלק נשמה במקורה (כידוע עפ"י דברי קדוש ישראל בפסוק עשה לך שתי חצוצרות כסף שתי חצאי צורות) וזהו ואברהם זקן בא כימים חלק נשמתו ממעל נק' זקן בא כימים באה תחת הזמן, ואז וי"י כרך את אברהם בכל ותכין:

יעשה חשבון כדאיתא בגמ' עיי"ש, ועליו נאמר כי אתה אבינו גואלנו מעולם שמך, וזה יצחק בן אברהם ר"ת אבי וס"ת גימ' קץ שממנו צמיחת הישועה לעתיד יראו עינינו וישמח לבנו בכ"א:

בא אחיך במרמה. כלומר בא אחיך אל הקדושה פנימה וזכה בברכות ע"י מרמה כמ"ש המפרשים מחמס אחיך יעקב שחמס ממך הברכות תכסך בושה, כי יעקב השתדל להשיג הטו"ב יהי' על אופן שיהי' גם ע"י מרמה ע"י שראה שעשו אינו ראוי לברכה כי אין ראוי שיאבד האדם הטו"ב הראוי אליו רק ישיגנו באיזה דרך שיוכל. וע"ז אמר הכתוב **אני חכמה שכנתי ערמה.** ואמרו חז"ל הוי ערום ביראה בכל מיני ערמימיות, וע"ז צווח הנביא שבתך בתוך מרמה ובמרמה מאנו דעת אותי. כלומר שכל היום הם עוסקים במרמה בעיני העולם וכשמגיע להם לדעת את י"י כמצות ויראת שמים הם ממאנים להתחכם נגד היצה"ר בכל מיני ערמימיות או לעשות מצוה ולזכות אל הטו"ב הראוי ע"י מרמה, כי אז המה עושים עצמם בעלי אמת שאינו נאה להם לעשות מרמה, ועפ"י רש"י בב"ק (צ"ב ע"ב) על המימרא שפיל ואזיל בר אוזא ועיניו מטיפין וז"ל שפיל ואזיל כלומר מחמת ענותנותו של אדם לא יהא כוש מלשאול הדבר הצריך לו בין לתורה בין לפרנסתו ולתבוע חובו עיי"ש. וזה ג"כ נוכל לומר פי' הכתוב **נשא לבבנו אל כפים** כלומר אותו הלב שיש לנו אל מעשה ידינו וענין פרנסתנו כן נשא אותו אל אל בשמים בגדר

וישא את עיניו וירא והנה גמלים באים ותשא רבקה את עיני' ותרא את יצחק. יש לרמז דביצחק אע"ה לא נאמר וירא את רבקה רק וירא והנה גמלים באים. ואצל רבקה נאמר ותרא את יצחק, דהנה ידוע מאמר רז"ל ע"פ הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את דאברהם אבינו לא הכיר בה ולא ראה אותה אף שהיא אשתו ע"ש, וכך יצחק אבינו ע"ה לא נאמר וירא את רבקה רק וירא והנה גמלים באים כי לא ראה אותה אף שהיא אשתו מרוב צנועות וקדושה וטהרה ורמזה תורה גדול צדקת הצדיק:

ותקח הצעיף ותתכס. אמרתי בזה ברכת אתה גבור ברכת פרנסה כי צמיחת פרנסה מצפון הוא מיראה בסוד כי אין מחסור ליראיו והנה אמרו כסי רישך כדי דתהוי עלך אימתא דשמיא (שבת קנ"ו ע"ב) יעו"ש סוד היראה, וכשעלה עמוד השחר נכנסו חכמי ישראל לרוד ואמרו לו עמך ישראל צריכין פרנסה מורא מלכות, ולזה מרומז בכאן בשעת גמר הזיווג הקדוש של יצחק סוד היראה הקדושה ותקח הצעיף ר"ת "עמך יישראל" צריכין "פרנסה ותבין כי קצרת:

פרשת תולדות

ואלה תולדת יצחק בן אברהם וגו'. נראה עפ"י גמרא (שבת פ"ט ע"ב) מה דכתיב כי אתה אבינו כו'. לעתיד יאמר הקב"ה לאברהם בניך חטאו וכו'. ליעקב בניך חטאו וכו'. וכאשר יאמר ליצחק

יתברך ויתעלה, ובסדרה"י לומר תיכף מודה אני לפניך מלך חי וקים וכו' ולזה אמר הכתוב ויקץ יעקב משנתו ויאמר תיכף שהקיץ משנתו נתלבש יראה ואמר, אבל בעל התענוגים מיד שיקיץ משנתו עודנו מכיין עצמו לישן יותר, לכן נאמר אצל פרעה ויקץ פרעה וישן כי השינה הביאה שינה אחרת בלי הפסק אמירה כלל. ולא כן יעקב אבינו ע"ה תיכף בהקיץ משנתו אמר יש י"י במקום הזה ונתלבש ביראה קדושה:

אכן יש הוי' במקום הזה ואנכי לא ידעתי. דהנה שמעתי כשם הקדוש מטרעליסק זלה"ה. ויתהלך חנוך את האלקים ואיננו וכו' פרש"י שהי' קל ברעתו לשוב ולהרשיע לפיכך סילוקו קודם זמנו. והדבר תמוה איך שחנוך בגודל בחי' וקדושתו שזכה למה שזכה יהי' קל בעיניו לשוב ולהרשיע. אך הנה ידוע אשר חסידים הראשונים הי' כל ימיהם כתשובה על עבירה אחת, כי בעבור עכירות העבירות נסתם חיש הראות וטח מראות עיניהם להכיר גדולת אלקי. וע"כ לא הכירו הפחיתות והעכירות מהעונות שהמרו ועברו רצון המלך הגדול והקדוש הזה. וכאשר נתעוררו לשוב בתשובה האיר עיניהם לפני מי חטאו. ואיך פגמו ככבודו ית"ש והכירו ג"כ שפלות עצמם איך נשתכשו והרעו לעשות שחטאו ותיכף אח"כ גדלה תשובתם כי הכירו ביותר גדולת אלקי ופחיתות העונות. וראו כחיש אשר התשובה כלא נחשב ואח"כ כשהרכו כתשובה הכירו יותר שהתשובה ההוא כלא נחשב ועשו יותר תשובה וכו'.

התאמצות זה, כמ"ש בתר"א לצייד אחד שצד דגים כשם שיש לך שכל לצוד דגים כן תוכל ללמוד איך לעבוד הש"י בהשכל ודעת והשי"ת יאיר עינינו:

פרשת ויצא

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, נראה לרמז ידוע כל עבודת האיש הישראלי נאמר כי טוב אופן העבודה שלימה עבודה תמה בז' כוחות חג"ת נהי"מ והכנתם בג' מוחי חב"ד וכזוה קם וכו' כי זה לעזע"א. וכאשר בקדושה המה בגדלות המדות אזי בטלים המ' מס"א, והנה יעקב עיקרא דגופא תפארת ישראל. **ויצא יעקב כאשר תפארת ישראל ניתן לו** שיעור קומה דקדושה בגדלות המדות היינו ז' מדות חג"ת נהי"מ הנ"ק באר שבע אזי וילך חרנה ויתרכה הרחמים גמורים בעולם כן יהי רצון:

ויפגע במקום. לשון תפילה, נראה כאשר ידוע אשר התפילה הקרובה להתקבל לבקש העיקר הנוגע לכבודו ית"ש מקור נשמות ישראל הנ"ק אם הבנים וזה לפי דעתי **ויפגע במקום** היינו הב' משמשת במקום בעבור התפלל בעבור המקום השכינה הקדושה הנ"ק מקום. וגם בעבור כיהמ"ק שיבנה שעיקר מבוקשו על גלות האחרון בנין בית השלישי נגד יעקב וזה מקום מקום המקדש:

ויקץ יעקב משנתו ויאמר, רמז לדברי הרמ"א בריש או"ח ומיד כשיעור משנתו יקום כזריזות לעבודה בוראו

ולפ"ז היו כל ימיהם כתשובה כמעט על עון אחד. וזה פי' רש"י הקדוש ברוח קדשו אצל השרף חנוך שהי' קל בדעתו לשוב כתשובה ולהרשיע היינו לשוב היום כתשובה ולמחר ידע אשר הוא עוד רשע והוא הי' צריך לעבודת אלהים לקשור קשרים לקונו מתפילות ישראל כידוע לפיכך סילקו קודם זמנו עב"ד הקדוש הנ"ל. וזה מה שנ"ל שאמר יעקב אבינו אכן יש י"י במקום הזה שנגלה אליו גדולת אלהי ע"כ אנכי לא ידעתי יודע אני שאני אפס ואין, כי תכלית הידיעה אשר לא נדע שידע כי הוא אפס ולא יצא אפילו רגע אחד בעבודת אלהי והמשכיל יבין:

ובגד ללבוש. נודע דע"י תשובה מאהבה נעשו הזדונות זכיות, והנה ע"י מעשה המצות נעשה חלוקא דרבנן שהוא לבוש כידוע, וזה י"ל ובגד היינו חטאות לשון בגדו בי יהי' נעשים מצות שהוא לבוש חלוקא דרבנן:

ויקח לו מקלח לבנה לח ולוז וגו', יתכן לפרש עפ"י הקדמה ידיעה הביאה הר"ן בדרשות כמה פעמים שהרצון השי"ת לקיים מנהגו של עולם בכל מה דאפשר, ולכן לפעמים כשיצטרך לעשות נס ופלא יערב בו דבר טבעי שהי' למשענת הנס עם היות שהדבר הטבעי ההוא לא יספיק לפעול הנס ההוא אבל ישען בו לבד, וזה הי' ענין המטה שעשה בו משה את כל האותות, וענין אלישע שאמר מה יש לך בבית, ועי"ש בדרוש השמיני באריכות, וע"ז הדרך נוכל לומר

שהי' מעשה יעקב כי אין מסתבר לומר שיהי' בטבע המקלות לפעול הכל בלי נס ממעל כלל דאם כן היו מעשיו ברמי' ח"ו, אבל נראה לומר שעשה כן כדי שע"י זה ימלא י"י את חפצו קצת קרוב אל הטבע, וזה נראה מאמר רז"ל בפסוק וישב הים לפנות בוקר לאיתנו לתנאו שהתנה עמו, דהוצרך לתנאי שלא יהי' ח"ו לעמל בחיקו ית"ש לשנות הטבע, וגם יצדק מאוד דבריהם ז"ל בדברים שנכראו בע"ש ביה"ש פי הארץ וכו' וכל זה שלא שינה את הטבע אחרי הבריאה בלתי תנאי, וכזה יתיישב מה דהקשה רש"י לעיל בפ' נח במ"ש י"י עשה לך תיבת, הרבה ריוח והצלה לפניו, ולמה הטריחו בכנין, וכדברי הר"ן א"ש כי לא יעשה הש"י נס לשנות הטבע כשאפשר לערב בו דבר למשענת הנס:

ויאמר יעקב אל לבן הבה את אשתי דברי רש"י ידוע, ונראה כי לעתיד יעורר אליהו ויבשר איך שהגיע זמן לפתוח מקום נשמות ישראל ובפרטן של שבטי ישורון, וזה לפי ענ"ד ויאמר יעקב אל לבן הבה ר"ת אליהו. וכן סוף פסוק ואבואה אליה ויאסוף, יוכל להיות שהוא הרמז מה שאמרו חז"ל שנטל במשכון הוא"ו של אלי' עד שיבא לבשר הגאולה ויאסף נדחי ישראל בקרוב:

ותאמר הפעה אודה את י"י. נראה זה שאמרו רז"ל בכרכות עד לאה לא הי' אדם וכו' עד שכאה לאה ואמרה הפעם אודה את י"י, והוראה כזה דידוע הטובה הנתנה ברכוי סגי' בתוספת חסדים

ולמפרע היינו "עמדי" שבטך
 "ומשענתך" המה "ינחמוני ר"ת יהושע
 שהוא כותבו עכ"ל הצדיק הקדוש הנ"ל:

ולזה נראה לי לרמוז בכתבי קודש הנ"ל
 דהנה ידוע עשו תוקפא דינא דינא
 קשיא של גיהנם, כאשר בא לפני אביו
 יצחק גיהנם פתוחה מתחתיו כמו שאמרו
 ז"ל. ולפיכך שלח לו יעקב תק"פ בהמות
 לרמוז על הנ"ל כמנים שעי"ר כידוע
 ולפיכך אמר יעקב תיכף בתפילתו אחר
 תשובת המלאכים כי עמו ארבע מאות
 איש מנין ר"ע עי"ן וכך הי' כוונת עשו
 על הר"ע חדרים של גיהנם כנ"ל. ואמר
 יעקב ואת"ה אמרת זכר שם אתה שזה
 השמירה בפני המזיקין. ואח"כ אמר
 למלאכים ושאלך לאמר למי אתה ולמי
 אלה לפני"ך מי רשם על פניך שם אתה
 ואמרת לעבדך מנחה הוא שלוחה לאדוני
 לעשו והנה גם הוא אחרנו ויצו גם את
 ר"ת גימ' יהושע ונרמו הדבר כנ"ל:

ויקח את שתי נשיו ואת שתי שפחותיו
 ואת אחד עשר ילדיו ויעבור את
 מעבר יבק. והנראה דהנה צריך לעבור
 את הש"י המחשבה דיבור ומעשה
 מחשבה כמו"ח לקדש המחשבה לבלתי
 לחשוב רק דברי' הנוגעים לשם י"י, וגם
 הנשמה משכנה במוח, דיבור בא מן
 הל"ב בו הרוח אשר חופפים עליו ה' כנפי
 ריאה ומשם כח הדיבור. והי האדם לנפש
 חי' מתרגם לרוח ממללא, מעשה
 צומחים מן הכב"ד בו כח דם כח התאוה
 הנק' חלק הנפש. והנה נגדם ג' שמות
 אהי' הוי' אדני הוא בגימ' שם יב"ק
 "יחוד" ברכה "קדושה כידוע, והנה הוא

מגולים משמי רום הוא מהתפשטות
 אותיו"ת שם הנכבד שם הוי' כ"ה.
 והצדיקת קראה שמו יהודה ונכלל בו
 אותיות שם הוי' כ"ה. ויצא ממנו דוד
 המלך כאשר אמרו כל המודה במלכות
 בית דוד מודה ביי", וזה שאמרה הפעם
 אודה את היינו אותיו"ת השם הוי' כ"ה:

פרשת וישלח

כי יפגשך עשו אחי ושאלך לאמר
 למי אתה וגו'. ואמרת לעבדך
 ליעקב מנחה היא שלוחה לאדוני
 לעשו והנה גם הוא אחרנו. נ"ל לרמוז
 בפסוקים האלה, דהנה הרב הקדוש
 מהר"ש מאיסטראפליע זלה"ה אמר ברוח
 קדשו הובא בדבריו בליקוטים שבסוף ס'
 קרניים על פ' גם כי אלך בגיא צלמות לא
 אירא רע כי אתה עמדי. דאיתא בס'
 הפליאה כי תת"ן חדרים יש בגיהנם
 והצדיק צריך לילך באלו החדרים לתקן
 ולהעלות נשמות של רשעים, והנה בתת"ן
 חדרים יש מהם תק"פ חדרים שאינם
 תוקפא דינא והנשארים מהם הם ר"ע
 וכשםם כן הוא, ואם הצדיק הולך שם
 בלא שמירה אפשר שהוא ניזק ח"ו. ואז
 הולך מלאך אחד ושמו יהושע (כידו)
 שעוה וכותב על מצחו השם הנק' אתה
 אז אפילו אם הולך הצדיק באלו ר"ע
 חדרים אין שטן ואין פגע רע. וז"ש
 הכתוב גם כי אלך בגיא צלמות בחדרי
 גיהנם לא אירא רע כי אתה עמדי ר"ל שם
 של אתה עמדי שכתב על מצח הצדיק.
 ומי כתבו ומפרש "עמדי" שבטך
 "ומשענתם" המה ר"ת אותיות שעוה,

פרשת וישב

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען. נראה בעיני לתרץ ג"כ מה וישב יעקב עפ"י מה ששמעתי מכבוד מרן עפ"י דברי רז"ל מרגלא בפיהם לשון כשבת המלך אמרו לאחר שנשתיישה דעתו. וגם בכאן כן דרכן של צדיקים שאין ישוב הדעת אצלם באם אין בידם לקיים איזה מצות מהמצות בעבור איזה עיכוב מטרדת עולם. והנה יעקב כל זמן שהי' בבית לכן חסר ב' מצות אצלו כיבוד אב וישוב הארץ ג"כ ממנין תרי"ג עפ"י דברי הרמב"ם כידוע. וכאשר בא לארץ כנען ואצל אביו נתיישה דעתו וזה וישב יעקב:

ולפי"ז נ"ל ידוע יעקב כאשר בא לארץ נתגדל מעלתו ברכוי סגיא לייחד יחורין יחודא שלים פרצוף שלם. וזה ויש"ב יעק"ב כנ"ל מספר רמ"ח רנ"ב רמ"ח אברים דרכורא ורנ"ב דנוקבא יחוד השלם ויה"ר שלא יאמר פיננו דבר שלא כרצונו:

עוד י"ל וישב וגו' לפי אמרם ז"ל כשבת המלך לאחר שנתיישה דעתו (עיין בגמ' מגילה) ומרומז אמרם בכאן כי יודע יעקב יושב אהלים בין אהל אברהם מדת החסד ובין אוהל יצחק גבורות הקרושים, ומדת יעקב תפארת לאחר שנתיישה דעתו. וזאת בארץ מגורי אביו מדת הפחד בארץ כנען הכניע מורה מדת החסד וכאשר בא לארץ הקדושה אוריא דא"י מחכים בסוד החכמה תחי' בעלי' ואכל

ג"כ מספר מוח לב כבוד, והנה יעקב אבינו כאשר יולדו לו השבטי ישורון שורשי נשמות מכל ישראל, גם אחר שיצא מבית לכן עשה פעולות בצדקתו לפעול בנשמותיהם הכא ההוא של שמות יבק אה"י הו"י אדנ"י לעבוד הש"י במחשבה דיבור ומעשה רק לעבורת שמים הכנה לדורות הבאים לעבודתם והוא עבר לפניהם להראותם דרך זה ילכו בו:

ויאמר אלהים אל יעקב קום עלה בית אל ושב שם ויאמר יעקב אל ביתו הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם וכו'. והרכבים מתמיהין על קרושת בית יעקב בחיר שבאבות יהי' תחת דם אלהי נכר אפילו רגע אחד חלילה וחלילה. אך הנראה דהנה כאשר אמר אלהים אל יעקב קום עלה בית אל היינו שיהי' עלי' למקום הנק' בית אל היינו שיהי' עלי' למקום הנק' בית אל כידוע למשכילים כמבואר בזוה"ק שכינתא נטלית ביתא. והי' בהתקרבות נפלא שיעשה מרכבה לשכינה הקדושה, ואז הי' מכיר שכל העבורת שנעשה עד הנה לא היו מזוקקים ונבחרים כל כך נגד העבודה אשר הוא כעת בהתקרבות ועלי' מעלה מעלה עד שהיתה בעיניו העבודה הקודמת כעין עבודה זרה ח"ו נגד העבודה הזו ויראתי להאריך בזה. ע"כ אמר תיכף הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם היינו עבודה הקודמת לעבודה שלמה ותמה למעלה והבן זה:

וח"י לעולם כאשר אמרו יעקב אבינו לא וכו' [ומשלימות מדת אמת שנותן חיים כמ"ש בזהר]:

אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה וגו'. עיקר אהבת יעקב ליוסף עבור האור הטו"ב כמבואר בלק"ת אמרו צדיק כי טו"ב. ויוסף הצדיק התנוצץ אורו. קודם ירידתו למצרים הי' בן שבע עשרה שנה האור כי טו"ב עשה הכנה על יעקב אבינו ע"ה בירידתו למצרים ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה. ארץ מצרים בגימ' תרע"א מ' אדני [במילואו] מלכות בסוד ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה בסוד ובטובו חיינו [בחי' צדיק ח"י עולמים] בין והתבונן:

וישראל אהב את יוסף מכל בניו וגו'. הנה עיקר תפילתנו שישלח משיחנו הב' משיחין משיח ב"ד ומשיח ב"י וזה כל פרי מעשנו לבנין בית השלישי ב"ב. ונודע שמשיח בן יוסף יהרג. אמנם יעקב רצה להשפיע לו חיות. וזה ר"ת וישראל אהב את יוסף הוא מספר ח"י ותיבת מכל"ה הוא אותיות מל"ך היינו שרצה שיהי' תיכף התיקון הגמור שימלוך מלך המשיח בן יוסף ולא ימות והוא חי מלך:

כי בן זקונים הוא לו. לרמו ברמזי החכמה כי יודע כי הגאולה העתידה ב"ב יהי' מאות צדיק מאותיות מנצפ"ך צמח יצמח צדיק. מבחי' זקן מלא רחמים. וזה ועשה לו כתונת פסים מספר ק"ץ. וכתונת מלא באות וא"ו הוא מספר תתע"ו

המרמז על תתע"ו נימין קדישין שבדיוקנא, וזהו כי ב"ן זקוני"ם הוא לו המרמז על בחי' יסוד צדי"ק הוא ב"ן זקוני"ם שיש לו הארה מבחי' זקן [שהדיוקנא חופפת עליו כי סריס אין לו זקן]. וזהו שמרמז בזה"ק ר' אלעזר פתח לך עמי בא בחדרי המרמז על העתיד שאמרו ז"ל אין משיח ב"ד בא עד שיכלה הנשמות שבגוף חדר ששמו גוף וסגור דלתי"ך דל"ת פתוחה לשבים שכן עמי בני ישראל יעשו תשובה כשורה על התרין גואלין שימצחו בו חי' בסוד נעשה תשובה ונחי'. (עיין בקהלת יעקב אות צדיק):

וימצאהו איש והנה תועה בשדה וגו' וישאלהו האיש וגו' ויאמר האיש, ודרשו רז"ל מוכא ברש"י ז"ל זה גבריאל, והם אמרו עפ"י המבואר בקרא והאיש גבריאל ודרשו עפ"י גזירה שוה איש כידוע. ונראה לי לרמו דהמלאך גבריאל הגם שידוע שהוא מלאך של אש בחי' גבו' עכ"ז העיקר אותיות גבר הוא אותיות הפחד. אבל אותיות אלי המה משפיעים חסד ורחמים כידוע עפ"י הפסוק אלך לי אל הר המור הר מנין גבר מור הוא המתקה מנין גבריאל, וזה שאמרו בפסוק הייתי בגבר אין איל היינו גבר בלא איל בלתי אותיות אלי רק אותיות הפחד, אמנם גבר עם איל (הוא אותיות גבריאל) נמתק כרחמים, והנה השם אדנ"י כידוע המאיר גם בזה דינא דמלכות' דינא השם אדני עם גבריאל מספר איש, וזהו שרמזה התורה בשם איש על שם המלאך הנ"ל. וזה שנראה לי

כידוע השם אל חסד אל כל היום, ומרומז כיעקב אבינו כמד"א ויקרא לו אל וגו'. וכנו הלך במקום סכ' כידוע ושלח לו השי"ת כרוב רחמי זה המלאך לרחמו ולשמרו להיות לשמירה לו ולכני ישראל עד עולם:

ויאמר את אחי אנכי מבקש ויאמר האיש נסעו מזה. הדקדוקים רבו בזה הפסוק תיבת א"ת מיותר ונסעו מזה אין לו ביאור וידוע מה שדרשו, ונ"ל הקטן דהנה אורים ותומים השיכו לישראל בעת צרתם, וכשעת מלחמה על הצר הצורך ח"ו שאלו באורי' ותומים וחקק עליהם שמות בני ישראל י"ב שבטי ישורון והאירו האותיות כמראה אש לצרף אותם, וכאם ח"ו נגזרה גזרה ח"ו אין ביכולת להתבונן באורים ותומים וזה לפי שנעשה פירוד ח"ו, וגם זה הוא לטובה לישראל, וזה נרא' לפענ"ד לומר כרתת וכוזע כאשר ראה יוסף שהוא עידן עקתא רצה להתבונן באותיות של האחים כעין שאלת אורים ותומים, וזה את (ר"ל אותיות) של אחי אנכי מבקש לידע כרכוי סגיא מה זה, ויאמר האיש נסעו מזה זה מנין י"ב לרמז על י"ב שבטי ישורון שהם נסעו וגמרו הפירוד לפי שעה לטובת ישראל, והדבר צריך חיש מהר לגמור לעשות הכנה דרכה במצרים לטובת הכלל בכדי שיהא כירור נכון ויצאו ככי טוב כיד רמה, וכאשר עזר לנו י"י בהגלות השרשי כן יעזרנו מהפרטים וכימי צאתנו מארץ מצרים יראנו נפלאות:

ויקחהו וישליכו אותו הבורה והבור רק אין בו מים, כוזה"ק ר' יהודא

פתח ואמר תורת י"י תמימה משיבת נפש וגו', נ"ל לפרש דהנה בכאן הי' מקום ליוסף הצדיק להרהר ח"ו, הלא אביו קדוש י"י יעקב אבינו שלח אותו וקיים המצוה כיבוד אב בשלימות ובזריזות וחיבב המצוה לחדא, ומבואר בתורה שכרה של מצות כיבוד אב למען ייטב לך ולמען יאריכון ימיך, אעפ"כ קיבל על עצמו היסורין וכטח ב"י כי על עבדו הפליא חסדו, וזה אחר שאמרה תורה והבור רק אין בו מים אמנם נחשים וכו' כדברי רז"ל אעפ"כ בטח רק באמונתו, פתח ר' יהודא כוזה"ק תורת י"י תמימה משיבת נפש כאשר היא תמימה בלתי שום חסרון והרהור ח"ו אזי משיבת נפש:

ויעברו אנשים מדינים וגו' ויעלו את יוסף מן הבור וימכרו את יוסף לישמעאלים, נ"ל לרמז עפ"י אמרם ז"ל אשר אליהו ז"ל נתלבש בדמות הישמעאלים עפ"י רמז באה מגלע"ד, ומר"ת הבור וימכרו את יוסף לישמעאלים ר"ת אליהו. ולפי זה נכון מה שנאמר וימכרו את יוסף תיבת יוסף מיותר דהול"ל וימכרו אותו דמינ' מיירי, אך הוא דעם תיבת יוסף נשלם הרמז בר"ת אליהו זכור לטוב:

וימכרו את יוסף וגו' ארשום לזכרון דברי' מה שראיתי בחזיון עד אשר אתבונן איר"ה, מכירת יוסף ואביון בעבור נעלים כאשר אמרו שקנו מנעליהם לרגליהם, והדברי' פלואים סתום מכל סתום על קדושים כאלו, יש לרמז כמה שאמרו חכמים ויקרא יעקב אל בניו אמר

עלי לשכורה (ע"ד כל הנותן בכוס עינו וכו'). ויחשבה לזנה, אמרה אלך ואסתתר, ויחשבה לו צדקה, הקנאה של בעל נהפך לצדקה כי טענה כדת של תורה:

ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדוניו את עיניו אל יוסף, להבין מה שכתוב ותשא א"ת עיניו שזה נמצא בתורה אצל מעלת הצדיקים. וישא אברהם את עיניו וישא יעקב עיניו, אך נודע יעקב הוא בחי' טו"ב עי"ן כמנין שנותיו קמ"ז ועשו ה"י הניגוד וכא בכח הסט"א עם ארבע מאות איש מספר ר"ע עי"ן גימ' ת', וישא יעקב עיניו והתגבר עליו בטוב עין שלו, וזה ותשא אשת אדוניו את עיניו היינו להתגבר עליו בכח הטומא' של העין דסט"א, אמנם ראה דמות דיוקנו של אביו יעקב שהוא טו"ב עי"ן ונצחה וניצול:

פרשת מקץ

ויהי מקץ וגו', בזהר הקדוש ר' אלעזר פתח ואמר חי י"י וברוך צורי וירום אלוקי ישעי, אלוקי כתיב בוא"ו עי"ש, ונרא' דקושית הזהר הלא ויהי הוא מדת הגבורה וכדאמרינן בזה"ק בכראשית יה"י אור ויה"י אור, יה"י אור דא הוא התפשטות ויה"י אור דא הוא צמצום ושניה' אמר י"י, והצמצום הראשון ג"כ התגברות רחמיו ית"ש כי לא יוכלו העולמות לסבול הבהירו' כידוע, וכה התגברו רחמי י"י בגאולות הראשונ' מאתר דא, וידוע אשר הגאולה האחרונה

שמה יש בלבכם על אחדותו פתחו כולם ואמרו במסירת נפשם שמע ישראל י"י אלקינו י"י אחד, ענה הסבא קדישא אבינו יעקב בש"כ מלכותו ל"ו, וידוע מה שאמרו חכמינו ז"ל בזה, אמרו חנוך תופר מנעלים ה"י ועל כל תפירה ותפירה אמר בשכמל"ו, שמע י"ע ברוך י"ת וכעת יחודא תתאה, והמלאך מט"ט חנוך לנער זה צמיחת גאולתנו יליד אשה עשה יחוד י"ת ואמר בשכמל"ו בשעת ת' מנעלים, ר"ת נעל נחלה לישראל עמו, זה סוד שבטי ישורון קחו נעלים כנ"ל לרגליה' הרגל נעשה טבע להשתמש תחת הזמן רגילות הטבע ביחורא תתאה וגדלה כחו של אביהם וענה בשכמל"ו. והדברים סתומים ונעלמים ואיר"ה אשנה פרק זה ובו אבטח ויעזרי כי הוא טוב לכל ורחמיו על כל מעשיו:

ותכס בצעיף ותתעלף ותשב וגו', יודע אשר כל השתדלותם ה"י להקם מלכות בית דוד אשר ה"י משפיע לכל בני דורו כאשר אמור בגמ' נכנסו חכמי ישראל אצלו ואמרו עמך ישראל צריכין פרנסה, וזה לפי דעתי הצדיקת הלזו יודעת הכל כי ממנה יצא חוטר מגזע ישי מלכות בית דוד וכיונה ותכס בצעיף צעיף ר"ת עמך ישראל צריכים פרנסה:

ויחשבה ג' במסורה ויחשבה לזנה, ויחשב' עלי לשכורה, ויחשבה לו צדקה, אמרי' בגמ' (ברכות ל"א), ראה תראה, תראה אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי והתורה אמרה ונקתה ונזרעה זרע. ובזה נראה לרמז תורת המסורה, ויחשבה

השמים גאולתן של ישראל ברחמים
כדכתיב וברחמים גדולים אקבצך, וכה
יעזרנו ב"ב ויגאלנו גע"א:

לא ירד בני עמכם, כתבה התורה מה
שאמר ראובן את שני בני וגו', אף
שלא בחכמה דיבר כאשר אמרו הקדושים,
ויעקב לא קיבל דבריו והתורה כתבה,
ככדי להורות מוסר לאדם ששרוי בצער
מופלג ובא אחד ואמר לו עצה בדרך
שטות שמדריך האדם המצטער לכעוס
עליו בגערה שוטה מה אתה מדבר, אבל
לא עשה כן יעקב אבינו הק', העלי' דבריו
ושתק לראובן רק אמר לא ירד בני
עמכם, ואף שאמר כמד' שאמר יעקב
בכור שוטה הוא זה. רבים מפרשי' הכונה
שבדעתו חשב כן, ולראובן בעצמו לא
אמר זאת, כי לא נאמר בתור' שום דיבור
שיסבול כן, אבל שחשב בדעתו מובן
מתוך שלא קיבל דבריו:

ואמר במדרש שר' טרפון כאשר אמר
אדם דבר שלא בחכמה השיב לו לא
ירד בני עמכם אין מהצורך לדחוק שהוא
מלשון ביה רק לפי שהשיב יעקב על דברי
ראובן שדיבר שלא בחכמה לא ירד בני
עמכם, כן רמז ר' טרפון לזה האדם שלא
דיבר דברי חכמה, כמו שדיבר ראובן ולא
נתקבלו דבריו, רמז לעשות הכל בשכל
צח:

קחו מזמרת הארץ בכליכם וגו'. נ"ל
בזה דאיתא בפ' שירה שארץ אומרת
מכנף הארץ זמירות שמענו צבי
לצדיק, דהענין הוא שכל עיקר השפעת
המזון הוא ע"י צדיק יסוד עולם, וכ"ז
שלא הי' צדיק בעולם נאמר ואדם אין

שתהי' במהרה תהי' הגאול' מאות וא"ו
אות חיים בסוד יעקוב מלא כוא"ו
שיתגלו כל הקצוות, והנה יוסף הי' גלות
איש פרטי דמיון לגלות כללית עמו, כי
הי' נשמה הכוללת כידוע בן פורת עלי
עין, עיני כל ישראל זה יהי' לעת קץ אשר
כל העולמות מיחלים לישועה, זו מראשית
הבריאה כאשר אמרה התורה בסיומה
ובראשיתה לעיני' כל ישראל"ל בראשית
ברא אלקים, ולזה ויהי מקץ נאמר על
יוסף כי אז הי' קץ פרטי בצמצום, וכאשר
יעזור י"י לעמו לעת קץ במהרה בגאולה
אחרונה אזי תהי' הגאולה כבהירות מאור
הגנוז אורו של מלך המשיח באות וא"ו
תפארת ישראל,

לזה לפענ"ד ח"י י"י שהוא פועל הכל
צמצום והתפשטות, אזי הי' בצמצום,
(וכרוך צור"י מדת הפחד כידוע מכוונת
צור ישראל), ולעתיד תהי' הגאולה מאות
וא"ו בהתגלות חסדי י"י מגבחי מרומים
לתכלית הטוב, וזה וירום אלוהי ישעי
מלא וא"ו תפארת יעקוב בית השלישי
הרמוז ליעקב ויוסף הי' הכנה לזה על
הגואל משמיע שלום מבשר טוב משמיע
ישועה. וזהו צורי מקודם הי' צור"י,
ולעתיד ישעי בגאולה בטוחה לעולמי עד
משמיעי ישועה:

הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים
בו, אמר בזה הלשון להמתיק הדינים
אשר אלקים במילוי יודין הוא ההמתקה,
והמילוי לחוד כגי' רוח ועם השם גופא
כגימ' ברחמים כי הי' אז התחלת גלות
מצרים, ורמז בע"כ בדבריו שאמר רוח
אלקים, שנתנו לתוך פיו בע"כ מן

ונראה דבא לרמז מה דכתיב **שבע** יפול צדיק וקם, דהנה פירוד הוא פחיתות ודינים, משא"כ אחדות הוא עלי' וחסדים וטובות, והנה הפחיתות והדינים הוא ענין נפילה, אמנם האחדות והחסדים הוא ענין קימה ועלי', לזה אמר ויהי כו' שני חייו **שבע שנים** הוא ענין פירוד השנים זה מזה כל שנה בפ"ע הוא במספר **שבע** כעין **שבע** יפול צדיק שיש בו פחיתות וירידה פירוד, אמנם **וארבעים** ומאת שנה מנין ק"מ כתיב בו שנה פעם אחד שהוא אחדות שנה אחת כל השנים שהוא ענין קימה ועלי'.

ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק. הנה לא אמר שמי ושם אבי

יצחק ושם אבי אברהם רק אמר פעם אחד שם לשניהם לאברהם וליצחק, ופעם אחד שם לעצמו. להיות אברהם חסד יצחק גבורה והוא עצמו כולל משניהם כנודע, ע"כ אמר לעצמו שם אחד כי הוא בעצמו כלול חסד עם גבורה, ולאברהם ויצחק ג"כ רק שם אחד כי שניהם הם ג"כ חסד וגבורה, ורמז זה כתיבת שם להיות נודע השם הוי' הוא חסד ושם שדי הוא גבורה ושניהם הוי' עם שדי הוא מספר שם להיות ש"ס הוא כלול כחסד וגבורה:

ויקרא יעקב אל בניו ויאמרו האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, אומר לך ידידי דבר בשם אומרו לקרב הגאולה מה ששמעתי פה קדוש מדבר הרב הקדוש והטהור מוה' צבי הירש הכהן מרימנאב זצלה"ה בזה הלשון, האספו עצמכם

לעבוד את האדמה ולא הצמיחה פרי' עד שבא אדם הראשון והתפלל על זה אז התחילה האדמה לצמוח ולהשפיע מטובה לבריות, וכשבא יוסף הצדיק שהי' בכחינת צדיק יסוד עולם וכל ההשפעה באה על ידו כנרמז בפסוק **וכל הארץ באו מצרימה לשכור אל יוסף,** היינו שכל השפע וצמיחת הארץ הי' על ידו, וכאשר ראה יעקב אע"ה שאחיו מתקוממים עליו ורוצין' להאכידו ח"ו, אז אמר להם קחו מזמרת הארץ בכליכם קחו לכם ראי' מזמרת הארץ מהשיר שהארץ מזמרת כנ"ל, ומזה תראו שהעיקר הוא צבי לצדיק שכל ההשפעה באה על ידו ותהיו נכנעים לו כי הכל צריכין' למארי רחיטי'.

פרשת ויגש

ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני, כאשר חכמים הגידו ברוח קדשם אשר כל דבריהם הי' על עת קץ הישועה לעתיד משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, י"ל מרומז בדבריהם שאמר יהודה "ידבר נא עבדך ר"ת עני, מוכן אני לגאולה אחרוני' לגאול ישראל בדמות ענ"י רוכב על החמור כמאמרם ז"ל. וס"ת ידבר נ"א עבדך רכ"א ארך כסא דדוד רכ"א לוגין כוסי רויה מנין רכ"א.

פרשת ויחי

ויהימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה, יש לרמז בסדר הזה דכתיב שנים אצל המספר **שבע** בפ"ע ושנה אצל ארבעים ומאת בפ"ע,

מנוחת עוה"ז ושלוחה ואת הארץ כי נעמה היינו הארציות כאשר היצר הרע מייפה ומשבח תאות הארציות לכחור בערב ולמאוס במועיל כמו שהארץ הקדוש בחו"ה, והאיש הנלכב אשר ישר הולך אינו שומע לו לשכון בעצלתיים בעוה"ז רק ויט שכמו לסבול עול תורה ומצות ואז ויהי למ"ס היינו סמל היצה"ר בלא האלף המחיהו גם הוא נשתתף לעובד היינו לכפוף השמאל תחת הימין, ויהי הכל טוב אם אינם שומעים לקולו ולפיתיותיו גם הוא נקלח לעבודתו ליכנע תחת ידי הקדושה עבודתו ית"ש:

עוד יש לומר לפענ"ד לתרץ הלשון וירא

מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה, דיש לדקדק כיון שהוא טוב אף נעים מה ויט שכמו לסבול, היאך שייך לשון סבלנות על דבר טוב ונעים, ונראה דהכתוב הודיענו מעלת יששכר שהוא שורש התורה, אף שהוא ידע וטעם הנועם ועריבות ומתיקות המתוקה מדבש ונופת צופים, מ"מ הוא לא למד בעבור אשר ינעם לנפשו ואשר הוא מתוק לחכו רק מחמת מצותו ית"ש, וקיבל על עצמו אפילו לסבול עולה בקשיות ובדוחק גדול, וז"ש הפסוק וירא מנוחה כי טוב וכו' אף אם טעם וראה ערכת נעימת תורה"ק אעפ"כ ויט שכמו לסבול בדרך סבלנות לא לטובתו רק לקיים מצותו ית"ש ותבין:

כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת אשר דב"ר להם אביהם ויברך אותם איש אשר כברכתו ברך

באהבה נאמנה, ואגידה לכם לשון קשירה (כמו אגודת לולב) בקשר אמיץ באהבה, את אשר יקר"א אתכם לשון קור (כי שנים ידובקו וחס להם ופירוד יקרא הקור) באחרית הימים לעת קץ בעקבות משיחא, ובאהבת החכירים בקרבת אהבה וח"ס להם, כן שמעתי מפה קדוש הנ"ל, ודבריו דברי אלקים חיים כי רוח י"י דיבר בו, כי בקרא נאמר על עת הגאולה וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא וגו'. וכתיב שמש ומגן י"י אלקים, כי ידוע מ"ש המדרש ויזרח לו השמש שהי' מראין ליעקב אבינו ע"ה ישועתן של בניו בזריחת השמש לעתיד ב"ב:

כחי וראשית אוני יתר שאת וגו', יש לומר שרמזו לו שהוא נקי מהחטא ההוא של חילול יצועי אביו, דהנה אין אדם הוא אא"כ נכנס בו רוח שטות, אבל הוא רמז לו שהוא מבחי' חכמה ולא שטות ח"ו, וזה אמר יעקב כחי ר"ת כבוד חכמים ינחלו, וגם כי בחכמה פותח שערים, והוא ר"ת שאת אדני שפתי תפתח, [שע"י חטא היסוד ח"ו לא יוכלו להתפלל כידוע ועי"ז רמז אדני שפתי תפתח שלא חטא ולא הי' לו מניעה לתפילה]:

יששכר חמור גרם וגו' וירא מנוחה גו' ויהי למס עובד, הנה ידוע יש שכר. חמר גרם כי אם לא יהי' חומר רק כענין המלאכים שלא יהי' דבר המסית ומבטל לא הי' מגיע לנו שכר ועונש, ומה שיש לנו שכר הוא מחמת החומר, ומסיים הפסוק וירא מנוחה כי טוב היינו

אותם, יש לדקדק אומרו וזאת אשר דבר כו' דנראה כשפת יתר, גם שבטי ישראל שנים עשר למה פרט המנין:

אמנם נראה לפי קט שכלי לפי מה דאיתא בסף הק' מגלה עמוקות (אופן ס"א) היוצר כל ברא את בעולם בכ"ב אותיות התורה, וכל אות כלול מד' אותיות משם הוי' ב"ה, נמצא לפי"ז מאחר שהעולם נברא בכ"ב אותיות וכל אות כלול מד' כנ"ל הרי ד' פעמים כ"ב שהוא מספר פ"ח, וזה סוד ב' לוחות כי ב' פעמים לוח עולה פ"ח אותיות אשר בהם תלויים ועומדים כל הנבראים, וע"ז אמר משה ואתחנן אל הוי' במלת ואתחנן קרי ב' ואת חנן שתחנתו הי' להשיג אותיות התורה מא' ועד ת', ובמלת ו' של ואתחנן רמז בהם הלוחות שהוא ו' על ו' שמשם זכה משה לקרני הוד שהוא סוד מסוה שאותיות התורה המה משולשים וכמבואר בדברי רז"ל במדרש. ובג' אלפי' ביתן נבראו העולמות, וזה נרמז במלת מסוה כי שם של משה נק'מה מה שם בנו ס"ו הם סוד ג' אלפי ביתן ג' פעמים כ"ב הוא ס"ו נכנסו אותיות ס"ו בתוך מ"ה של משה זה זכה משה לקרני הוד גלגל החוזר בעולם מנין גלג"ל שבהם נבראו העולמות, לכן אמר משה בפ' ואתחנן ג' פעמים את רמז על ג' אלפי ביתן שאמר משה אתה החלות להראות אותי סוד מסוה שהוא סוד ג' פעמים כ"ב לכן אמר א"ת עבדך א"ת גדלך וא"ת ירך החזקה, ורצה משה עוד ליכנס לא"י ולהשיג עוד כ"ב אותיות הרביעית, וזה שאמר כפעם ד' א"ת הארץ, ולכן אעברה נא כדי להשיג

כ"ב אותיות הנשארים כתשלום פ"ח כנגד ד' אותיות הוי' שכל אות כלול מכ"ב כנ"ל, וע"ז השיב לו הקב"ה ר"ב לך דייקא שזכית במסו"ה ששם נרמזין ג' אלפי ביתן שלשים על כולם, עיין כ"ז בס' מג"ע אשר דבר בקדשו, והאלפי ביתא הדי' הי' בסוד חידושי תורה שאמרו רז"ל שיתגלה לעתיד ע"י משיח כ"ד ויבא מבשר שלום בהסכמת יסוד צדיק משיח בן יוסף:

והנה ידוע אשר כל עיקרו של יוסף במצרי' לעשות הכנה ככחו להוציא נצוצי הקודש אשר נתפזרו במצרים ערות הארץ, כי רפ"ח נצוצות המה, ובמצרים ר"ב נצוצות, וזה שנרמז בתורה כמה פעמים ב"ר הרבה מאוד לרמז האמור, ויעקב אבינו אמר ר"ב עוד יוסף בני ח"י, וכזה פרשתי בעזרתו ית' בפ' ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני ידבר נא עבדך דבר, דתיבת דבר קשה הבנה. ואמרתו בזה דהנה יהודה אמר עיקר מלכות בכחי' דבר מלך שלון בסוף יומים מזרע מלכות דוד, וזה שרימז בתיבת דבר, דהד' מרמז על ד' אלפי ביתא היינו להכ"ב אותיות הנשארים כנ"ל, ובר היינו גמר התיקון של יוסף שהתחיל בר"ב נצוצות במצרים, ושמה גמר העיקר כידוע ויקח משה את עצמות יוסף עמו, ואעפ"כ אמר לו הש"י אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה בכחי' דבר, כי זה הוא על החידוש תורה כי ר"ב לך כידוע:

וזה מה שנראה לי כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת אשר דכ"ר להם אביהם, כי שיעור קומה שלימה בקדושה

כמדות הקדושות כפרטות הוא שבטי
 ישורון, והזכיר בכאן שם ישראל כמוכן
 כללות המדות תפאר"ת ישראל עיקרא
 דגופא, ובשם ישראל יכלול כל המדות
 המרומזים בר"ת כח"ב גנ"ת נהי"מ כל
 האותיות מספר ישראל, ויצאו ממנו

שבטי ישורון עמוסי בטן שנים עשר, וזאת
 אשר דבר להם אביהם שרימו להם ע"ס
 התיקון ר"ב נצוצי קודש במצרים, וע"ס
 ד' אלפי ביתות שיהי' בעת שיהי' דבר
 אחד לדור מלך המשיח והמשיך להם
 כוללות הדיבור ויהודה באמצע כידוע:

שמות

וכן פרש"י, וא"כ יש לתמוה על התרגום שתירגם דלא כמאן לא כרב ולא כשמואל, ונראה עפ"י המבואר בקדמונים והאר"ך בזה מאור הגולה בעל פרשת דרכים, אשר נחלקו שבטי יה עם אחיהם יוסף בענין קיום התורה עד שלא ניתנה אם יצאו מכלל בני נח לגמרי בין לקולא בין לחומרא או לא, ויוסף הי' מחמיר בזה וסבר דלא יצאו לגמרי מכלל בני נח רק לחומרא ולא לקולא, דהיינו בענין מפרכסה לבני נח לא במצות השחיטה תליא כי לא ציום על מצות שחיטה ואסור להם מחמת אבמה"ח שהוא מזיי"ן מצות בני נח, והשבטים סברו דיצאו לגמרי אפילו לקולא ובשחיטה הותרה, וכדומה בדברים כאלה כמבואר בס' פרשת דרכים אשר דיבר בקדשו דברים נפלאים המשיבים את הנפש, והנה ידוע דבן נח מצוה אף על העוברין (סנהדרין נ"ז ע"ב) כמ"ש שופך דם האדם באדם וישאל גמור אינו מצוה על העוברין כידוע עפ"י פסק דין, והנה המלך החדש במצרים שרצה להתחכם באמרו להמילדות נשים צדקניות יוכבד ומרים וראיתן על האבנים אם בן הוא וגו' הי' מוכרח לקיים סבת השבטים דיצאו לגמרי מכלל בני נח וא"כ אינם מצווין על העוברין, אבל לסברת יוסף הנם מצווים אף על העוברין כיון דלא יצאו לגמרי מכלל בני נח ולא היו יכולים המילדות להמית את

ואלה שמות בני ישראל. ידוע ר"ת "שמות בני ישראל הוא שי"ב מספר י"ב פעמים הוי". ונראה שזה מרומז כאן דהי"ב שבטי ישורון הם כנגד י"ב צרופי הוי" וזה נרמז שמות בני ישראל:

עוד י"ל "שמות בני ישראל, ר"ת שב"י דהא קודם גלות מצרים נאמר **שבי לפני וגו'.** אמנם כאשר יערה רוח ממרום לרחמנו כתיב **ישב ירחמנו:**

ותמלא הארץ אתם, אמרו רז"ל במדרש רבה (שמות פ"א) **רבכה כצמח השדה נתתיך שהצדקניות הולידו ע"פ השדה ונבלעו בשדה לפני המצרים אפילו בעומק המחרישה, ואח"כ המלאכים נתנו להם להניק מאבנים, ובשעת היציאה יצאו מהם צ"צ ורבבות, וזה רבכה כצמח השדה עכ"ד המדרש.** וזה שג"ל **אמת מארץ תצמח הרבבות אלפי ישראל צמחו מארץ בגדלות, וזה פרו וישרצו וירבו וגו' ותמלא הארץ אתם יצורף אמת שנתמלאה הארץ בצמיחתה מאנשי אמ"ת:**

ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף, תרגום אונקלוס וקם מלכא חדתא על מצרים די לא מקיים גזירת יוסף, והנה במס' סוטה (ד' ל"א) פליגי רב ושמואל חד אמר חדש ממש וחד אמר שנתחדשו גזרותיו, ולפי"ז הפי' אשר לא ידע שעשה עצמו כאלו לא ידע,

שִׁיקִים כֵּן וְלֹא יִשְׁתַּנֶּה, וְכֹאשֶׁר הוּא ח"ו לרעה מראה הקב"ה להנביא בחזיון אותיות בצירופים שונים וכאשר יעשו תשובה נתהפכו לטוב, וזה וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים תרגום הקדוש ואמר במימרי' רמה לומר הקב"ה אמר בדיבור בכדי שיקיים בלי שום ספק:

וַיִּזְעַקוּ וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל וְכו' וַיִּרְא וְכו' וַיִּדַע אֱלֹקִים, לשון הטהור של הרמב"ם בהלכות תשובה, שישב בלבב שלם עד שיעיד עליו היודע תעלומות שלא ישוב עוד לכסלה, וזה יש לרמז כאן וידע"ע הוא אותיות ויע"ד, לזה אמר ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה וישמע אלקים את נאקתם כו' וידע אלקים שהעיד עליהם הקב"ה שתשובתם הוא תשובה כשירה, כה יעזרנו להאיר בגלותינו כמאמרם שאין הדבר תלוי אלא בתשובה ונוכח לשוב באמת ויגאלינו ג"ע בב"א:

פרשת וארא

וַיִּדְבַר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי י"י. פתח בדיבור ובשם אלקים דין וסיים באמירה ובשם הוי' רחמים, והנראה ע"פ מ"ש האלשיך הקדוש ע"פ וינחם י"י על הרעה אשר דבר לעשות לעמו, כי במה שכעס הקב"ה ואמר הניחה לי וגו' באותן הדיבורים יצא ידי חובת כעס על בניו, וזה וינחם י"י על הרעה, אשר דיבר בזה הדיבור בכעס שינחשב כמו עשי'. וכן שמעתי מכבוד מרן א"א זצלה"ה על הפ' כי י"י דבר טוב על

הילרים על האכנים, ע"כ תירגם אונקלוס דלא מקיים גזירת יוסף שיצאו רק לחומרא ולא לקולא, אלא כרעת השבטים דיצאו אף לקולא וא"כ אינו מצוה על העוברין:

וַיְהִי כִּי יִרְאוּ הַמִּילָדוֹת אֶת הָאֱלֹקִים וַיַּעַשׂ לָהֶם בַּתִּים, הנה כן אמרו כי חיות הנה, בדרגא דחי' בשפעת צדקתם, בחי' אליהו וזה בחי' ירא"ה, סי' על המבשר גאולה של משיח והריחו בירא"ת י"י, וזה נרמז בכאן "יראו" המילדות "את" האלקים "ויעש" להם ר"ת אליהו וכי' ההי"ן כידוע ה"ה דגושה:

וַתִּקַּח לוֹ תִּיבַת גָּמָא, רהנה הובא בילקוט שע"י התורה שעתיד משה ללמוד לישראל כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש עי"ז לא רצה לינק חלב עכו"ם, ולזה רמזה אמו יוכבד בעשיות התיבה בחכמה ותקח לו תיבת גמא "אורייתא" משנה "גמרא. ותקח לו תיבת" היינו אותיות גמא, ורמזה הג' הגמרא בתחלה לרמז על תורה שבע"פ שע"ז לא רצה לינק חלב עכו"ם:

וַיִּרְא אֱלֹקִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּדַע אֱלֹקִים, ת"א ואמר במימרי' למפרקהון, והוא תמו' מה זה ראה הקדוש להוסיף תיבות אשר אינם בגוף הפסוק, והנראה שהתרגום אמר עפ"י הידוע החילוק בין נבואה לחזיון כי נביא הוא לשון ניב שפתים שאמר הקב"ה כן יהי' הדבר אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם, לכן ברצות י"י להביא טובה לעולם על ישראל, אמר הקב"ה בדיבור

בי"ב ימי ניסן כל היום מהי"ב ימים מרומז לחודש אחד מהי"ב חדשי השנה, ונידונים על השפע ופרנסה והכנת מזון לכל בריותיו בכל יום מהי"ב ימים על חודש אחד, דהיינו יום ראשון מורה על חודש ניסן, ויום שני על חודש אייר כו'. וז"ש ראשון הוא לכם. דהנה עניני אכילה מכונה בדברי חכמים כשם לכם, כמרגלא בדחז"ל חציו לי"י וחציו לכם, וז"ש ראשון הוא לכם, החודש הזה הראשון הוא לכם על עניני פרנסה לחדשי השנה היינו שבו מרומז כל חדשי השנה בכל יום חודש אחד, וזה גם מהתפלות בחודש הזה, ועפ"י גמרא (תענית ח:) שהי' שני' דברים לבקש עליהם רחמים ובקשו על המזון דכי יהיב רחמנא שובעא לחיי הוא דיהיב:

הוא הלילה הזה לי"י שמורים לכל בני ישראל לדורותם. הנה יודע

קושיית הקדמונים מדוע אין מברכין ברכת שהחיינו על בדיקת חמץ ויש שתמצו שיוצאין בברכת שהחיינו של קריאת מגילה יעויין בדבריהם, והנה יודע שמחייית עמלק לעתיד יהי' ליל י"ד ניסן, והישוע' בשלימות תהי' בליל פסח ט"ו בו, והנה ע"פ זה נאמר כי י"ד על כס י"ה היינו י"ד ארבעה עשר יום לחודש יהי' מלחמת עמלק על מה שנחסר הא' מכסא וו"ה משם הוי' ב"ה וזה שאמר הכתוב הוא היינו הא' מכסא וו"ה משם הוי' הלילה הזה לי"י. יהיו נשלמים בלילה הזה כי בליל ט"ו יהי' הגאולה בשלימות ויחזרו האותיות הו"א להוי' ב"ה יושב על כסא מלכותו:

ישראל, אשר לפעמי' אשר י"י דבר ככעס. זה הטוב על ישראל שנחשב כמו עשי', וזה שהי' בכאן שאמר משה למה הרעות, והי' קיטרוג גדול כידוע, לזה הקב"ה אשר רבים רחמיו והוא הטוב והמטיב, דיבר אליו קשות כמה"ד. וכזה נמתקו הדינים ברחמים, וע"כ תיכף ויאמר אליו אני י"י אמירה ברחמים:

פרשת בא

בא אל פרעה, ולא כתיב לך אל פרעה, אמנם הקב"ה אמר למשה אני אלך אתך כביכול אני ואתה נלכה שנינו יחד, כאשר אמר ליעקב אנכי ארד עמך מצרימה, ואתה תהי' מרכבה לשכינה:

כי אני הכבדתי את לבו. אותיות קודם השם הוי' טדהד ואותיות שלאחריו כוזו השני שמות בגי' אני, ונק' מלך מסתתר בלבושיו, כה אמר י"י אני ראשו"ן ואני' אחרון ואעפ"כ ומבלעדי אין אלקים, וראיתם כי אני הוא, אעפ"י שהוא בהסתר עכ"ז השגחתו ית"ש בכל עת ורגע, וזה כי אני הכבדתי את לבו בשביל ההסתר פנים לזה הכבדתי את לבו למען שתי אותותי אלה בקרבך בהתגלות שמו ית':

החודש הזה לכם ראש חדשים, הנה יודע שגאולת מצרים הוא הכנה לגאולה אחרונה בסוד אהיה אשר אהיה [גם בניסן עתידין לגאל] ע"כ החד"ש הז"ה לכ"ם בגי' משיח בן דוד:

ראשון הוא לכם לחדשי השנה, יודע אשר השנים עשר נשיאים שהקריכו

פרשת בשלח

וַיְהִי בַשַּׁלַּח פְּרַעַה וְכוּ'. בַּמִּדְבָּר וְכוּ'
 פרעה שלחם הלא כתיב אל מוציאם
 ממצרי' אלא שהלך ללוותם ע"כ, והוא
 פלא להבין מה נפקא מינ' בהלוית של
 האיש הרע הזה ומה כוונת המדרש בזה,
 ויש לומר דהענין הוא כי השפעת הטובה
 לישראל הוא ע"י יחוד זו"נ כנודע כי
 באתערותא דלתתא אתער עובדא לעילא
 בסוד מ"נ, ומזה נתהווה היחוד, ומזה נולד
 השפעה טובה לישראל, והנה במצרים ה'
 שלא ע"י מעשינו רק הקב"ה הפליא
 להשפיע בחסדו לעורר היחוד למען
 להוציאם ממצרים. אמנם פרעה בשמעו
 כל ההתראות וכל המופתי' שנעשו
 במצרים שנאמר בהם למען תדע כי אני
 י"י, דימה בנפשו כי בעבור שהוא הכיר
 את י"י מזה נתהווה היחוד ובעובד'
 דלתתא דילי' נתעורר היחוד לעילא, וזה
 ה' לפי דעתו כ"ז שישראל ה' במצרי'
 אבל אח"כ כשיצאו, א"כ ח"ו יתפרד
 הזיווג, וממילא לא יהי' לישראל עוד
 ניסים, ע"כ ויאסר את רכבו את המרכבה
 טמאה שלו להגביר ח"ו על הקדושה על
 עמו בית ישראל, וזה שאמר פרעה מה
 זאת עשינו כי נודע מ"ה הוא בחי' דכר
 וזא"ת הוא בחי' נוק'. היינו היחוד של
 מ"ה זא"ת עשינו אנחנו וע"י מעשינו
 הוא, לכך רדף אותם, וכן ישראל אמרו
 מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים, כי
 דימו שח"ו סר השגחתו ית"ש מהם. וא"כ
 שאלו הלא עיקר היחוד מה זאת הוא רק
 להוציאנו ממצרים. ועתה נתפרד זאת ואין

וּחַגְתָּם כו' חקת עולם תחגוהו. י"ל
 דהנ' הדבר נפלא אשר בזמנים
 המקודשים ליי' שבתות ומועדי יי'
 מקראי קודש צוה הש"י לענג במאכל
 ומשתה, לכאורה ה' מהראוי לעסוק
 בתורה ועבודה בלבד כל היום בימים
 הקדושים ואכילה ושתי' כלל וכלל לא
 בעת שחופף עליו אור אלקי כמו ביו"כ,
 אמנם הש"י ברא את האדם בצלמו גולם
 מן האדמה, ונפח בו נשמת חיים ממעל
 כביכול מאן דנפח מתוכי' נפח נשמת
 שדי, ולהיות שהעולם הזה עולם הנסיון
 כי הגוף נוטה אחר תאוות האדמה כי
 ממנה לקח, והנשמה חלק אלקי ממעל
 משתוקק לעשות רצון קונו בששון
 ושמחה, ורצונו ית"ש שיגבור אור הנשמה
 שבאדם שהגוף ג"כ יתאוה למצותיו ית"ש
 כמו שרפי מעלה, והוא דבר קשה מאוד,
 לזאת היוצר כל הוא אלקינו צוה ברחמיו
 בשבתות ומועדי יי' מקראי קודש לענג
 נפשו לכבוד שבת קודש לכבוד יו"ט,
 ויודע כל אחד מישראל שאף בחול לא
 העיקר תאוות הגופני רק רוחניות
 שבמאכל להוציא ולברר נצוצות הקדושי'
 בעבור האור הקדושה שחופף עליו בימי
 קודש, כמאמרם ז"ל שחורה אני בימות
 בחול ונאוה אני בשבתות ויו"ט, וזה ללמד
 אפי' בימות החול שאין שורה עליו אור
 גדול כזה ג"כ ידע שלא לאכול ולשתות
 רק לצורך להיות בריא וחזק לעבודתו
 ית"ש, וזה הנאמר בקרא חקת עולם
 תחגוהו, היינו ללמד מימי קודש על ימי
 החול, שידע ממה שנהג בקדושת שבת
 וקדושת יו"ט שינהג כן גם בימי החול,
 וזה ת"ח בכל יום טועם טעם שבת קודש:

חפץ הש"י להראות גבורתו. ואמר לו הש"י למשה מה תצעק אלי היחוד של מה הוא גם עתה ואלי הוא ולמעני אעשה. והנני מחזק את לב מצרים ויבואו אחריהם ואכבדה בפרעה. וא"כ הטעם שהי' במצרים להראות גדולתי ומופתי הוא הטעם גם עתה. וז"ש המדרש שהי' פרעה מלוה לוי' הוא לשון התחברות היינו היחוד שבכח הזה שהי' סבר בדעתו שהיחוד הי' בשבילו ע"ז סמך והלך לרדפם:

ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא. ידוע הדקדוק הלא בידו הכח והממשלה לנצח את הפלשתים ולעזור את ישראל. אך הנראה עפ"י מה שאמר לוט הנה נא העיר הזאת קרובה לנוס שמה. ופירש"י קרובה ישיבת' ולא נתמלאה עדיין סאתה להחריב אותה ע"כ. ולפי"ז יש לפרש גם כאן ולא נחם אלהים (אותם) דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא. היינו קרובה ישיבתה ולא נתמלאה עדיין סאתה של הארץ ההוא להשפילה ולהכניעה, וחש הקב"ה כביכול פן בראותם מלחמה אף אם הי' ישוע' והצלה לישראל מ"מ להפלשתים לא יהי' מפלה כמו למצרים ויאמר מוטב לנו להיות במצרים מאחר שכח בדינו להכניעם ולהביא עליהם רעו' אם יצערו אותנו. ע"כ בחסדו כי הוא יודע תעלומות לב וחופש כל חדרי בטן סיבב אותם בדרך אחר להביאם כאמונה אל הארץ הקדושה:

ויאמר י"י אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו. נ"ב

עפ"י מה ידוע כאשר התפלל משה במרגלים לא אמר **ואמת רה הזכיר ט'** מדות, והקשה הזהר אמת אמאי סלקי מכאן ותיריך אינהו בשקר דברו ולא יכול לומר אמת. וכבוד מרן אממ"ו תירץ בה כמה שאמרו שהי' עת רצון גדול באם הי' משה אומר **סלח נא עד סוף כל הדורות** ג"כ נתקבלה לפני י"י. אך כאשר אמר אז **סלח נא לעון העם הזה** והשיב לו הקב"ה **סלחתי כדבריך** והבן. ובה פ"י ואני תפלתי לך י"י עת רצון וגו' ברכ חסדיך ענני באמ"ת ישעך והבן ובה יש לפרש בכאן כי אמת נשיאת פנים תדין תפוחי'. ואצל המרגלים לא יכול לבקש על נשיאת פנים כי בשקר דיברו כנ"ל. אמנם בכאן הגם שהי' קיטרוג גדול כידוע. אך צעקו ליי' באמת, וזה שאמר י"י למשה "מה "תצעק "אלי ר"ת אמת כנשיאת פנים אני אעשה להם. וזה שתרגום אונקלוס קבלית צלותך. והבן כי כתבתי בקוצר דברים:

ויהי הענן וגו' ויאר את הלילה, במסו' ב' **ויאר את הלילה ואידך אל הוי' ויא"ר לנו.** והנראה לי עפ"י הידוע אותיות מנצפ"ך בחי' דין וע"כ המה בסוף תיבת בגבול וצמצום בחי' יראה, ומנצפ"ך בגי' פ"ר כידוע, וע"ז צריכין לכוון בפסוק ויהי נועם שיש בו ה"פ נ"ו אלקינו' עלינו' דינו' עלינו' דינו' בגי' פר לתקן הגבורות ע"י הארת נועם עליון, לכן נמתקים בשם גבריאל הנאמר אצלו קסת הסופר, ואותיו' מנצפ"ך כפולים בגי' תק"ס כי אותיות גבר משמו המה דין ואותיות אלי מתגבר כרחמים לעורר רחמים גמורים

והנה אל הוי' בגי' ז"ן כידוע מכתבי האריז"ל התגברות יותר אחד כנ"ל לפתוח צינורות חסדים מגולים, וזה ויהי הענן והחשך למצרים ורפוא לישראל ויאר את הלילה הס קטיגור וקח סניגור מקומו להתמלא ברחמי'. וזה ויאר את הלילה. וב' אל הוי' רחמים גמורים ויאר לנ"ו להאיר מתוך החושך לנ"ו לה' פעמים נ"ו כנ"ל לעורר חסדים מגולים לעמו בית ישראל:

ויקראו בית ישראל את שמו מן. איתא בילקוט בשם המכילתא גורשי רשומי' אמרו ויקראו בני ישראל. לכאורה פלא מה נפקא מיני' בין בית ישראל ובין בני ישראל. ועוד אם צריך לומר דוקא בני ישראל למה כתב בתורה בית ישראל. ונראה דהנה ענין מזון האדם בעוה"ז דרך נוק' כי האדמה אשר נזרע בה, והולידה והצמיחה להם ומזון הוא בחי' נוק' מקבל כי השמים נותן טל ומטר בכח הש"י בתתו השפעה וכח הצמיחה בחי' זכר. והאדמה בחי' נוק' המקבלת ההשפעה. ואח"כ כשאנו קוצרים ולוקחים את התבואה לאחר שנגמרה מהאדמ' או חוזרת האדמ' ונעשית משפיע אלינו. הרי דרך הש"י לעשות אמצעות השמים את האדמה המקבל' הנוק' ג"כ בחי' משפיע זכר:

והנה ידוע כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל אמרו חז"ל בית יעקב אלו הנשים. בני ישראל אלו האנשים. והנה בכאן אצל המן היינו מקבלין לחם מן השמים מבחי' זכר בלי אמצעות

האדמה. והנה יש בכח ההשפע' אשר הוא מן בחי' השמים לעשות את המקבל ג"כ בחי' משפיע כמו שנעשית האדמה בחי' משפיע אח"כ אלינו הלחם. וכן גם אנו ע"י הלחם המן מן השמים בחי' זכר היינו נעשים בחי' זכר. לכן דורשי רשומות אמרו בני ישראל בחי' זכר, אמנם הכתוב אמר בית ישראל דמ"מ לגבי השמים אנחנו נקראי' נוק' מקבל. לכן בא הכתוב בתיבת בית ישראל בחי' נוק' ונגלה הדבר בקבלה לחז"ל בני ישראל בחי' זכר להיות משתמע לתרי אפי בחי' זכר ובחי' נוק' והדברים מובנים למשכילים:

דבר יום ביומו. הנה אמרו רבותינו הקדמוני' מה שאמרו חכמים שהיו טועמים במן כל מיני טעמי' מאכל כרצון איש ואיש, וכן טעמו טעם המצות התלויים במאכל כל מצוה בזמנו. ובהגיע זמן חג המצות שחייב כל איש מישראל לקצור ולאסוף חטים על מצות מצוה וכן להכין מזון לכבוד שבת ויו"ט. בלקטם את המן בערב פסח היו אומרים לשם מצות מצוה וכן בערב שבת ויו"ט. וז"ש הפסוק ולקטו דבר יום ביומו שבכל יום היו אומרי' בשעת לקיטה כפי הראוי לו בפסח לשם מצות מצוה וכן ביו"ט לכבוד יו"ט וכן בערב שבת לכבוד ש"ק וזהו דבר לשון דיבור:

או יאמר ולקטו דבר יום ביומו. דהנה ידוע דהזמן נכרא כשאר הנכראי' וקודם ביאת האדם לעוה"ז הנה הימים עומדי' לפניו ומבקשים ממנו לבל יבלה אותם בהכלי עוה"ז, רק יקיים מצות

הבורא כראוי לו. וכן אח"כ בכל יום ויום עומד היום קודם ביאת היום לעוה"ז ומבקש מכל איש ואיש שאל יגרע מעבודתו עבודת היום, רק כפי המגיע לו כאשר נצטוינו מפי תוה"ק. והנה ידוע שהמן הי' מזון רוחני והקב"ה נתן להם את המן למען יטהר גופם ויזכך אותם מזהמת עוה"ז אשר הטביע נפשם במצרים בשבתם על סיר הבשר ואכלו מלחמם, וז"ש הכתוב ולקטו ממנו דבר יום ביומו. היינו שע"י המן יקיימו דבר יום ביומו היינו דיבורים של היום מה שהוא מבקש ממנו לקיים כל מצות יי". למען ישיב היום למעלה מעוטר ומעוטף במצות ובמע"ט:

קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העומר מן והנח אותו לפני יי"י למשמרת לדורותיכם, כפי הקבלה שיש לנו אף שנפסק המן בכואם אל קצה ארץ כנען מ"מ רשמו נשאר ועדיין ירד הכח ההוא של המן לשרידים אשר הי' קורא. ובפרט בשבת קודש במאכלי שבת יש טעם מן לכל אחד ואחד לפי מדרגתו. ולפי הכנתו לכבוד שבת קודש. ונראה שזה מרומז בפסוק כאן ותן שמה מלא העומר. היינו למלא אותיות העמר כזה הי' עין מם ריש גי' בכבוד שבת. וזה י"ל והנח אותו לפני יי"י למשמרת לדורותיכם דהיינו שישאר קיום לשבת קודש שנאמר בו ושמר"ו כו' לעשות את השבת לדורות"ם והיינו למשמרת לדורותיכם על מה שנאמר ושמרו לדורותם:

ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק מחר אנכי נצב על ראש הגבעה וגו'. והנראה עפ"י הידוע אשר תיכף בכריאת שמים וארץ רצה הש"י אשר עמו בית ישראל יעשו בצדקתם בנין בית חתנות להשראת השכינה, כי הקב"ה רצה לדור בתחתונים ולהעמיד להם מלך שום תשים עליך מלך כידוע דברי הזוהר הקדוש ומקודם להיות סור מרע למחות זרעו של עמלק. וסימנ' אנחא בהו המקובלים הראשונים בחר בעם. ורמזו על הפסוק מצות יי"י ברה מאירת עינים. בנין ביהמ"ק מלך עמלק. והנה משה סבר מתחלה אשר בזמנו יהי' התיקון לבנות ביהמ"ק לתקן להחזיר הא' למלאות הכסא ברחמי' בחכמת התורה ובחכמת הבית כאשר מבואר אצל הבנאי' ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה. וגם שלמה המלך החכם בו בחר לבנות בית חתנות. ונק' כסא שנאמר כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו. והעמדת המלך תיקון על ה' אחרונה מדת מלכות שמים כידוע, והו' נתקן ע"י יסוד צדיק תיקון הכרית גוף וברית חשבינן חד, וע"ז נאמר בקרא מושל בגבורתו עולם המבואר בראשי תיבות לתקן עולם במלכות יי"י "ברכה קדושה יבק גימ' בעם מספר אהי' הוי' אדני. והנה משה רצה לגמור הכל כרמוז בשמו משה בן עמרם. אמנם התיקון הכולל הוא שמור לעת קץ על ידי הגואל אשר שמו מנחם בן עמיאל. והעיקר התיקון כאשר יהי' יחודא שלים הוי' אדני גימ' צא. וזה לפי דעתי אמר

איך ועתה אלא תשובה, והנה גדולה תשובה שמהפכה מדה"ד למדת הרחמים. כידוע מפסוק שובה ישראל עד י"י אלקיך שיתהווה מהשם אלקים רחמים גדולים ע"י התשובה שגם מדת אלקים יסכים לטובתן של ישראל כמו שם הוי"ת ש, כי זדונות נעשים זכיות הוי"ת בניקוד אלקים. וזה הנרצה עתה ע"י התשובה הנק' עתה. ידעתי כי גדול י"י הרחמים, נתמלא ברחמים מכל אלקים מכל מלואי אלקים באלפי"ן בההי"ן ביודי"ן ואלקים במילוי יודי"ן בגימ' ברחמים והוא ע"י תשובה מאהבה ותבין ותשכיל:

איעצך ויהי אלקים עמך הי' אתה לעם מול האלקים והבאת אתה את הדברים אל האלקים. קושית הא"ח הקדוש ידוע מה זה מול האלקים, ונראה לי עפ"י הירוע כאשר יצטרך אדם לפעול דבר גדול וירא מאיזה קטרוג חלילה, יעשה בתחבולות שלא יבינו המלאכים. וכאשר אמר משה במעשה הירוע אנא חטא העם הזה חטאה גדולה, ואיתא במדרש כאשר שמעו המלאכים זה אמרו כעת אין מן הצורך לקטרוג שלנו שהרי משה עושה מעשינו, וכאשר הלכו להם התחנן משה בתפלה במ"נ בעבור עמו בית ישראל ונתקבלה תפלתו, ובזה נראה לי פ"י הפסוק עצת יתרו הגר צדק בצדקותיו הי' אתה לעם מול האלקים להתלבש בתפלה שלא יבינו המלאכים מה שבלבך כי אין להם השגה במחשבת הלב כמבואר במפרשים על התוס' (שבת י"ב ע"ב) ד"ה שאין. ובאיזה אופן לא יבינו והבאת

משה ליהושע בחר לנו אנשים כי לא ממני וממך כעת גמר התיקון. וצא דייקא לייחד היחוד הוי' אדני גימ' צא למלחמת מצוה. הלחם בעמלק ולא נאמר עם עמלק רק בעמלק אותיו בעם כנ"ל, ואותיות קל לרמוז קל משמים נפל עם סטרי' דילי' (כמ"ד בדינאל ד' כ"ח). כן ימחה זכר עמלק ואחריתו עדי אובד ואז יהי' סיהרא בשלימותא גמר הטוב והי' לך הוי' לאור עולם:

פרשת יתרו

ויאמר יתרו וגו' עתה ידעתי כי גדול י"י מכל האלהים כי בדבר אשר זדו עליהם. ראיתי באיזה ספר דקדוק גדול. לכאור' אין לך כפירה גדולה מזו שיורה שגם אלהי העמי' חלילה הם אל כי אם הש"י גדול מהם, והלא אשר יאמין כי יש אל מבלעדי הש"י כופר גמור הוא וחלילה לומר זה, והנראה לומר עפ"י מה שקצת מינים אומרים שמדת הדין מרובה בעולם ממדת הרחמים, ובאמת אינו כן רק מדה טובה מרובה, והצער בעולם הוא רק עונות האדם אבל הש"י דרך הטוב להיטיב ומאתו לא תצא הרעות, וזה שאמר יתרו עתה ידעתי כי גדול הוי' שם הרחמים שהרחמים יותר בעולם מהדינים שהוא בחי' שם אלקים, כי בדבר אשר זדו עליהם שהדינים והצער הוא בדבר אשר זדו מחמת העונות וגם זה לכפר עון לטוב להם.

וירצה עוד עתה ידעתי כי גדול י"י מכל האלקים. עפ"י אומרם ז"ל

אתה (לפעמים) את הדברים אל האלקים כנ"ל ובין דין לדין יתקבלו תפילותיך לפני הש"י ויהיו רצוים ברחמים:

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל. הנה ידוע יעקב הוא מדרגה קטנה וישראל מדרגה גדולה, וכזה אפשר לומר שהקב"ה אמר למשה **כה תאמר** כאשר אני אומר לך **לבית יעקב** לפנימיות לבם שיכנסו הדברים בלבביהם בדברים היוצאים מן הלב שנכנסים אל הלב עד שאפילו מי שהוא במדריגה קטנה תגיד לשון המשכה להגדיל להם מדרגתם בכח הדיבורים אשר תאמר להם משמי שיבואו למדרגה גדולה **בני ישראל** והבן.

אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי. הנה מה שהצדיקים גדולים יותר ממלאכי השרת הוא משני טעמים. א' מפני שהמלאכים רואים בכל עת גדולת אלקי אורות עליונים ואינם בעלי בחירה, משא"כ בישראל, ע"כ המה בעלי בחירה חפשית. ב' מפני שהמלאכים המה נושאי הכסא, והמה תחת הכסא, וישראל עם קדוש המה על הכסא דמות פני אדם עליו מלמעלה. והנה ביציאת מצרים אז ראו בני ישראל גדולת אלקי ראתה שפחה על הים וכו', ה"ו סברא שלא יהיו גדולים ממלאכי השרת אז. אמנם הטעם הב' בעבור שהם למעלה מן הכסא נשאר, וז"ש הכתוב **אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים** אעפ"י שראיתם

עין בעין וכמעט אינכם בעלי בחירה, מ"מ מדרגתכם רב וגדלו משרפי מעלה, ואשא אתכם על כנפי נשרים שאתם על הכנפים למעלה מן הכסא:

וישב משה את דברי העם אל י"י. והקשו מפורשי התורה הרי כתיב אח"כ **ויגד משה את דברי העם.** ונראה לפי קט שכלי לרמזו בזה דהנה ידוע בזמן שישראל בעלוי גדולה במוחיך נפלאיך. אזי רכס נתעלה במדריגה גדולה, כי כל צדיק בעת אשר צריך לעלות במעלה גדולה צריך מקודם הכנה כשורה, וכאשר התלמידים עולים במעלות הסולם במדריגה, בזה נתחכם רכס ברבוי סגי כידוע כסוד יהודה אתה יודוך אחיך, יו"ד מרומז לחכמה, וזה יהודה אל תאמר אשר החכמה הגדולה משלך הוא. אבל יודוך יו"ד חכמה הוא אחיך חכמתך הוא רק מכח אחיך שהמה במעלה הגדולה, וזה יש לרמזו בפעם הראשון כתיב **וישב משה** שהי' לנו פתח והכנה לעלות במעלות הסולם לשמים, את דברי העם בעבור מדריגת העם שאמרו נעשה ונשמע, בזאת המעלה הי' משה יכול לעלות ולשוב אל י"י:

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר: אנכי י"י וגו'. נראה לומר דידוע באם חלילה הדינים מתגברים התורה מגינה ומצלא, והנה דיבור הוא קשה גם אלקים הוא דין ואמירה הוא רחמים. וזה **וידבר** דיבר קשה אלקים משפט **את כל הדברים האלה** כל הדיבורים הקשים והגבורות של מדת

אלהיך לא כתיב אשר בראתיך רק אשר הוצאתיך מאמ"צ שתדע שהתשובה צריכה להיות במס"ג ואז הוא תשובה כהוגן:

וכל העם רואים את הקולות אמרו חכמי רואים את הנשמע. נלע"ד שהוא מורה על תורה שבכתב ועל תורה שבע"פ. כי תורה שבכתב אסור לאומרו בע"פ, ותורה שבע"פ אסור לכתוב כידוע רק שהותרה משום עת לעשות לי"י. והנה תורה שבע"פ מצווה על דרך שמיעה כי אסור לכתבו רק לישמע וא"א לראות בכתב. ותורה שבכתב מצוייר בו ראי' כאותיות כי נתנו לכתוב. וזה **וכל העם רואים את הקולות** ראו בתורה שבכתב את הנשמע תורה שבע"פ כנ"ל. והנה תורה שבכתב רמז על שם הנכבד שם הוי". ותורה שבע"פ רמז על שם אדנ"י מלכות פה תורה שבע"פ קרינן לה. ולזאת רמז נכון אשר תורה שבכתב בפירושו נתנה אחר עשרים וששה דורות מנין שם הוי". ותורה שבע"פ אחר חתימת התלמוד הוא רב אשי זה ר"א הי' אחר ששים וחמשה דורות מנין אדנ"י. ובזה י"ל רמז נכון לא **כשאני נכתב אני נקרא** שהשם הוי' הוא נגד תורה שבכתב הוא נכתב. והשם אדנ"י נגד תורה שבע"פ הוא נקרא:

פרשת משפטים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם. יש לרמז בזה לפי הכתוב שפת אמת תכון לעד וגו'. דהנה הארת מדת האמת להציל מדינה של גהינם ולאור באור

אלקים. תוכל להמתיקם ברחמים שיהי' לאמר ע"י לימוד התורה אנכי וגו'.

אנכי י"י אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, לא נאמר אשר בראתיך, ומה שנראה לי כעת להראותו על השגחתו ית' שלא מסר הנהגות העולם לשום מלאך. וגם לא מסר ההנהגה להטבע שהטבע ינהג העולם כמו שאמרו קצת שוטים המתפלספים, וזה נראה במצרים שגאל אותם לא ע"י מלאך ולא ע"י שרף ולא ע"י שליח אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו וגם היה ניסים נגלים לעין כל שלא על פי הטבע כלל, ובזה נתגדל אמונת אלקי עולם שהוא בעצמו מנהג הכל:

אנכי י"י אלהיך. בס' נאווה תהלה הביא מדרש בשם מר דרור שובה ישראל עד י"י אלהיך עד שתדע אני י"י אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. והוא פליאה נשגבה. ונראה לי הקטן עפ"י מה דידוע שהמצוה קידוש י"י מפסוק ונקדשתי ולא תחללו כתיב בתורה טעם כי אני י"י אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ. וידוע שהשי"ת עבר בעצמו בארץ מצרים כביכול ענין מ"ג עבור עמו בית ישראל כי מצרים מקום גלגולים והוא עשה עבור קדושת עמו בית ישראל. ולזה במצות קידוש השם כתיב כי אני י"י אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. ולזה נראה לי לתרץ קושית הקדמונים הנ"ל אמאי לא כתיב אנכי י"י אלהיך אשר בראתיך. כי הש"י אמר דייקא אשר הוצאתיך מאמ"צ להזהיר עמו על קדושתו ית"ש. וזה טוב טעם שובה ישראל עד היכן כח התשובה עד שתדע אנכי י"י

לאיזה איש התנשאות וגאות ח"ו יחטא ויכול לבא לידי חטא, וידאה לתקן תיכף בתשובה שלימה. וזה כאפשר מדומז אשר נק' תשובה במקום בינה המאשרינו כידוע מכתבי הארז"ל:

ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד או ראה או ידע אם לוא יגיד ונשא עונו. עיי'ן בזה הקדוש נפש כי תחטא תמה אני איך יצאה לחטא הלא ושמעה קול אלה הלא שמעה השבועה שמשביעין הנשמה קודם שידרה לעוה"ז תהי צדיק ואל תהי דשע ועבדה הנפש על השבועה, וזה נראה לפע"ד והוא עד הקב"ה הוא עד על כל מעשה בני אדם. או ראה, על רוב ההמון הוא עד בדאי' על העבדות אשר עבדו בגלוי, ועל הצדיקי' אשר אפשר מידי הדהודים לא נפקו נאמר או ידע כי הוא בעצמו היודע מחשבות אדם אם לוא יגיד נאמר מלא בוא"ו וא' וזה אם לא יגיד באם לא ירצה חלילה להגיד ולהתוודות על עוונותיו ונשא עונו כפשוטו. ובאם לא יגיד בוא"ו והוא מורה ועוזב ירוחם בדרך נושא עון ועובר על פשע והבן:

פרשת צו

ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד לבש על בשרו. מד"ו ב"ד ומכנס"י ס"ת יו"ד. מדומז לפי ענ"ד מה שהקשה בגמ', הלא הכהן הריוט הי' ג"כ צדיך לשמש בד' בגדים ואמאי אינו מכואר בתורה כ"א מדו בד ומכנסי בד, ואמד בגמ' והוא הדין למצנפת ואבנט,

והנה כי כן אחר יצ"מ כאשר הראה השי"ת נפלאותיו לחיבת הבנ"י ונתן להם תורתו הקדושה וצוה להם על בנין המשכן בית חתנות לדוד בתחתונים והי' נקל כדעת ישראל עם קדוש אז לגעול הנפש את הבשר במ"נ בפועל ממש, אז קדא אלקים בחיבה למשה דבינו וציוה להם בדרך זה, אדם (מעלהו גדולה מאוד כנודע) כי יקריב מכס קרבן לי"י כאשר ירצה להקריב קרבן, אין רצוני שהאדם ימסוד נפשו לי"י, דק מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם, תביאו קרבנות ויהא לדצון לפני י"י כאלו תקריבו את עצמכם:

אדם כי יקריב מכס קרבן לי"י מן הבהמה. יש להבין מה דכתיב בת"כ כמה פעמים אדם, ונראה לפענ"ד דהנה מן הסתם באם לא חטא אדם הראשון הי' ענין הקרבת קרבן באופן אחד כענין מלאכים בדרך רוחני כמאמר השי"ד בדברים אני מבקש, לזאת כתיב מקודם אדם כלומד כשביל חטא אדם צדיך להיות התיקון על דרך זה כי יקריב קרבן לי"י מן הבהמה:

אשר נשיא יחטא וגו'. ידוע מה שאמרו דז"ל על דוד שנאמר בו וי"י עמו וכי אפשר שדוד חטא מי שנאמר בו וי"י עמו וכו'. מכל זאת נודע אשר מי שי"י עמו אינו עלול לחטא, והנה נבין לפי"ז מה שאמרו כל גאה חוטא בעבור שאין אני והוא יכולין לדוד כידוע אשכון את דכא. וזה לפי דעתי אשר נשיא באם הי'

שיחרכ הבית איזה פעמים נפלת קמת עתיד הש"י לחזור ולכנותו עוד, וקמת ועלית ב"ב בכנין בית השלישי בית יעקב
בכ"א:

פרשת תצוה

ואתה תצוה את בני ישראל וגו'
להעלות נר תמיד, ידוע ענין המנורה ונרותיו הם סוד שבעת ימי הבנין, ויען כי הוא ית"ש מושלל מהשגה ולית מחשבה תפיסא ב"י כלל, והשי"ת חפץ להיטיב ולהגדיל חסדו בעולם כידוע למשכילי דעת. ע"כ צוה עלינו להעלות נר תמיד שע"י הארת שבעת הנרות יתגלו השבע מדות והכחות הנשגבות כמאמר דוד הע"ה לך י"י הגדולה וגו'. ויתפרסם אלוקותו על ידינו, וככיכול ית"ש כחכמתו כל יחא קיטרוג על מה שנתנה לנו מדרגה הגדולה הזאת בכית חתנות זה אמר הש"י ואתה תצוה עפ"י הידוע מה שהובא בקרנים מהקדוש רבנו שמשון מאיסטרפאלע גם כי אלך בגצ"מ לא אירא רע כי אתה עמדי כי יש ר"ע חדרים בגיהנם ששם נמצאים עוזי פנים חצופים, והמלאך כותב על המצח שם אתה ויראים העוזי פנים מזה השם ויפחדו ויחדלו ממנו עי"ש, לזאת נאמר כאן ואתה תצוה את בני ישראל. תצוה מלשון צוותא שם אתה ארשום בצוותא על פניהם בכדי שיראו העוזי פנים ויפחדו, ויאר האור לישראל ברחמים רבי' בטוב וחיים ושלום.

יצעק אלי היינו ורק מה שמגיע אלי ושמעתי כי חנון אני בודאי אקבלו בתשובה:

כל אשר דיבר י"י נעשה ונשמע. צריך ביאור איך אמרו נעשה קודם ונשמע מה יעשו אם לא ישמעו מה לעשות, אך הנה מה שאבות העולם קיימו התורה עד שלא ניתנה הוא משום דכל מצות התורה הם תיקוני הנפש, ולאשר אברהם וכל האבות היו בהשגה גדולה שהשיגו מהות הנפש והשיגו שהרמ"ח אברים הם העשין וההס"ה גידין הם הל"ת ע"כ הרגישו בכל מצוה שהוא מצוה ובכל עבירה שהוא עבירה. ע"כ כשהיו ישראל במעמד הנבחר בתכלית השלימות השיגו ג"כ כן ע"כ אמרו נעשה קודם ונשמע. אמנם אמרו גם ונשמע כדי לעשות רצונו ית"ש שגדול המצווה ועושה מאינו מצווה ועושה:

פרשת תרומה

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו. חסר כאן הנו"ן שה"י צריך לכתוב ינדבנו עיין רש"י ומפורשים. ונרא' לרמז בזה עפ"י גמרא ברכות מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל דכתיב וכו' אפילו הכי חזר דוד וסמכה ברוח הקודש שנאמר סומך י"י לכל הנופלים. וכן כאן בהקמת המשכן בנין הראשון בית חתנות חסר הנו"ן, רק הנו"ן השני דגושה [שנחשב לנו"ן ועם נקודת הדגוש שנחשב ליו"ד הוא מספר ס' והנ' לעצמו הרי נ"ס] סומך נופלים לרמו אף

פרשת תשא

כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם וגו', י"ל כי תשא אם תרצה להעלותם ולהגביהם שיזכו לפקודיהם לשון פקוד ולהגביהם של גאולה, ונתנו איש כופר נפשו לי"י צריכין לעובדו במסירת נפשם להיותם מוסרים נפשם לזכות שיהי' אחישנה אתערותא דלתתא לעורר רחמים מגביה מרומים בב"א:

עוד י"ל כי תשא וגו' מחצית השקל וגו'. בגמ' ב"ב איתא אמר משה לפני הקב"ה במה תרום קרן ישראל, אמר לי' בכי תשא את כו'. דהנה נודע שחצי חלק נשמה מכלל ישראל נשאר למעלה וחצי חלק ניתן להאדם, וצריך האדם לשמור חלק נשמתו למטה שתהי' יכולה להתדבק אח"כ בהחלק שלמעלה שהיא שם נקי' ושמורה, משא"כ אם חלק שלמטה אינו נשמר כראוי ונפגם ח"ו לא יוכל לעלות להתחבר לשל מעלה, והנה שקל הוא מספר נפש. וז"ש במה תרום כו' אמר לו בכי תשא כו' בנתינת מחצית השקל לי"י היינו שיעלה למעלה חצי חלק נשמתם, וזה ע"כ שיהי' שוה לחלק נשמתם

שלמעל'. וזה הוא נשיאת ראשם ועלי' גדולה, וזה שאמרו חז"ל שנתקשה משה עד שהדאה לו הקב"ה מטבע של אש מתחת כסא כבודו זה יתנו היינו לדמות מחצית הזה למחצית של מעלה:

ואתה אמרת ידעתוך בשם וגם מצאת חן בעיני. ידוע שאם משה הי' נכנס לארץ הי' במדרגות חנוך ואליהו שלא טעמו טעם מיתה וגם הוא הי' כן, וזה שביקש משם הודיעני נא את דרכיך איזה דרך לכנוס לארץ, ואמר אתה אמרת ידעתוך בשם שהוא הוי' מספר כ"ו וגם מצאת חן. כ"ו עם חן הוא אותיות חנוך:

נוצר חסד לאלפים. הנה נודע לפי המקובל שנחסרו לנו בגלותנו א' משם אדנ"י ונשאר דין, א' מאדם ונשאר דם, וא' מאמת ונשאר וכו', וזה י"ל נוצר חסד לאלפים שיצוה הש"י חסדו להאלפין שיחזרו ב"ב. ובזה יש לפרש המדרש פליאה שאל חבקוק את הש"י מתי קץ הפלאות, והשיב לו הש"י כתוב א' בלוח לר"ח הוא ד"ם כלומר שיצרף אות א' עם דם שיהיו אותיות אדם ואז יכא גואל צדק:

ויקרא

לו מחויב למסור נפשו ולקדש שמו, (ואמת שידוע אשר אברהם אבינו הפקיר ג"כ נפש רוח ונשמה שלו לכבודו ית"ש. ואמר ברעתו מוטב שלא יהי' לי חלק ונחלה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב ורק שיתקדש שמו ית' לידע ולהודיע שיש משגיח בעולם והוא הכל יכול, אחרי שבא לידיעה אמיתית מציאת הש"י כדברי המדרש שהי' אברהם אבינו אמר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג עד שהציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם עיי"ש בדברי המדרש פ' לך):

וכן בעקרה כאשר צוהו הש"י קח נא את בנך וגו' והעלהו שם לעולה ולא נאמר לשוחטו רק להעלהו. לא רצה להתכונן ולקח בנו יחידו שאהבה נפשו לשוחטו ולשפוך דמו כמים לפניו ית"ש. עד שקראוהו מן השמים שני פעמים אברהם אברהם עד ששמע אל תשלח ירך, לא ציויתך רק להעלהו לעולה ולא לשוחטו, ופייסו הקב"ה והזמין לו איל, ואמר בכל עשיותיו יהי רצון כאלו עשיתי זה עם בני כמבואר במד"ר, וזה שנאמר והנה איל אחר תיבת אחר אין לו הכנה, רק לפענ"ד מורה לנו התורה אשר הי' שוה אצלו בנו ג"כ כמו איל וזהו איל אחר, וכבש רחמיו לעשות רצון קונו, כה הי' דרכם של אבותינו קודם מתן תורה וקיימו כל התורה קודם שניתנה במ"נ, וזה לזכות לכניה' אחריהם ע"ע:

ויקרא אל משה וידבר י"י אליו. יש לומר עפ"י סיום הסדרה שלפניו פ' פקודי ולא יכול משה לבא אל אוהל מועד כי שכן עליו הענן, דידוע אשר בעבור עבירות של הרשעים והבלים המכוערים נתגשם ונתעבה האויר, וגורמים אשר גם צדיק הדור יפול ממדרגתו לפעמים חלילה, וזה בכל דור ודור, ולכן מוטל על חכמי הדור להגן כתפילתם שלא יחטאו בני דורו. והנה בחי' משה בכל דור נק' צדיק הדור כענין שנאמר משה שפיר קאמרת, וזה לא יכול משה לבא אל אוהל מועד כי שכן עליו הענן בעבור עונות הרשעים, אעפ"כ הש"י מחמת חיבת הצדיק מעורר רצונו להקריבו אליו, וזה ויקרא אל משה עכ"ז למשה קרא י"י להראות חיבתו וידבר אליו:

אדם כי יקריב וגו'. קשה למה לא כתיב בתורה מקודם ציווי להקריב קרבנות כמו שאר מצות, ומתחיל תיכף אדם כי יקריב וכי מאין ידע האדם להקריב בלא ציווי י"י. והנראה לי כזה דהנה האבות הקדושי' המה היו הולכים במס"נ בפועל ממש, והאחד הי' אברהם אבינו הראשון סבא קדישא חסידא קדישא, והכניס א"ע בסכנה, ושיבר הצלמים בכדי להחזיק אמונת אלקי עולם, עד שזרקו אותו לכבשן האש והש"י הצילו. והנה עשה שלא כדת כי לא צוותה התורה להכניס את עצמו בסכנה גדולה בעצמו רק באם נזדמן

לאיזה איש התנשאות וגאות ח"ו יחטא יוכל לבא לידי חטא, ויראה לתקן תיכף בתשובה שלימה. וזה באפשר מרומז אשר נק' תשובה במקום בינה המאשרינו כידוע מכתבי האריז"ל:

ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד או ראה או ידע אם לוא יגיד ונשא עונו. עיין בזה הקדוש נפש כי תחטא תמה אני איך יצאה לחטא הלא ושמעה קול אלה הלא שמעה השבועה שמשביעין הנשמה קודם שירדה לעוה"ז תהי צדיק ואל תהי רשע ועברה הנפש על השבועה, וזה נראה לפע"ד והוא עד הקב"ה הוא עד על כל מעשה בני אדם. או ראה, על רוב ההמון הוא עד בראי' על העברות אשר עברו בגלוי, ועל הצדיקי' אשר אפשר מידי הרהורים לא נפקו נאמר או ידע כי הוא בעצמו היודע מחשבות אדם אם לוא יגיד נאמר מלא בוא"ו וא' וזה אם לא יגיד כאם לא ירצה חלילה להגיד ולהתוודות על עוונותיו ונשא עונו כפשוטו. ובאם לא יגיד בוא"ו והוא מודה ועוזב ירוחם בדרך נושא עון ועובר על פשע והבן:

פרשת צו

ולבש הכהן מדרו כד ומכנסי כד ילבש על בשרו. מדר"ו כ"ד ומכנס"י ס"ת יו"ד. מרומז לפי ענ"ד מה שהקשה בגמ', הלא הכהן הדייט הי' ג"כ צריך לשמש כד' בגדים ואמאי אינו מכואר בתורה כ"א מדרו כד ומכנסי כד, ואמר בגמ' והוא הדין למצנפת ואכנט,

והנה כי כן אחר יצ"מ כאשר הראה השי"ת נפלאותיו לחיבת הבני ונתן להם תורתו הקרושה וצוה להם על בנין המשכן בית חתנות לדור בתחתונים והי' נקל בדעת ישראל עם קדוש אז לגעול הנפש את הבשר כמ"נ בפועל ממש, אז קרא אלקים בחיבה למשה רבינו וצויה להם בדרך זה, אדם (מעלהו גדולה מאוד כנודע) כי יקריב מכם קרבן לי"י כאשר ירצה להקריב קרבן, אין רצוני שהאדם ימסור נפשו לי"י, רק מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם, תביאו קרבנות ויהא לרצון לפני י"י כאלו תקריבו את עצמכם:

אדם כי יקריב מכם קרבן לי"י מן הבהמה. יש להבין מה דכתיב בת"כ כמה פעמים אדם, ונראה לפענ"ד דהנה מן הסתם באם לא חטא אדם הראשון הי' ענין הקרבת קרבן באופן אחר כענין מלאכים בדרך רוחני כמאמר השי" דברים אני מבקש, לזאת כתיב מקודם אדם כלומר בשביל חטא אדם צריך להיות התיקון על דרך זה כי יקריב קרבן לי"י מן הבמה:

אשר נשיא יחטא וגו'. ידוע מה שאמרו רז"ל על דוד שנאמר בו וי"י עמו וכי אפשר שדוד חטא מי שנאמר בו וי"י עמו וכו'. מכל זאת נודע אשר מי שי"י עמו אינו עלול לחטא, והנה נבין לפי"ז מה שאמרו כל גאה חוטא בעבור שאין אני והוא יכולין לדור כידוע אשכון את דכא. וזה לפי דעתי אשר נשיא באם יהי'

ויהי ביום השמיני קדא משה לאהרן ולבניו וגו'. לשון ו"י על שקרא משה לאהרן ולא שימש בעצמו בכ"ג והי' מה שהי'. עד עת קץ ואז יגדל כבוד ו"י בכבוד הבית ומשה יעבוד עבודת כהונה גדולה [כי אז יהי' מעלת הלויים על הכהנים כנודע]:

ויאמר משה אל אהרן קרב אל

המזבח וגו'. פירש"י שהי' אהרן בוש וירא לגשת אמר לו משה למה אתה בוש לכך נבחרת, ונראה לפרש עפ"י דברי חו"ה פ"ה משער הבחינה שאמר ומן התימה הגדול שהוטבע האד' על הכושט מכני אדם וכו' ולא הוטבע על הכושט מבוראו וכו'. אמנם זה מטובות הבורא לטובת ישראל כדי שיהיו בעלי בחירה. אכן העבודה המובנת מדבריו הוא שירגיל האדם א"ע כאשר יש לו כושה לבלתי לעבור על איזה דבר עבירה מפני שמתכייש מכני אדם יתן ללבו תיכף הלא מהראוי לבוש מהבורא כל עולמים שממלא כל עלמין וסובכ כל עלמין ורואה במעשיו ואז יראת אלקים ימלא פניו וימלא כושה, ועבודה זו תטביע בלבו מדת הכושה מבורא כל עולמי' אף שהאדם נברא בבחירה. וזה מה שנראה לי דברי רז"ל בפסוק ובעבור תהי' יראתו על פניכם לבלתי תחטאו זו מדת הכושה. כי שם הי' התגלות אלקים בכחי' פא"פ והי' מניעת החטא מחמת כושה מהשי"ת, והנה מדת הכושה יש ג"כ כאשר האדם בוש בעבודה נגד אנשים גדולי הערך אשר קטנם עבה ממתניו, בחשכו מה אני ברי' קטנה לגשת אל

וקשיא גדולה לכתוב מצנפת ואכנט ואדע ג"כ מ"ב ומ"ב. ואמר כבוד מרן אאמ"ו אשר מצנפת ואכנט הוא אין מן הצורך לכתוב כי אפילו איש ישראל פרטי בלכתו לעבודה צריך ליתן כובע על ראשו ולחגור בחגורה, שלא יהא לבו רואה את הערוה, והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קודש הקדשים, ובפרט הכהן בעבודתו עכ"ד. וזה לפענ"ד מרומז בס"ת מרו בד ומכנסי ס"ת יוד יהודה אתה יודוך אחיך תרגום יונתן דמתקריין יהודאי"ן על שמך לתרץ הקושיא של הגמרא שמצנפת ואכנט לא צריך לכתוב:

פרשת שמיני

וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם וגו' ויבא משה ואהרן אל אוהל מועד ויצאו ויברכו את העם. ידוע אשר כל דרך הצדיקים בעבודתם הכל בדרך רצו"א ושו"ב והנה בזמן אשר הצדיק הולך בעולמות עליונים ביחודים גדולים בהתפשטות הגשמיות פנים בפנים, ואז מקבל הצדיק השפעתו מגבהי מרומים, כידוע עפ"י כתבי מרן מטי ולא מטי אזי הוא פנים באחור מבני דורו. ואין ביכלתו להשפיע לבני דורו. וכאשר בא לתוך הזמן מלא וגדש, אזי מהפך פנים בפנים לבני דורו ומשפיע עליהם בעין יפה כל מיני השפעה וזה אמר הכתוב וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם ואמר הכתוב כיצד ברכם ויבא משה ואהרן אל אוהל מועד שהתדבקו ועלו למקום הקודש בהתפשטו' הגשמיות ואח"כ ויצאו אל העם ויברכו את העם:

הדברות שנאמרו כדיבור אחד מפיו ית"ש תעשו ותקיימו ותדעו תמיד שכל מצוה ממצות התורה נכלל בדיבור זה ואם תעברו ח"ו על איזה מצות ממצות עשה אתם עוברים על אנכי ואם ח"ו על איזה ממצות ל"ת אתם עוברים על לא יהי לך:

ולפני"ז יש להבין דבריו הקדושים של תרגום יונתן, ואמר משה דין פתגמא דתעבדון אעברו ית יצרא בישא מן לככון ומן יד יתגלי לכון איקר שכינתא די"י. עפ"י הידוע ר' יוחנן קרא לי' למאני' מכבודתי'. הלבושים נקראו כבוד בסוד יהי כבוד י"י לעולם. והיינו כאשר אמרתי לעיל שכל מי שלא השלים חקו מחטא העגל. עדיין אינו מרגיש שכל המצות נכללים באנכי ולא יהי' לך כי הוא מלך מסתתר בלבושיו מחמת היצרא בישא, וכאשר בישר להם הש"י שמחל להם אמר משה אעברו ית יצרא בישא והדר כדכתיב בקרא וירא אליכם כבוד י"י מאני' מכבודתי'. ומן יד יתגלי לכון יקרא די"י ותראו שהכל נכלל בדיבור של הקב"ה והיינו זה הדבר כי בדבור אחד נאמרו כנ"ל:

ומעתה יוכן כרייתא בת"כ על פסוק הנ"ל, אמר להם משה לישראל אותו יצר הרע העבירו מלבכם ותהיו כלכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום כשם שהוא יחידי בעולם כך תהא עבודתכם מיוחדת לפניו וכו', ויתכן שפיר לפי דברנו. ותהיו ביראה אחת בעצה אחת שתדעו (אחר הכפרה של חטא העגל) אשר כל התרי"ג מצות וכל עבודתכם על

הקודש פנימה. וזהו המובן שהי' אהרן קדוש י"י כוש וירא לגשת לעבודתו הקדושה נגד רכם של ישראל, ומזה בחר לו בכחירתו לבא למדרגת הכושה מפני כבודו ית"ש. ולזה פירש"י שהי' אהרן כוש וירא לגשת, אמר לו משה קרב אל המזבח, העבודה מגיעה לך למה אתה כוש ומה שאתה כוש לכך נבחרת משום שכחרת לך ופעלת כן בעבודתך לבחור מדת הכושה כדברי הקדוש חו"ה הנ"ל:

ויאמר משה זה הדבר אשר צוה י"י תעשו וגו'. המפורשים נתקשו בזה הפסוק מה הוא הדבר, ופירש"י על הקרבת אהרן לא שייך לומר תעשו ועיין באוה"ח, ונרא' לומר בזה דהנה קודם כתיב קח לך עגל בן בקר לחטאת ופירש"י להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל וכו'. והנה ידוע דבשני הדיבורי' שנאמרו כדיבור אחד אנכי ולא יהי' לך נכללו כל המצות באנכי העשין והלאוין בלא יהי' לך, ומאז כאשר במעמד הנבחר אמר הקב"ה אנכי ולא יהי' לך הוטבע בלבות עמו בית ישראל לקדש שמו הגדול על כל מצות התורה שנכללו בשני דיבורים האלה, וכאשר עברו בחטא העגל נפלו ממדרגתם ולפעמים מתגבר עליה' היצר חלילה לעבור על עשה ול"ת משאר מצות התורה. רק על הדיבור אשר שמענו מפי הגבורה אפילו קלי הדעת ימסרו נפשם. אמנם צריך לדעת ולהתבונן שכל תרי"ג מצות נכללין בשני דיבורים הללו והכל חד, ובזה יש לפרש הפסוק אחר שנתכשר משה שנתכפר חטא זה אמר "זה הדבר" אשר צוה י"י שתי

האחדות נכלל באנכי ולא יהי' לך וחלילה לעבור אפילו על מצוה קטנה כי הכל אחד וכאלו פגמו ח"ו באנכי כנ"ל, ראה נא מה שכתבתי במשנה בפסחים דברי חכמי' או מטיל לים ותבין כי קצרתי:

לשבת הגדול

טעם שקורין שבת שלפני פסח שבת הגדול. כבר אמרו בזה חכמים הקדמונים כל אחד ברוח קדשו, ונ"ל לומר כפי אשר חנני י"י, בהקדם לפרש הדקדוק בסדר הקידוש במעלי שבתא. **אשר קדשנו במצותיו ורצה בנו ושבת קדשו באהבה וברצון הנחילנו הכל בלשון נסתר.** קדשו' הנחילנו, ואח"כ כאשר אנו מזכירין תחלה למקראי קודש זכר ליציאת מצרים, אנו מדברים תיכף בלשון נוכח. ושבת קדשך באהבה וברצון הנחלתנו. והנה אמרתי בדרך פשוט כי ידוע אשר שבת הוא זכר למעשה בראשית וגם זכר ליציאת מצרים. אולם מהזכרון של מעשה בראשית עדיין לא נתבשם שם שבת קודש לכל באי עולם, כי המתפלספים תר"ו היו אומרים בדעתם המזויפת עולם קדמון וכדומה באיפקרתם תר"ו. אמנם כאשר ראו הכל שידוד המערכה ביציאת מצרים אזי כולם יעידון ויגידון על קדושת שבת קודש. אי לזאת בסדר קידוש היום מתחלה כאשר אומרים רק זכר למעשה בראשית אנו מדברים בלשון נסתר לפניו ית"ש כי עדיין לא נתגלה ממלכתו לבאי עולם. ואח"כ כאשר מזכירין זכר ליציאת מצרים אנו מדברין בלשון נוכח לפניו ית"ש, וזה

לפענ"ד הראה הקב"ה בלקיחת השה והי' מס"נ גדול שהי' ראש המזלות ובתוקף המזל להראות שידוד המערכה דוקא בשבת קודש. וזה הי' הוראה עצומה דוקא שבת אחת קודם יציאת מצרים. להראות להם חידוש העולם ואשר הקב"ה הוא הכל יכול. ומזה נודע כי הוא הבורא הוא היוצר לחיבת ישראל עם קרובו. ונודע מזה גדול"ת שבת קודש אשר ברא בששת ימים וכיום השביעי שבת וינפש. ובה מתורץ מה שהקשו המפורשים כנודע אמאי שלא קראו בכל שנה יום העשירי יום הגדול מפני הנס. ולפי מ"ש א"ש כי הכוונה הי' דוקא על ש"ק שלפני יציאת מצרים לראות גדולת שבת קודש זכר למעשה בראשית וזכר ליצ"מ ונקרא מיצ"מ בפירסום שבת הגדול. גדולת שבת קודש ותבין:

לחג הפסח

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פ"ז הלכה יא החרוסת מצוה מד"ס זכר לטיט. עיין בלח"מ שהקשה דכאן פסק כראב"צ. ובפני המשנה כתב הרמב"ם שלראב"צ מברכין אחרוסת ואין הלכה כמותו. ולפענ"ד יש ליישב עפ"י המבואר בש"ס (פסחים קט"ז). דספיקא אי זכר לטיט או לתפוח הלכך צריך לקהוי' וצריך לסמוכי מספיקא וכן פסק כאן רבינו. א"כ אף אם נימא מצוה אעפ"כ אין לברך כיון דמספיקא עושין קהוי' וסמוכי ויש לומר שאחד מבטל לשני כיון שאחד רשות ומבטל למצוה, רק לראב"צ עצמו דפשיטא לי' דחרוסת או שהוא זכר לטיט

ויאמר כי אהי' עמך וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, נראה שהי' זה בחיבת השיי לישראל באהבה גדולה ויתידה בהיות שגאולת מצרים הי' שלא עי' מעשינו. והשיי רצה שמ"מ יהא מחשב כאיתעדותא דלתתא שלא יהי' נהמא דכסופא, אמד כן בהוציאך כו' תעבדון את האלקים שסוף מעשה במחשבה תחלה שמה שיעבדו אח"כ הוא הגורם הגאולה:

הוא הלילה הזה לישי שמורים לכל בני ישראל לדורותם. במר"ד בראשית (פ"ג ו') ויקרא אלקים לאור יום ולחושך קרא לילה, ולחושך קרא אלקים לילה לא כתיב כאן מכאן שאין הקב"ה מייחד שמו על הדעה עיי"ש, וז"ש כאן הוא הלילה הזה לישי מה שייחד הקב"ה כאן שמו אצל הלילה דכתיב הלילה הזה לישי משום שמורים לכל בני ישראל לדורותם ואין הלילה הזה דע דק טוב:

והיה היום הזה לכם לזכרון, וחגותם אותו חג לישי לדורותיכם חקת עולם תחגוהו, הספיקות דכו, א' תיבת והי' לכאורה מיותר, ב' היום הזה מיותר הלא ממנו מדבר, ג' באם כתיב לדורותיכם, חקת עולם למה לי, ונ"ל לפי הידוע אשר הקב"ה נתן שכל וכינה לאדם היינו שעיי' איזה שכל שנופל במחשבתו מתבונן בו עורד מושכלות וממציא שכל מהמושכל ככד, ועיי'

או כמ"ד לתפוח שפיר כתב הדמב"ם כפי' המשנה לדידי' דצדיך לכרך. ועיי' כתב ואין הלכה כן היינו שאין הלכה כן לענין הכרכה. ולא שאין הלכה אלא כת"ק כמו שהעתיק הפד"ח דק מצוה הוא, אבל לענין הכרכה לדידן דמספקא לן ועברנין תדתי ואם יש דק ספק אם מבטלת זא"ז הוא ספק בדכות להקל ומש"ה לא זכר שצדיך לכרך כנלענ"ד:

שמור את חודש האביב וגו'. מה שנקרא אבי"ב נראה עפ"י דאיתא בתשובת הדי"ף והובא בס' יעיד און מערכת א'. שאלה מפני מה אמרו חכמים יש אם למקרא ולא נאמד אב. ומה שאמדו בנין אב ולא אמרו אם. ואמדו בת קול ולא אמרו בן קול, והשיב הדי"ף ז"ל שבמקום שעושה אותו הדבר עיקר ללמד ממנו דבר אחר קודין אותו אב. וזה שאמדו יש אם למקרא הואיל ואין למדין ממנו לדברים אחרים אלא להודיע על מה סומכין על הקדיאה או על המסורת לזה נקרא אם עכ"ל. ועפ"י זה יונח קדיאת שם חודש ניסן בשם אביב. דהנה ככל חודש מאיד צידוף אחר מי"ב צידופי הוי' בצידופים שונים שלא כסדרן ובחודש ניסן מאיד הצידוף כסדרן יישמחו "השמים" ותגל "הארץ, וכולו דחמים וחסדים, ועיי' תפילות ומעשה הצדיקי' ניתקן בכל חודש הצידוף שיהי' ג"כ דחמים כסדרן כצידוף הראשון של ניסן, וזה אבי"ב אב י"ב אב כמו שמודה תיבת אב כנ"ל ללמד ממנו על חודש בחודש להאיד הצידוף כמו חודש הראשון הזה ניסן:

החכמה ובינה שהאדם הוא מתבונן בכל החכמות שבעולם כמו חכמת הטבע ושאר החכמות. והנה כל החכמות שבעולם (זולת חכמת התורה) הם בחקירת הטבע אבל המשכיל בחכמת התורה בחו"ב שלו הוא למעלה מן הטבע להיותם בחו"ב שלו הוא למעלה מן הטבע ע"כ ישראל עם קרובו המה למעלה מן הטבע להיותם בני תורה שכולם שמעו בסיני אנכי וכו'. ע"כ נאמר ועבדתם את י"א וגו' והסירותי מחלה מקרבך מבלי בקשת רפואות טבעיות. וכן בטבע הפרנסה אם בחקותי תלכו וגו' ונתנה הארץ יכולה מבלי בקשת תחבולות להשיג שדה שמינה וכן בכל הענינים. והנה הגם שכוונת התורה לנהוג במנהגי דרך ארץ דהיינו חרישה וקצירה ונתנה רשות לרופא לרפאות הוא הכל כדי שיהא מלובש ההשגחה בטבע בכדי שיהא עולם הנסיון אבל שום פעולת הטבע לא תפעול בזולת השגחת הבורא והוא משדד המערכות הטבעיים כרצונו והכל ע"י תפלות ישראל, וזה הי' הכל ביציאת מצרים שהיו כופרים בהשגחה ואמר פרעה לא ידעתי את י"י כי מסר הכל למערכות ככבי השמים וכסיליהם. לפיכך צוה הקב"ה ליקח טלה שהוא בכור המזלות ולשוחטו בט"ו לחודש ניסן בתוקף המזל להכניע המזל תחת ישראל מקבלי התורה לידע ולהודיע כי הוא הכל יכול והטבע משועבד תחת התורה כנודע
כל זה:

והנה הצירוף של חודש ניסן הוא "ישמחו השמים" ותגל "הארץ" השם כסדרן המרמו על מדת החסד אשר השמים והארץ ירננו לשמו בשמחה וגילה

בעבור רחמיו וחסדיו כאב רחמן. וצירוף חודש תשרי הוא והיה שלא כסדר מורה על דינים. וישראל קדושים ממתקים ברחמים ע"י השופר, ותפילות היום, וזה והי"ה היום הזה היינו עבודת היום הזה אכילת מצה וסיפור יציאת מצרים ושאר עבודת היום יהיה לכם המתקה לחודש תשרי שנקרא זכרון וזכרון תרועה מקרא קודש יהיה לכם כמבואר שם:

וזהו הנרצה לפענ"ד וחגותם אותו חג לי"י לדורותיכם חקת עולם תחגוהו. לדורותיכם כמשמעו, ועוד חקת עולם תחגוהו מהחג הקדוש הזה חג המצות יהי' לחקת עולם לחקון על היום הזכרון האומרים היום הרת עולם, והמשכיל יבין יהיו לרצון אמרי פיניו אמן:
היום הזה לכם לזכרון, ר"ת הרופא לשבורי לב, הוא הוא השם הטוב ירפא לבבות הנשכרות לנחם אותנו וגאלינו גאולת עולם כמו שגאל אותנו במצרים בב"א:

או יאמר כי ידוע אשר בלילה הזאת יהי' גמר וסוף של עמלק לבערו מן העולם לבטלו מכל וכל באור הלילה הזה, ונרמז בס"ת הזה לכם לזכרון ס"ת המן שורש עמלק זכור את אשר עשה לך עמלק:

ואפילו כולנו חכמים כולנו נבונים כולנו יודעים את התורה מצוה עלינו לספר ביצ"מ. לכאורה לשון אפילו אינו מובן הכי חכמים יפטרו מזה. רק כאשר ידוע אשר מהראוי למעט בדיבורים כל מה דאפשר ואפילו שיחתן

של תלמידי חכמים הצריכין לימוד ג"כ מהראוי למעט כל מה דאפשר, אמנם ביצ"מ אשר מעורר שמחה, ומעשה פה סח להמליץ טוב לפניו ית"ש בפורקנא דמאירהון. ואפילו הוא חכם ואינו מדבר רק בקוצר דברים בחכמה למעט בדיבורים. אמנם ביציאת מצרים מצוה לספר כל מה דאפשר באריכות:

או יאמר ואפילו כולנו חכמים כולנו נבונים כולנו יודעים את התורה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים וכל המרכה לספר ביציאת מצרים הרי זה משוכח, הדקדוקים בזה רבו. ונראה עפ"י מה שכתב הרב הגאון וקדוש מוה' חיד"א ז"ל דיש לחקור מה דתיקנו לומר בדרך תפלה שיהא שיח שפתותינו כאלו הקרבנו עולה, וכאלו הקרבנו חטאת וכדומה. וכן איתא בטור אור"ח דמי שקורא בתורה בפ' עולה יאמר יהי רצון כו' כיון שהעוסק בתורה כך הוא המדה דנחשב כאלו קיים המצוה מה צורך לתפלה, והתירוץ כמ"ש האריז"ל דקיום המצוה הוא בנפש ומתקן עולם העשי', ולימוד התורה הוא ברוח והיא בבחי' עולם היצירה. וא"כ מן הדין שלא יעלה הלימוד כמעשה שזה תלוי בדיבור בחי' רוח עולם היצירה. וקיום המצוה בפועל הוא בנפש ובעשי'. ומשום הכי צריך תפלה אשר י"י ברחמיו יעלה הקריאה שהוא בדיבור בחי' רוח למעשה. (וכמ"ש מרן א"א זלה"ה באמירת יה"ר בדרך תפלה עקימת שפתיו הוי מעשה, ונכון בזה אומרו שיהא שי"ח שפתותנו

היינו עקימת שפתותנו דייקי הוי מעשה):
וברמז זה פרשנו בפ' צו את אהרן ואת בניו **לאמר** זאת תורת העולה היא העולה, היינו שיתפלל ע"ז דתורת העולה שלומד דיני קרבנות דהלימוד הוא בבחי' רוח ביצירה כנ"ל. יהי נחשב כאלו הקריב בפועל בבחי' מעשה המצוה שהוא בנפש עולם העשי'. ונכון בזה אומרו וידבר י"י אל משה לאמ"ר. צו את אהרן ואת בניו לאמ"ר. ולכאורה ב' לאמר למה בעי. אך לפי האמור יש לרמז כי לאמר הראשון מורה על הלימוד בחי' רוח, ולאמר השני לרמז על התפלה שהיא בחי' נפש. וזה לאמר הא' שילמדו דיני קרבנות, ואח"כ **לאמר** זאת תורת העולה היא העולה שיתפללו שיהא הלימוד כאלו קיימו בפועל כנ"ל. וזה שיש לרמז במאמר הגדה ואפילו כלנו חכמים כולנו נבונים כולנו יודעים את התורה חכמה היא באצילות וכינה בכריאה ולימוד התורה היא ביצירה, מצוה עלינו לספר כמו פה ביציאת מצרים בדרך שבח והודאה בחי' עולם העשי', וכל המרכה לספר ביציאת מצרים הרי זה משוכח, שכזה שאנו מרבים לדבר מענין הגאולה אנו ממשיכים הדיבור לבחינת מעשה להוסיף שנית יד לקנות את שאר עמו ויגאל אותנו ברחמים במהרה:

מעשה כרבי אליעזר ור"י וכו' שהיו מספרי' ביציאת מצרים כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם וא"ל רבותינו הגיע זמן ק"ש של שחרית.

להם והרי יש עוד אומות בעולם רשעי' ולמה נכנס הוא דוקא בתגר הזה וכהא דאיתא בגמ' גיטין בשעת החורבן שאמר בעי לכפורי ידי' בהאי גברא, וכמה אומות היו משכילים בדבר, וזה י"ל פי' הקרא ההוא אמר (במחשבה) ולא יעשה היינו שאין צריך למעש' כי מחשבה כמעשה, ומשעה שאמר הקב"ה ועבדום וגו' ד' מאות שנה מאותו הזמן נחשב כמעשה כי לא מחשבותי כנ"ל. ולפי זה נוכל לומר שגם לענין ביזת מצרים ודבר ולא יקימנה כמעשה, ולמה ראינו בהבטחת ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא הספיק הדיבור רק רצה לקיים במעשה דוקא, ומתוך בגמ' שזה הוא בבקשה מהם שלא יאמר אותו צדיק כידוע. וזה לפענ"ד ברוך שומר הבטחתו לישראל שחשב את הק"ץ שנה הנחסרים מד' מאות כמו מעשה וזה חשב את הק"ץ לעשו"ת כמו עשי'. ובענין הרכוש אמר בעל הגדה והוא שעמדה לאבותינו ולנו שלא אחד בלבד עמד עלינו שיש רשעים הרבה בעולם ופרעה הי' יכול ג"כ להשמיט עצמו מזה ולכן בדין הוא שניטל ממנו שכר הפעולה לקיים ואחרי כן יצאו ברכוש גדול וכימי צאתנו מארץ מצרים יראנו נפלאות כיר"א:

רבן גמליאל אומר כל שלא אמר שלשה דברים וכו' ואלו הן פסח מצה ומרור. ומקשים הלא מהראוי הי' להזכיר מרור קודם שהדי מרירות הגלות הי' קודם הדילוג שבפסח הקב"ה על בתי בני ישראל, ומה גם למה לנו להזכיר ענין מרור די המרירות בשעתו. י"י ירחם עלינו

כאשר התכוננתי מכתבי הרב הקדוש מאפטא זי"ע שהצדיקים הללו היו רואים בהתאספם יחד להאיר לישראל בגלותן מתוך הלילה הזה כלשון מספרים שהוא לשון הארה כספיר ויהלום. וזהו פירושו שהצדיקים הללו היו מאירים לתוך הגלות המכונה בשם לילה כל אותו הלילה כל ימי הגלות לאור כאור יום חשכת לילה ימי הגדלות. ובאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן ק"ש של שחרית כבר השיגו יחוד עליון הנעשה ע"י ק"ש של שחרית בשחר אורו יתגלה כ"ב ביחוד קב"ה ושכינתו ככ"א:

ברוך שומר הבטחתו לישראל ברוך הוא שהקב"ה חשב את הקץ לעשות כמו שאמר לאברהם אבינו וכו'. והיא שעמדה וכו' שלא אחד בלבד וכו' והקב"ה מצילנו מידם. הנה כתיב בקרא ההוא אמר ולא יעשה ודבר ולא יקימנה, ואיתא במד"ר שזה נאמר על הבטחת יצ"מ ברכוש גדול. ולבאר זאת דהנה על הקדמת הזמן שלא היו שם רק רד"ו שנה והקב"ה אמר לא"א ארבע מאות שנה הטעם הוא כי לא מחשבותי מחשבותיכם, ומחשבת הקב"ה נחשב כמעשה ממש תיכף לכן התחיל חשבון השיעבוד תיכף מברית בין הבתרים עיין במ"נ בדברים האלה ותראה פלאות, ועל מה שלקחו רכוש לקיים ואחרי כן יצאו ברכוש גדול כתבו המפורשים הטעם כי פרעה הי' צריך להציל עצמו באם הי' לו השכלה בדבר, כי הקב"ה לא אמר ועבדום וגו' בארץ מצרים רק בארץ לא

במהרה. ונראה עפ"י המשנה חייב אדם לברך על וכו' (בשמחה) כשם וכו'. כי אין בעל הנס מכיר בניסו לטובתו נשברה רגל פרתו כאשר אמרו רז"ל, ובשיירא שהלכו בדרך וחלה אחד מהם ולא הלך עמהם לסוף נפל עליהם לסטים. וראו בחוש שרעת האיש שחלה הי' בפרטות לטובה לו שינצל מן הלסטים, ויורע בעל הבית היכן הוא מפקיד את כליו. והנה ידוע אשר גלות מצרים הי' הכל להוציא הניצוצות הקדושים. וזה הי' הבטחת הרכוש גדול לאברהם אבינו, והמתיק למו המרירות ע"י יעקב אבינו אחר היסורין שסבל צער גידול בנים במספר מרד בחולם חז"ק כי ויחל"ם והנה סלם בסוד ויעקב איש ת"ם תם מספר מרד בחלם בלא וא"ו. וזה שאמרו יעקב אבינו לא מ' בסוד ח"י עיקרא דגופא. מרור בוא"ו סוד ר' אלפי"ן המלואים רד' אה"י, ואם תסיר ר' אותיות ישאר מספר תם בחשבון מרד והם ריני לאה, ואם נמנה הו' שבדעת יעלו נרור בוא"ו. וצריך להמתיקם בחרוסת שהוא חס רות כי רות גימ' מילוי אדנ' כי השורש הוא לרחל ורות זו ממתקת ע"י המוחין שהם גי' חס כנודע, (עיי' נא בדברי מרן בפע"ח בהשכל ואז תשכיל), ועיקר להמתיק דיני לאה זה עיקר הכוונה כדי שרחל תקבלם ממותקים שעיקר הזווג בלילה הזה עם רחל כמ"ש לעיל, אבל לאה צריכה שמירה וכיון שישמרה בפסו ישאר כן תמיד בשאר ימות השנה בסוד מצה שמורה מן המזיקין והבן זה, ויכוין כי במרור נכנס גדלות שני ראבא דמוח דעת בדעת ז"א מ"ה וב"ן ומשם בכל קו

אמצעי והבן הרי נשלם גדלות שני ראבא כולו:

אחר הקרמות כל אלה נראה אשר בכוונה גדולה הזכירו החכמים המתקת המרירות של מצות מרור להתהפך מר של מצות מרור בסוד יעקב (לאה רחל) איש תם יושב אהלים כאשר התכוונתי מדברי מרן. ויסע ישראל ויט אהלה מהלאה למגדל עדר מבואר מסוד זווג לאה בסוד עדר מספר לאה רחל, וזה נעשה אחר סידור פסח ומצה בסוד הזכרון רברי' ועקימת שפתים הוא מעשה. וזה שאמר רבן גמליאל כל שלא אמר דייקי אמירה בשפתיו והוא מעשה. בסוד החכמה בסוד בראשית בחכמתא ברא אלקים לעשות להיות תיקון ע"י מעשינו בלילה הזה כיום לטוב לנו כל הימים.

לפיכך אנחנו חייבים להודות להלל

וכו' דברי מרן הרי יש כאן עשר מיני

שבח נגד עשר ספירות שמהם בא מכה למצרים ורפוא לישראל וכל הנסים ע"י הבינה וזהו למ"י שעשה כי הבינה נק' מ"י כנודע, ובה סוד החרות אוד גרול הוא הארת ע"ק שע"י באים המוחין דגדלות כה דברי מרן, ונ"ל לפי קט שכלי בדרך אפשר כי מה אני לדבר מדברי' כאלה, כי ידוע אשר רצה הקב"ה לזכות נשמות ישראל שלא יהא נהמא דכסופא לפיכך ברא את העולם הזה עולם הנסיון שתהי' הבחירה חפשית שיוכלו לקבל שכר גם מצד הדין, וזה לעומת זה עשה אלקים. ובמרכבה הקדושה באורת עשר ספירות קדושות, ועשה ניגוד ג"כ עשר בסט"א

וקנמו"ן הרי ארבעה עם כל עצ"י לבונו"ה
הוא לשון רבים שהם שנים הרי ו' מו"ר
ואהל"ת הרי ח' וראש"י בשמ"ם ג"כ
שנים הרי עשר נגד העשר ספירות כנזכר
לעיל מעי"ן גני"ם הרי י"א באר מים
חיים הרי י"ב ונוזלים מן לבנון הרי י"ג.

וכאשר באנו לכל זה נתבונן אשר אחר
עשר מיני זמר אחר הסיפור הנ"ל
סידר לנו הבעל הגדה מעבדות לחרות,
הוא דבר כולל הטוב, עבדים היינו וכו'
ויוציאנו זה אינו מהמנין בהסיפור. רק
אח"כ אנו אומרים מיגון לשמחה (הרי
א') מאבל ליום טוב (הרי שנים) מאפילה
לאור גדול (הרי שלשה) ג"כ להשלים י"ג
לתקן לעורר י"ג מדות של רחמים שנוכה
ב"ב משיעבוד לגאולה שזה ג"כ דבר
כללי, וכאשר עשה עמנו הש"י בחדו
בגלות השרשי בלי איתעורתא דלתתא רק
למענו ית' שמו, ונתיליד שירה בחי' נוק'
בסוד איש מזריע תחילה, כן יעזרנו הש"י
בגאולה חדשה במהרה ע"י מעשינו
בתורה ובתפילה איתעורתא דלתתא וישיר
השיר בלשון זכר בשיר חדש הללוי
בב"א:

לספירה

חזיון ליל מוצאי ש"ק ארבעים לספ"י
תרכ"ה. נ"ק אמרו לי הטעם על מה
מנהג המדפיסים רובם ככולם נהגו
להדפיס שני יודין במקום שם הוי'. ונאמר
לי עפ"י הפסוק יהודה אתה יודוך אחיך,
המילוי של יוד הוא ו"ד מנין יו"ד, תמלא

במ"ט, ראה נא בתיקוני זוה"ק אשר
הרשעים כבוא עליהם יסורין אזי בקול
צעקתם המה רועשים ברעש כועטים
ביסורין ועושים ער"ש דוי והמה
מעוררים דינים עליהם ברשעת לבבם,
ואינם מצדיקים הדין וכלה יעשה בהם.
אמנם הצדיקי' המה בונים ועושים
מצירוף רעש עשר להכניס בקדושה בסוד
עשר ספירות ומעוררים במדותם מדות
דקדושה בג' מוחין באהבה נאמנה ובירא'
הקדושה בסוד עשר תעשר. ראה נא בספר
עבודת ישראל מאדומ"ו קדוש וטהור
המגיד מקאזיניץ נדפס בסוף הספר אגרת
אשר כתב הקדוש הנ"ל לרבינו הקדוש
והטהור מהו' י"י מלובלין לנחמו
ולרפאותו בתפלותיו על חליו ותראה
פלאות בדברים האלה:

ומעתה בסיפור הנחמד יצי"מ בלילה
הזה אחרי כלות עיקר הסיפור קודם
הברכה אנו אומרים בהלל ובהודאה
בעש"ר מיני זמר לתקן בכללות ובפרטות
העשר ספירות מרכבה דקדושה בסוד
רפוא לישראל וגם נגף למצרים מ"ט
לבטלם, וזה במעט קט להתבונן דברי מרן
טעם אמירת העשר מיני זמ"ר שיבא הכל
ע"י מעשינו להקדושה:

ולפי זה יש להבין, הנה בברכת ישתבח
יש י"ג מיני שבחים שצריך לאומרם
בנשימה אחת, והמה נגד יו"ד ספירות
שביצירה וג' ראשונות של עשי' שעלו
ביצירה כמ"ש בכוונות מרן האר"ז"ל.
והמה נגד י"ג דברי' שנאמר בשיר
השירים. והם נר"ד וכרכו"ם קנ"ה

היו"ד ויתיליד עוד יו"ד וזהו יהודא אתה יודוך מן יו"ד יודו"ך יתיילד עוד יו"ד, וזה אחיך לשון אחוה, וזהו השם הוי'. (ובזה נ"ל פי' הפסוק ואהבת לרעך כמוך אני י"י שיהא שני יודין באחוה כמובן אני הוי' בזה אני הוי' בין תבין הרמז הזה, ואיר"ה עוד אשנה פרק זה ברצות השם (ברחמיו):

ליל ה' ארבעה וארבעים לספ"י שום תשים עליך מלך נ"ק ח"ל, באם תרצה תהי' אתה בעצמך מלך על הרמ"ח אברים ושס"ה גידך, לכל יהיו הפקר ח"ו תקיים הגמ' ברכות פרק קמא אם רואה שיצרו מתגבר ח"ו, יעסוק בתורה לא נצחו יקרא ק"ש ל"ג יזכיר לו יום המ'. וזהו ר"ת תשי"ם תורה שמע יום מ'. בודאי ינצח אותו. ואזי תקבל עליך יראה עילאה ויראה תתאה ותהי' מלכות על אברייך. ואזי תקבל מלכות שמים שלימה, כ"ז רשמתי שנוכה לעכרו בשמחת לב בתורה ועבודה ביראת י"י יראה עילאה כלול באהבה כן יאמר י"י ברחמיו:

פרשת תזריע

אשה כי תזריע וילדה זכר, יש לומר בדרך רמז לדברי רז"ל בגמ' [תענית כג.]. שהאשה תפלתה גשמעת יותר כעובדא דאבא חלקיה משום דמקרכי הנייתא שנותנת לו מאכל, והצדק' נקראת זריעה כמו שאמר הכתוב זרע"ו לכם לצדקה, ואל זה רמז הכתוב אשה כי תזריע תחלה שנותנת הצדקה תחלה, וילדה זכר שהוא מולידה בתפילתה כל

הטוב בכחי' משפיע שנק' זכר כמ"ש בגמ' נדה (פ' המפלת) זכ"ר זה כר לשון פרנסה ע"ש, גם נק' המשפיע זכר כי זכר בחי' חסד:

או יאמר אשה כי תזריע וילדה זכר, כי זכר מורה על הגאולה העתיד' בחי' אשה מזרעת תחלה, ויהי' בכחי' אז ישיר משה בחי' שיר לשון זכר לא כמו שהי' במצרים את השירה בחי' נוק' איש מזריע תחלה, וב"ב יהי' בחי' זכר גאולה בטוחה גאולת עולם, ומזה י"ל אשה כי תזריע כשתתעורר אשה אם הבנים מקור נשמת ישראל ע"י מעשה הצדיקים בדרך קום בתולת ישראל בסוד מ"נ וילדה זכ"ר, ולכן אמר כי תזריע מפני שלעתיד יהי' השם יהיה שיעשה מהוא"ו יו"ד והשם הקדוש שהוא מנין כ"ו יהי' מנין שלשים בסוד מנין יהוד"ה וזה אש"ה הידועה אם הבנים כ"י היינו השם יהיה שעולה מנין כ"ו. תזריע וילדה זכר היינו שתצרף אותיות זכ"ר לאותיות כ"י יעלה כמנין נזר, וזה בסוד ועליו יציץ נזרו בסוד בעטרה שעטרה לו אמו כיום חתונתו וכיום שמחת לבו:

פרשת מצורע

והזרתם את בני ישראל מטומאתם וגו'. דהנה מכל מצוה ומצוה נעשה עטרה וכתר לראשו, וידוע שע"י תשובה מאהבה זדונות נעשים כזכיות, וז"ש הכתוב והזרת"ם לשון נזר ועטרה את בני ישראל מטומאתם היינו העוונות אשר נטמאו ח"ו שמהטומאה ח"ו נעשה נזר

ועטרה ע"י התשובה הנכבדה מאהבה:

פרשת אחרי

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם
וגו'. אמרו חכמינו ז"ל עין רואה לב
חומד כלי מעשה גומרים, ויום הנכבד
הלזה מעותד לקדש השיעור קומה
בתשובה עילאה תשובה מאהבה. והנה כל
העבודה של ישראל לקדש אברי הגוף
צריך להיות רק עפ"י התורה ולזה נרמז
יכפר עליכם ר"ת עין לב כלי מעשה
נטהרים ביום הזה באמצעות התורה
שמרומז באות יו"ד:

ושמרתם את חקותי ואת משפטי
אשר יעשה אותם האדם וחי

בהם אמרו רז"ל וחי בהם ולא שימו'
בהם. וקושיא גדולה הלא בכל המצות כן
ולמה נכתב רק בעריות. ונ"ל עפ"י הגמרא
בא' שעלה בלבו טינא והי' בסכנת מו'.
ואמרו הרופאים אין לו רפואה עד שיעשה
מעשה עד יספר עמה אחורי הגדר. ואסרו
חכמים, ולזה רמזה התורה כאן שמה שבא
לסכנת מות הוא רק מחמת שנטה דעתו
ולכו להרהר בתרמיות היצה"ר ויתאו
למטעמותיו אשר דרכיו דרכי מו'
ואחריתו מרה כלענה, אבל אם לא יתן
דעתו ויסיר מחשבו ולכו מפתיותיו ויהתל
בו ויפנה לבו רק לתורה ולעבודה בודאי
חשקת המצוה והתורה מבטל היצר,
וממילא לא יבא לידי סכנת מו'. ולזה
נכתב כאן בעריות אשר יעשה אותם האדם
וחי בהם, למען ידע שאם יקיים התורה
ולא יפנה להרהר כלל בהעריות בודאי וחי
בהם חי יחי'.

זאת תהי' תורת המצורע. הדקדוקי'
ידועים בפסוק הזה עיין באוה"ח הק'.
והנראה דהנ' יש שני הנהגות נסיית
למעלה מן הטבע הנתנה לישראל עם
התורה הקדוש' שהיא למעלה מן הזמן.
וגם הנהגה טבעיית המסודרת מששת ימי
בראשית. והנה הנהגה הטבעיית מרומז
באות זיי"ן מזיין כוכבי לכת. והנהגה
התוריי' הוא מרומז באותי' את הכוללים
אותיו' התורה. וישראל בני בני' של תורה
המה מכריחים על ידי התורה את הנהגה
הטבעיית ומשדרים המערכות ככבי
השמים וכסיליהם לטובת העולם, כי
ישראל אינם נתונים תחת הזמן והמזל כמו
שאמרו חז"ל אין מזל לישראל, זולת
האיש החוטא הוא כחטאו נופל תחת
הנהגה הטבעית אם טוב ואם רע, עד אשר
ישוב מחטאיו ויקבל עליו עול תורה
במסירת נפש וכזה יצא גם הוא מתחת יד
הנהגה הטבעית, וישוב להיות תחת כנפי
השכינה. ושם הוי' ב"ה המנהיג את
העולם בהנהגה ניסית כנ"ל. וכזה נראה
לפרש זאת תהי' תורת המצורע האיש
המעורב בטו"ר שזה נרמז במצורע כידוע
צריך להשתדל בתשוב' עד שהנהגה
הטבעיית הנרמזת באות זיי"ן מזא"ת תהי'
תור"ת תהי' תחת הנהגת התורה, ואם
יעשה תשובה שלימה אז ביום טהרתו
והובא אל הכהן הקב"ה כאן הוא והנהגתו
אחר התשובה מיי' המהוה כל היות
כרחמים ואין לך דבר שעומד בפני
התשובה:

לעבודה כפי כחו ג"כ וזה ללמד מוסר לבאי עולם לכל לסמוך שצדקת אבותיו וזכותם בלבד יעמוד לו:

ואמרת אליהם לנפש וגו', יש לרמוז עפ"י הלוקטי תורה פרשת ויקרא לפרש מה דאיתא בזוהר דעת מי שאומר שחטא נדב ואביהוא ה' שלא נטלו עצה מאביהם, היינו מיסוד אב"א, כי נו"א היו תקוני אדם קדמאה, וזה אנחנו טמאים לנפש אד"ם אדם קדמאה, וזהו אמור אל הכהנים לדורות שיקחו עצה ודעת מיסוד אבא, ולתקן תקון אדם קדמאה, וזה ואמרת אליהם לנפש לא יטמא שלא יגיע שיאמר עליהם אנחנו טמאים לנפ"ש אד"ם נפשא דא"ק:

ואמרת לנפש לא יטמא בעמיו, שמעתי מכבוד מרן אאמ"ו זצלה"ה עפ"י גמרא (יומא ע"א ע"ב) כד אתו שמעי' ואבטליון לאיפטורי מיני' דכהן גדול אמר להן ייתון בני עממין לשלם, ואמרו הקדושים שמעי' ואבטליון לכה"ג ייתון בני עממין לשלם דעבדין עובדא דאהרן, ולא ייתי בר אהרן לשלם דלא עביד עובדא דאהרן, וליכא מידי דלא דמיזא באורייתא. וזה לנפ"ש שמעי' ואבטליון אעפ"י שהיו ממשפחת גדים והיו קדושים לא יטמא בעמיו לכל יאמר להם חלילה ייתון בני עממין לשלם כי ידוע מה שהשיבו הקדושים להכהן גדול כנ"ל ודפח"ח:

פרשת קדשים

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני י"י אלקיכם. מדרש יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני י"י אלקיכם קדשתי למעל' מקדושתכם. יש להורות מזה מה שידוע בקדושת ישראל הוא למעלה מקדושת המלאכים, ולזה אמר קדושתי למעל' מקדושתכם ולא אמר רבותא טפי שאפילו לקדושת המלאכים לא יגיעו ולזה אל כל עדת בני ישראל ר"ת "כללית" אצילות "בריאה" "צידה" "עשי" שאם ישראל הם קדושים יעלו אור שפע לכל הר' עולמות:

פרשת אמר

ויאמר י"י אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש וגו'. יש במסרה בזה כמה פעמים אלהם חסר וכמה פעמים מלא, י"ל בכאן אצל הצווי של קדושה יתרה לכהנים כתוב אלהם חסר בלא יו"ד לרמז בר"ת הרי את מקודשת לי. ידים מוכיחות בין והתבונן:

אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת וגו', אמר ואמרת י"ל אמור אל הכהנים לכל יעלה על לבם ח"ו איזה גולות בעבודת הקודש כי לא בעבור גודל מדרגתם ניתן להם הקדוש' יתידה מבני ישראל, רק בעבור כי הם בני אהרן קדוש י"י והוא בצדקתו זכה לזה, לזאת אמור להם שהמה בני אהרן. ואח"כ תאמר אמידה אחרת, ואמרת אליהם לנפש וגו', שיראה כל אחר ואחד לקדש עצמו

פרשת בהר

והיתה שבת הארץ לכם לאכלה, נראה עפ"י המדרש שבת טען לכולם נתת בן זוג ולי לא נתת ב"ז. השיב הקב"ה להשבת ישראל יהיו ב"ז. והנה אכילה נק' בשם זיווג, כי אם הלחם אשר הוא אוכל. וזהו והיתה שבת הארץ לכם לאכלה שבת יהי' ב"ז של ישראל עם הקודש לייחד יחודין עילאין קדישין:

פרשת בחוקותי

אם בחקותי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה, יש לרמוז מה שכפ' והי' אם שמוע כתיב ונתתי מטר ארצכם יורה ומלקוש. וככאן כתיב בעתם ויורה ומלקוש לא נאמר, עפ"י אמרם ז"ל לא כשאני נכתב אני נקרא כחינת קרי וכתיב, הכתיבה אותיות הוי' ונקרא באד' (סוד תורה שבכתב ותורה שבע"פ, השם הוי' מאיר תורה שבכתב והתורה ניתנה אחר כ"ו דורות מנין שם הוי'. ושם אד' מאיר תורה שבע"פ, ועד רב אשי אחר חתימת התלמוד הי' ס"ה דורות מנין אד'. ופרשתי כזה כפ' יתרו וכל העם רואים עיי"ש). והאדם צריך לילך בדרכי השם בסוד והלכת בדרכיו. וזה סוד החקיקה (כאשר יודע במחוקק כמשענותם עיין בר"י הקדוש) והחקיקה סוד הכתיבה הוא השם הוי' בכתיבתו הוא רחמים גמורים. וכזה יש לפרש אם בחוקותי תלכו בסוד החקיקה שהוא שם הוי' שורש הרחמי'.

אזי ונתתי גשמיכם בעתם בסוד מחי' מתים ברחמי' רבי' תהיו בטוחי' שיחזיר הקב"ה לכם את הגוף (היינו גשמיכם) לעתיד בעת התחי'. וזה בעתם ר"ת בכא עת תחיית מתים, ויובן ג"כ והארץ תתן יכולה מה שאתה מוביל לה כנ"ל, (אבל אם בחקותי תמאסו ותלכו עמי בקרי ח"ו כמו שאני נקרא מבואר המשפט ח"ו). אמנם כן תעשו בניי האהובים בחוקותי תלכו סוד החקיקה דבוק בשם הרחמים, וכמו ששם הוי' ב"ה הי' הוה ויהי' כן גם אתם בעת תה"מ תהיו קיום נצחי לעולמי עד ברחמים רבי"ם:

ולפי דברינו מה מאוד נחמד דברי מרן א"א אשר אמר ברוח קדשו מ"מ ברחמים רבים. כי בגמ' נדרש תה"מ מקל וחומר וק"ו נגד מדת אל מהי"ג מדות חסד אל כל היום לחיותנו ברחמים רבים:

ופניתי אליכם וגו'. פרש"י אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם. וצריך ביאור לשון מכל עסקי. ונ"ל הקטן דהנה אמרינן בגמ' כמה עוסק קב"ה מפריח אילנות מצמיח דשאים מוריד גשמים מחי' מתים רופא חולים. וכזה י"ל ופניתי אליכם אפנה מכל עסקי ואמסור העסקים הללו ביד הצדיקים, כאשר המה מעוררים בתפילתם ועבודתם להשפיע טובות לישראל מהשי"ת מקור הברכה, כדרך שפירש מרן א"א וכל בניך לימודי י"י כביכול לומדים את השי", והוא שומע עצתם ותפילתם הזכה. ומסר לצדיקי הדור לפעול בתפילתם בכל דור ודור להושיע ולהגן על דורו:

ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם. הנה הקדוש באוה"ח אמר ונתתי שלום בארץ היינו שלא יתפרדו היסודות בהיותם בקבר כהאי עובדא דרב אחאי בר יאשי' שראהו רב נחמן אחר כמה שנים לפטירתו והי' קיים, וזה והשבתי חי' רעה מן הארץ שלא תשרה עליו רוח הטומאה הנקראת חי' רעה ועי"כ יעמדו היסודות ולא ישלוט הרקבון בעצמות יעו"ש. והנה ידוע שהאכילה של הצדיק העובד בלתי לי"י לכדו הוא לא מחמת רעבון נפשו רק להעלות נצוצי המאכל לשורשם ויבואו למקומם לקדושה כידוע עפ"י כתבי מרן האריז"ל, ואז לא ישלוט עליו רוח הטומאה, ונעשה גופו ספירי. וזה שאמר הכתוב ואכלתם לחמכם לשובע היינו שתהי' האכילה כאלו הוא כבר שבע בלא רעבון גופו לתאוה ח"ו. רק בלתי לי"י לכדו. ואז וישבתם לבטל בארצכם, היינו בעת שגופו יהי' בקבר בארץ גם אז יהי' לבטח ולא ישלוט בו רימה ותולעה ולא יפרדו היסודות:

ונתנה הארץ יכולה. הנה בית השלישי המקוה לנו יה"ר שנוכה לו ב"ב הוא בית יעקב שמדתו מדת אמת, וזה יש לומר אמת מארץ תצמח. דהנה כדינאל רמז הקץ "אלף" מאתים "תשעים" ונודע שזה מרומז בחיבת אר"ץ אלף הוא אות א'. מאתים הוא מספר ר'. תשעים הוא מספר צ. הוא אותיות ארץ. וזה אמת הבית השלישי שהוא של יעקב מדת אמת. מארץ תצמח מן אלף מאתים תשעים שרמז דניאל על הקץ והוא ר"ת אמת. וזהו שיש לרמז ברישא דקרא ואת מצותי תשמרו אם תשמרו מצותי תגרמו ועשיתם את"ם אותיות אמ"ת שיכנה ע"י מעשיכם הבית השלישי שהוא של מדת אמת. והנה חז"ל דרשו יחינו מיומים תרין בתים בית ראשון ובית שני. ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו הוא בית השלישי המקוה. וזה יש לרמז ונתנה הארץ היינו אלף ר' צ' שהוא אמת תתן יכולה ר"ת ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו:

במדבר

והעיר בבנין המשכן כנ"ל. ומצינו בש"ס על קדושי אשה אמרו עשה בה מאמר היינו קידושין לכך נקרא עשרה מאמרות לרמז על הקידושין של ישראל. אבל בעשרת הדברות הוא נשואין ואמרינן בגמ' ראוה מדבר"ת מה מדבר"ת נבעל"ה לכך נקראו דברות על הנשואין שעשה הש"י עם ישראל:

במדבר סיני באוהל מועד וגו'. במדרש

זשה"כ הדור אתם ראו וגו' המדבר הייתי לישראל וגו' אמר להם ומי יתן והייתי במדבר עכשיו וכו'. משל לנשיא שנכנס למדינה וראו אותו בני המדינה וברחו נכנס לשני' וברחו מלפניו נכנס לעיר חרבה וקדמו אותו והיו מקלסין אותו אמר הנשיא וכו' כאן אני דר, כך כשבא הקב"ה לים ברח מלפניו שנאמר הים ראה ויגוס וכן ההרים רקדו כאילים, בא במדבר חרבה קדמה אותו וקילסה אותו וכו'. אמר זו העיר (המדבר) טובה לי מכל המדינות בו אני בונה כנסי' ודר בתוכו וכו'. ולכאורה אינו מובן מה ענין הדרוש עם המשל לפרשה זו. אמנם נראה לי ע"ד הרמז כי הנס של קי"ס הגם שהי' נס גדול למעלה מן הטבע אעפ"כ אין שבחן כ"כ מפני שהי' רק לפי שעה. וכן הנס וההטבה בקדושת הר סיני הי' רק לשעה אבל לימוד התורה הנרמז במדבר

וידבר י"י אל משה במדבר סיני באוהל מועד וגו'. במדרש רבה עד שלא עמד אוהל מועד דיבר עמו בסנה. בארץ מצרים, במדין ובסיני וכו'. וכיון שעמד אוהל מועד אמר יפה היא הצניעות וכו'. נראה לפענ"ד לרמז עפ"י אמרם ז"ל לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אל השלום, דידוע דיחוד השלום הוי' ואד' בכפל אות משם הוי' על אד' יפ"א הפ"ד ופ"נ הפ"י עולה ש"פ כמנין שלום עם ד' אותיותיו כמבואר בקרנים ודן ידין, וזה י"י עוז לעמו יתן היינו נתינת התורה שהיא שורש הברכה לישראל (עיין זבחים קט"ז ע"א) הוא יברך את עמו אחר הנתינה בשלום שהוא כלי מחזיק ברכה כנ"ל ולזה יש לרמז במספר הקודש במדבר סיני בגי' בשלום, וזה נרמז בדברי המדרש כיון שעמד אוהל מועד יפה היא הצניעות כלומר כעת להיות היחוד פא"פ יחודא שלים:

ובזה יש לתרץ למה בבריאות העולם נקרא מאמרות בעשרה מאמרות נברא העולם. ועשרת הדברות נקראו דברות, ולפענ"ד טעמא רבא אית בי'. לפי מה שאמרו ישראל עלו במחשבה בשביל ישראל שנקראו ראשית, והמחשבה הקדומה הי' כעין אירוסין והיחוד פב"פ התחיל לאחר מתן תורתנו

סיני דברים שנאמרו בסיני. וקדושת המקדש בית עולמים הנרמז באוהל מועד בהם גנוז וקבוע הקדושה לנצח והוא אור העצם. כמו שאמרו ז"ל אור שבעת הימים גנוז לצדיקים היכן גנוז בתורה כידוע, וזה המשל שהמליצו חז"ל כאן אני בונה כנסי' כאן אני דר דקאי על השראת הקדושה ואור הגנוז הקבוע וקיימא בהו תדיר וכל אחד ואחד בכל דור ודור מתגלה לו שפעת האור הזה לפי מדרגתו. כעין התגלות נבואה כאשר ביארתי בפסוק זה הדבר אשר צוה י"י בפרשת מטות עיי"ש. וכזה יוכן דבר המדרש לפרשה זו שיפה יותר במדבר סיני ואוהל מועד מקי"ס והר סיני שהם היו רק לשעתם וזה עומד וקיים לנצח בחסדו ית"ש:

פרשת נשא

וידבר י"י אל משה לאמר נשא את ראש בני גרשון וכו', יש לדקדק בזה ג"כ שא לא נאמר בקושי המדרש בפ' תשא, ומה שנראה לי הקטן כמוני עפ"י רמז מה שאיתא בגמ' ברכות פ"ק, מפני מה לא נאמר נון באשרי מפני שיש בה וכו'. ואפ"ה חזר דוד וסמכה ברוח הקודש סומך י"י לכל הנופלים עיי"ש, וזה נשא רת נון של אשרי את ראש בני גדשו"ן שהשי"ת ישא את ראשן של ישראל בנים המגורשים מעל שולחן אביהם ויסמוך אותם להשיבם אליו כנו"ן של אשרי שסמכה דוד ברוה"ק כנ"ל כן יעזור לנו העוזר והסומך במהרה:

וידבר י"י צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש מזכר עד נקבה תשלחו אל מחוץ למחנה תשלחום. ולא יטמאו את מחניהם אשר אני שוכן בתוכם, כאשר שמעתי מרכותי ובפרטיות מכבוד מרן א"א זצלה"ה, נראה כה מדבריהם צו היא זירוז על הקנאה והתאוה והכבוד המוציאים את וכו'. וזה יש לרמז צרו"ע היא עבור קנאה צרעת בא מל' הדע פטופטי דברים, לזאת מביא צפרים כאשר אמרו רז"ל, ותאוה הוא מכונה זב כמובן, וטמא לנפש הוא כבוד המדומה אשר הוא מטמא את הנפש כי הכבוד של מעלה בורחת ח"ו אין אני והוא יכולין לדור כאמרם ז"ל, וזה הוא הזירוז וישלחו מן המחנה כל צרוע (קנאה) וכל זב (תאוה) וכל טמא לנפש (הכבוד) מזכ"ר עד נקבה תשלחו אפילו מי שהוא בחי' זכר משפיע לא ישתמש בהם אפילו אם מתרמית היצר יתרמה שהוא לשם שמים כמובן, אל מחוץ למחנה תשלחום חוץ אברי הגוף ישלחם כלה יגרש ממנו המדות האלו ולא יטמאו א"מ. אשרי אני שוכן בתוכם, כאם ח"ו נכשל בזה יעשה תשובה ויכשיר מעשיו אשרי תשובה עילאה אני תשובה תתאה וישוב אל י"י וירחמהו:

ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם, ידוע מאמרם ז"ל על הכתוב אוי לרשע רע כאשר ישאר רק רע, וכן שם רשעים ירקב כאשר יקח מתיבת רשעי"ם אותיות שמי נשאר רק רע כל היום ואין לו חיות. וזה יש לומר פירוש

הכתוב בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתך, עפ"י ברכת הכהנים ישא ד' פניו אליך ויש"ם לך שלום, היינו שהשם הוי' עם יש"ם הוא מנין שלום, ואז נגמר השלום כאשר יעקור קרני רשעיים ויקח מתיבת רשעים אותיות שמי ואז יגרש מפניהם אויב ונשאר לישראל שלום. וזה בכל מקום אשר אזכיר את שמי מאותיות רשעים כנ"ל אבא אליך וברכתך בהצטרף שמי הוי' העולה כ"ו עם אותיות שמי כנ"ל אברך אתכם בשלום, וזהו ושמו את שמי על בני ישראל ואנ"י היינו שם הוי' ב"ה אברכם. וכן אנו אומרים שים שלום שעם אותיות שים נגמר השלום לברך את ישראל באהבה:

פרשת בהעלותך

בהעלתך את הנרות אל מול פני וגו'
 ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה וגו' כאשר צוה י"י את משה, ידוע מהקדוש רבינו מוה' דוב בער זצלה"ה ששאלו אותו התלמידים מפני מה הם מדוכאים בעניות שגבר עליהם הדחקות ר"ל, ואמר הקדוש להתלמידים מה אעשה לכם אתם רוצים חכמה דייקא הרוצה להחכים ידרים ופרנסה מצד צפון מצפון זהב ואתה, אמנם עצה אתן לכם שתקבלו עליכם שתהיו אי"ן ואין לו קצוות לומר דרום או צפון והובאו הדברים בס' אגרא דפרקא מכבוד מרן אאמ"ו זצלה"ה. וזה יש לרמוז בקרא ויעש כן אהרן במנורה שהוא בדרום הרוצה להחכים ידרים [וגם שמן מרומז לחכמה]

ועשה פעולותיו הקדושים בחכמה עליונה בצד הדרום וגם פעל בצדקותיו אל מול פני המנורה היינו כנגדו לצד צפון מצפון זהב יאתה להביא פרנסה לעולם, ויעש כן אהרן להגיד שבחו של אהרן שלא שינה כאשר צוה י"י את מש"ה לעורר גם פרנסה לקיום העולם לתורה ומצות, כמו שמרומז מאין יבא עזרי סוד הכנות מזון הוא מבחינת אין, ומרומז באותיות הנעלמים מאותיות משה ם ין א אותיות אין וזה כאשר צוה י"י את משה ומשה ואהרן אמרו ואנחנו מ"ה שהוא בחי' אי"ן:

פרשת שלח

שלח לך "אנשים וגו'. הוא ר"ת אש"ל "שמחת לב" אשה. והנה שלח לך אנשים ס"ת חכם. לך נא ראה בחי' אשה בינה בסוד ויבן י"י את הצלע, והש"י אמר למשה בחי' הדעת שלך לך לדעתך כפירש"י ז"ל הרי שמשה מסר להם שלשה מוחין חכמה בינה ודעת שכנה אל זי"ן מדות דקדושה אשר בכחם יגברו על הז' אומות להכניעם תחת הקדושה, ורמזה התורה הזי"ן מדות היש בה עץ הוא הצדיק כנודע מאילן הקודש בחי' תפארת שכולל הששה קצוות ו' מדות. וראיתם את הארץ הוא בחי' הז' מלכות הוא זעיר ונוק'. ונודע מהאריז"ל גורל אחד לי"י וגורל אחד וגו' כי מילוי אהי' קס"א ומילוי הוי' ע"ב שניהם כאחד הוא מספר גרל רגל ובכללות

גבורה וכו' כנודע מה שאמר אדונינו מו"ר מלובלין זצלה"ה, עד שבא הזמן המוכשר אחר ארבעים שנה בשליחות יהושע, ונתגלה הטוב בן ארבעים לכינה נוקבא דקדושה אז באו אל רחב והתגברו על הסט"א ונכנע תחת הקדושה והיא ג"כ נתהפכה אל הקדושה לטובה כתשובה שלמה:

וכל העם אשר ראינו בתוכה אנשי
 מדות. ידוע מה שאמרו חכמים בזה והתורה ניתנה לדרוש, והנראה עפ"י דברי אדונינו הקדוש מו"ר מלובלין זצלה"ה אשר הזי"ן עממים המה נגדיים נגד המדות הקדושים כידוע כי זל"ז ע"א. כנען חסד בס"א, חתי גבורה דס"א, האמורי תפארת דס"א, מלשון האמירך היום לשון פאר ישראל אשר כך אתפא"ר וכו'. וזה שאמרו וכל העם אשר ראינו בתוכה אנשי מדות כלומר מדות נגדיים. למדות דקדושה אמנם הי' להם להתכוון אשר המה כליל יחלוף ובהתחזקות המדות דקדושה תבטל כח הסט"א ויתוקן כל העולם במלכות שמים:

סלח נא לעון העם הזה כגודל חסדך
 וגו' ויאמר י"י סלחתי כדבריך, במדרש כי הי' עת רצון גדול לאין משער ובאם הי' אומר סלח נא עד סוף כל הדורות, היתה תפילתו נשמעת, וכאשר אמר סלח נא רק לעון העם הזה השיבו לו מן השמים ויאמר י"י סלחתי כדבריך ולא יותר, והנה גדלה התמי' וכי לא ידע משה בנביאתו הגדולה מן העת רצון, ולמה לא התפלל הסליחה עד סוף כל הדורות, הלא

שניהם אחד לחבירו שני רגלים, וכך זה לעומת זה עשה אלקים, (וזה מה ששמעתי אומרים משם הצדיק הרב מוה' ליביש זצלה"ה מפה"ק שנסע לקעשיניף עזאזל ר"ת זה לעומת זה עשה אלקים). והנה מבואר בכתבי האריז"ל אשר יוסף אמר לשבטי ישורון מרגלים אתם כי רצה שכח הי"ב שבטי ישורון הכאים מצרימה הם י"ב צרופי הוי' יתגלה אצל המרגלים אח"כ ההולכים לתור את ארץ כנען כנודע ויתגבר כח הוי'. ואח"כ בעת יציאתם ממצרים יתגבר כח שם אהי' אשר אהי' להיות הכנה לביאת ארץ ישראל, ואז יתגלו שניהם במילואם וטובם ויהי' ע"ב קס"א במספר רגל. והנה נודע ששורש הסט"א הוא מנוק' ואז היתה שם רח"ב הזונה, וע"ז נאמר בעד אשה זונה עד ככר לחם שהוא חסרון המזון היפך בחי' ז"ן. ובתיקון הכרית קודש יתוקן בחי' ז"ן שהוא במספ' אל הוי' כנודע, וע"ז אמרה חנה רחב פי על אויבי היפך הנאמר בזונה אכלה ומחתה פי', וביציאת המרגלים היו כולם במדרגה גבוה ועלו כולם בקדושה ורצו לעשות תיקון רח"ב הזונה, וזה הנאמר עד רחב לבא חמ"ת לתקן מה שנאמר מחתה פי'. ע"כ לקחו מפרי הארץ מידי דמיו"ן להראות כי התגבר בחי' ז"ן תיקון על הנאמר עד ככר לחם. אמנם לא הי' עוד הזמן לזה, ולא נגמר עדיין התיקון בשלימות ורוח אחרת לבש כס להגביר הז' מדות בזי"ן אומות, ע"כ אמרו וכל העם אשר ראינו בתוכה אנשי מדות שהם בעלי מדות, (עיין להלן בדיבור שאחר זה). כנען חס"ד. חתי

עבדך דבר כאזני וכו' כידוע כל הדברים הי' על הישועה לעתיד משיח בן יוסף ומשיח בן דוד שיהא שלום כידוע, דבר ר"ת דשנת בשמן ראשי. כוסי ר"ת ויאמר י"י סלחתי כדברך כמו שדרשו רז"ל על רוי' בכסא דדוד רכ"א לוגין אך אפים ורכ חסד וחכין כי קצרת.

פרשת קרח

ויקח קרח. בגמ' נדרים דרש רבא מאי דכתיב שמש ירח עמד זכולה, שמש ירח זכובל מאי בעיין והא ברקיע קביעי מלמד שעלו שמש וירח מרקיע לזכובל ואמרו לפניו רבש"ע אם אתה עושה דין לבן עמרם אנו מאירים ואם לאו אין אנו מאירים, באותה שעה ירה בהם חצים וכו', והענין אינו מובן למה לא האירו תיכף כרצון הבורא עד שזרק עליהם חצים. אמנם ידוע שמש וירח הוא בכריאה ששם בחי' משה שהוא גימ' אל שדי שהוא בעולם הכריאה. וידוע ענין חצים שהוא מלשון יורה כחץ בחי' זיווג כנודע מכתבי האריז"ל סוד שלשת החצים שזרק יהונתן לדוד שהוא בחי' מלכות והם תלת טיפין דאיזדריקי ממוחא עילאה סתימאה כידוע, וכיון שפגמו עדת קרח כמשה שהוא שורש הדעת מג' מוחין דמנייהו באו החצים לבחי' הזיווג לא הי' ביכולת השמש וירח להאיר בבחי' זיווג שהשמש משפיע האור לתוך הלבנה כיון שנחסר להם שורש הזיווג כנ"ל עד שזרק עליה' הקב"ה חצים בחי' זיווג שיוכלו להאיר כי נודע שעיקר הארה הבא מעליונים ותחתונים הוא ע"י זיווג ויחוד:

מסר נפשו בכל עת ורגע עבור כללות עמו בית ישראל, וי"ל עפ"י הזהר הקדוש כאן בתפילת משה במרגלים י"י ארץ אפים ורכ חסד נשא עון ופשע ונקה ל"י וגו' שהקשה אמאי אמת סלקא מכאן, ותיריך אינהו בשקר דיברו לא רצה משה לעורר קיטרוג ח"ו בתיבת מדת אמת שיתעורר עי"ז שהם לא דיברו באמת, ולפי"ז י"ל דבאמת ידע משה רבינו מהעת רצון מיהו ענין קיום לעולם הוא ענין אמת, שפת אמת תכון לעד קושטא קאי, א"כ אם הי' מבקש הסליחה עד סוף כל הדורות הי' מתעורר ענין אמת קיום לעולם והי' מתעורר הקטרוג על שהם בשקר דברו, ולכן תפס את המיעוט לעצור בעד המקטריגים לטובת ישראל:

ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם, הנה כשיצה"ר מסית להאדם שיעשה עבירה צריך להסתכל מה יהא כתכלית הענין הלא בסופו יתחרט כי רע ומר יהי' לו אח"כ, והנה ציצית הוא ענין הסתכלות כמו מציץ מן החרכים ובגד הוא עבירה כמו בגדו כי וכנף הוא ענין סוף כמו סוף הבגד, וזה שאמר ועשו להם ציצית שישתכלו על כנפי בגדיהם על הסוף של בגידות העברות מה יהי' אח"כ הלא מר יהי' בסופו הש"י יצילנו, (ועי"ז ינצל מן העבירה כמו שמצינו בגמרא (מנחות מ"ד) כידוע):

ויאמר י"י סלחתי כדברך. יש לרמז לישועתנו על כסא דדוד לי נאה לברך כאשר אמרו רז"ל בפסחים כידוע, וכפ' ויגש אמר יהודה ליוסף ידבר נא

מה שאין אתם יכולין לסכול ואין ביכלתכם לעסוק בעסק גבוה וקדושה לבלתי תחטאו בדבר מן הדבדי' הנוגעים בגבחי מדומים, ועכשיו בקשתם גם כהונה עבודה גבוה יותר ויותר מכש"כ שהוא לא טוב לכם, עברו את י"י בשמחת לב כמה שהרשית התכונן ותצליח:

פרשת חקת

זאת חקת התורה אשר צוה י"י לאמר. רבים מקשים למה לא נאמר זאת חקת הפרה. ונ"ל הקטן לפרש עפ"י דברי המד"ד, מה דאה קרח לחלוק על משה פדה אדומה דאה והוא פלא, ונדאה דהנה קרח חלק על משה בדין בית מלא ספרים אם חייב במזוזה וטלית שכולו תכלת אם חייב בציצית, ולא התכונן שכל התורה היא חוקה, ואעפ"י שמבואר לפעמים איזה טעם במצוה אין הטעם העיקר דאם ידמה בדעתו דעיקר המצוה היא מפני הטעם הכתוב בה נצמח מזה אפקודסת כדאי' בסנהדרין (כ"א ע"ב) אמר ד"י מפני מה לא נתגלו טעמי תורה שהרי שתי מקראות נתגלה טעמן ונכשלו בהן גדולי העולם. שנאמר לא ירבה לו נשים אמר שלמה אני אדבה ולא אסוד וכו' דאו מה נצמח מזה, והרי כל התורה חוקה, ומה שכתב דוקא בפדה אדומה חוקה, יש לומר שלכך לא כתיב זאת חוקת הפרה דק זאת חקת התורה ללמד דקאי על כל התורה שהכל בחוקה, כי א"א לבא לתכלית הטעם, אבל קרח לא דצה להתכונן זה הפשט בזאת חקת התורה שקאי על כל

המעט מכם כי הבדיל וכו' ובקשתם גם כהונה. דהנה נודע מאמרם ז"ל (חולין פ"ט) שמדרגת אברהם גודל ממדרגת דוד שנתבטל ממציאות יותר מדוד, שרוד אמר ואנכי תולעת שיש בו איזה חיות, ואברהם הי' במדרגה גבוה יותר שנתבטל ממציאות ואמר אנכי עפר ואפר, אמנם גרול הנאמר במשה ואהרן שאמדו ואנחנו מה שנתבטלו מכל וכל אפילו מעפר, וזה מה שנראה לי שאברהם הי' מכיר חסדונו מה שלא נתבטל לגמדי, ואמר הנה נא הואלתי לדבר אל אדני שיש לי כל כך התגלות אלקים ועדיין ואנכי עפר ואפר ולא נתבטלתי עדיין מכל והוא בעיני לפלא ולחסרון, וזה שאמר משה לעדת קרח **המעט מכם כי הבדיל אלקי ישראל אתכם שיש לכם התגלות הקדושה להקריב אתכם אליו א"כ צדיכים אתם לפי"ז להיות בטל בעיניכם ולהחשב כאפס ואין, ואתם לא כן אלא מנותקשתם גם כהונה שחפיצים אתם בגדלות לכך אין לכם להתרעם מה שאין לכבה התגנות יותר גדולה, ואהרן מ"ה הו"א הוא במדרגת אפס ואין לכך בחר בו הש"י כמאמר הכתוב **אשכון את דכא.** והבן:**

המעט מכם כי הבדיל אלקי ישראל אתכם וכו' ובקשתם גם כהונה, אמרו דז"ל שמשפחת קהת נתמעטו במנין מפני שהאדון הי' מכלה אותם, וזה שאמר להם משה, המע"ט מכם מה שנשאר מכם מעט הוא מפני כי הבדיל אלקי ישראל אתכם וגו'. שיש לכם התקרבות לעבודתו

המוציא מים מצור החלמיש בדרך נס
ופלא יש מאין:

פרשת פנחס

וידבר י"י אל משה לאמר, פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וגו'. לכן אמר הנני נותן לו את בריתי שלום, במדרש רבה בדין הוא שיטול שכרו ע"כ. ונראה לי בזה דהנה איתא בדברי הגאון הקדוש חיד"א זלה"ה כמה שאמרו חכמים שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, והטעם הוא כי שכירות אינה משתלמת אלא לבסוף ואמר הקדוש הנ"ל עצה לקבל שכר מצוה גם בהאי עלמא שיעש' כל מצותיו במסירת נפש כמצוה עלינו ויהי' נקרא סוף ואזי יהי' מגיע לו שכר עכ"ד. וזה י"ל פי' המדרש הנ"ל כי ידוע אשר פנחס קידש שמו במסירת נפש כמבואר בגמ' ובתרגום יונתן לך ראה נא בדבריה' עד היכן הי' מסירת נפשו בפועל ממש, לזה אמר הקב"ה בדין הוא שיטול שכרו מפני שעשה במסירת נפש ומגיע לו עפ"י הדין לשלם השכירות כדין הפועל:

פרשת מטות

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה י"י. ידוע אשר בגלותינו נסתם כל חזון ונבואה. אמנם גנזו לצדיקים באותיות התורה ובכל דור ודור צדיקי הדור רואים באותיות התורה כמעט כמו נבואה, ועינינו ראו אצל צדיקי' ענינים

התורה כמו שהוא האמת רק למד זאת חקת התורה על פרה לחוד, לכך הקשה על משה וחלק עליו בדין בית מלא ספרים וטלית שכולו תכלת, וז"ש פרה אדומה ראה היינו שהחקה קאי רק על פרה אדומה ולא על כל התורה, וא"כ במקום שלא נכתב חקה הכל הולך עפ"י הסכרא והטעם לפיכך חלק על משה בטלית ומזוזה כנ"ל אבל האמת שאין לחקור טעם על שום מצוה כי המצות נתנו מאין סוף ית"ש וגם מצותיו הם אין סוף ולנו ניתן הכל בחקה:

המן הלע הזה נוציא לכם מים. י"ל עפ"י מה ששמעתי שנמצא בספרי' על הפסוק ודברתם אל הסלע וגו' ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע, כי בכל דבר יש מד' יסודות וא"כ גם בסלע יש מיסוד המים, והנה אם הי' נשאר בהסלע מימי הטבע שיש בו מן היסוד לא הי' הנס בגדר יש מאין ולא הי' הנס גדול כל כך, וכדי להגדיל את הנס אמר הש"י ודברתם אל הסלע וגו' ונתן מימיו כלומר המים הטבעיים שיש בו יתן בתחלה עד שלא ישאר בו מיסוד המים, ואח"כ והוצאת להם מים מן הסלע עכ"ד. וכזה י"ל שאמר להם משה בדרך פלא המן הסלע הזה עד שלא הוציא מימיו הטבעיים אתם רוצים שנוציא לכם מים, הלא לא יהי' הנס גדול כל כך, לא כן אעשה כ"א ויך את הסלע פעמי"ם שכפעם ראשון יוציא מימיו הטבעיים, ואח"כ ויצאו מים רבים. וכזה גדל הפלא מנורא עלילות

פרשת מסעי

לברכת החודש מנחם אב

"אלה" מסעי בני ישראל. ר"ת אבי אמי וזה מנחם א"ב זאת נחמתנו כי יש לנו אב אבינו שבשמים וכרחם אב על בנים ירחם עלינו ועוד ישיב לנוינו. וגם כי יש לנו דין בנים והוא לנו אב וקיי"ל אב שמחל על כבודו כבודו מחול ויועיל לנו תשובה. (וע"י המסעות בא הכל לקדושה ונתגלה כבודו ית"ש כמובא בזוה"ק והמקובלים, ועבור זה נסעו שידעו לקרוא אבא ואמא) וגם "מנחם אב ר"ת אם ואף ע"ג דאגזים וארום רציעא אטאת אימא ואתפקעת בדרוע ימינא :

והתנחלתם את הארץ בגורל וגו' אל אשר יצא לו שמה הגורל לו יהי וגו'. והנה חסר תיבת מקום והי' צריך לכתוב אל מקום אשר וגו' עיין פירש"י כאלו נכתב אל מקום, נראה לפרש כאשר התבוננתי מדברי מרן אאמ"ו הנה אמרו ז"ל (גיטין נ"ז ע"א) ארץ צבי כתיב בא מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו אחר כך אף ארץ ישראל בזמן שיושבין עלי' רווחא ובזמן שאין יושבין עלי' גמדא ע"כ, וזהו חכמת התורה הקדושה שחסר תיבת מקום שהרי בחורבנה הוא גמדא והמקום הוא בהעלם עד עת קיבוץ גלויות וישראל ישיבו אל אדמתם וימלא המקום"ם בהתפשטות לאין משער בישועה מהרה :

רכים כמעט כמו נבואה עפ"י למודי התורה כאו"א לפי דרכו והילוכו בקודש, וזה י"ל וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל אל הצדיקי' שהם ראשים על עובדי י"י הנקרא"י מטות לבני ישראל שמטים עצמם להיות ישראל לאמ"ר שיוכלו לאמר ברוח הקודש זה הדבר אשר צוה י"י ומן השמי' יסכימו על ידם כן יה"ר :

א"י וידבר משה אף שנראה דיבור קשות מ"מ נמסר הדבר אל ראשי המטות וגו' לאמ"ר שהצדיקי' יהפכו הדינים לרחמים כי זה הדבר אשר צוה י"י כן הוא הרצון מבעל הרחמים שהצדיקי' ימתקו הדינים לרחמים :

לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה י"י. לאמ"ר היא תפארת כמו את ה' האמרת היום פרש"י מלשון תפארת, ליתן להם מדת תפארת לפאר ליוצרים זה הדבר אשר צוה י"י זה רצון הבורא ית"ש. ועפ"י ז"ל מי שיש לו כח במדת תפארת יש לו פתחון פה בתפלה לפני יוצרו. וזה אפשר אשר נכתב בתורה תפארת בלשון אמירה ע"ד שמצינו בר' חנינא בן דוסא שאמר אם שגורה תפילתי יודע אני שהוא מקובל ותפלה כזו הוא תפארת לעושי' ותפארת לו מן האד' והקב"ה מתפאר בתפלה כזו לפני מלאכי מעלה ותבין ויה"ר שלא יאמר פיננו דבר שלא כרצונו :

דברים

הי' לעורך לחשובה בכל זאת הי' נזהר
ונשמר שלא להזכיר בתוכחתו שום חטא
ועון רק הכל ברמז במדבר בערכה וגו'.
שלא לעורך קיטרוג ח"ו בכדי שיהיו
ראוים שיוכל להמשיך השפעות טובות
וישועות ברחמי':

פרשת ואתחנן

ואתחנן אל י"י בעת ההוא לאמר,
ידוע אשר התפלה הראוי' להתקבל
הוא לבקש רחמי' ולכוין בתפילתו רק
כבודו ית"ש, כי כאשר נתילד איזה חסרון
ח"ו בישראל בודאי יש חסרון במקור
נשמתן של ישראל בשכינה הקדושה אם
הבנים. ויתפלל על תיקון השכינה,
וממילא יתוקן גם למטה, וזה ואתחנן אל
י"י בסיבת י"י לאמר לדורות שיתפללו
עבור השכינה הקדושה ויתוקן הכל:

וירצה עוד ואתחנן אל הוי' בעת
ההוא לאמר. עפ"י מה שיש עתים
לטובה ועתים לרעה בספר קהלת, ואמר
משה ב' עת היינו השני עתים אפילו
עתים המהופכין ג"כ יהי' לאמר רחמים
שכן אמירה הוא רחמים:

או יאמר עפ"י הידוע עת בני' קנה
ושט, כי ידוע שהתפלה זו אצל
מלחמות סיחון ועוד הי' כאלול ימי
תשובה והתפלל משה עד סוף כל הדורות
שיהא ביכולת לעבוד להש"י בימים האלה

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל
ישראל, ידוע אשר משה אמר
משנה תורה לישראל קודם הסתלקותו
שיהי' הדברים האלה להם למשמרת
ולישועה עד שיבא פנחס זה אליהו לבשר
הגאולה, וזה יש לרמז הדברים במספר
פינחס אליהו:

או יאמר אלה הדברים אשר דבר
משה, עפ"י אשר קבלה בידינו
שמוטל על איש הפרטי העומד על עמו
להוכיחם ולעוררם לשוב לי"י לשמור
שפתיו לדבר מישרים שלא לגרום ח"ו
איזה קיטרוג בדבריו, ויכלכל דבריו
במשפט שלא להזכיר שום מעשה רע
ומגונה ח"ו, ובין דין לדין יבקש רחמים
מהעוזר האמתי על עמו בית ישראל,
כאשר ראינו מרבותינו זלה"ה כאשר עמדו
להוכיח ולדרוש בשבת שובה וכדומה
הפכו פניהם בתוך הדרשה והתפללו לי"י
שיהא רעוא לבל יתעורר על דבריהם איזה
בלבול וקיטרוג ח"ו. כי לבב עמו ישראל
שורש הטוב. וע"י דברי תוכחה יתעורר
לבבם לטוב שיוכלו לקבל השפעות טובות
ממקור הברכה, ולזה יש לרמז שכיון משה
אדונינו בתוכחתו לעוררם לחשובה עילאה
תשובה במקום בינה הנק' אשר בינה
המאשרנו. ומינה כל חידון נפקין וכל
השפעות טובות וישועות, וזה אלה הדברי'
אשר דב"ר לשון הנהגה והמשכה
לתשובה הנקרא אשר, כן דברי תוכחתו

התפלות מלכות באות לרצון לפני אדון
כל :

אעברה נא וגו', נראה לרמוז עפ"י הידוע
מכתבי האריז"ל גומל חסדים לשון
גמולי חלב שלא יהא נהמא דכסופא רק
ככחי צדיק בא בזרוע, וקונה הכל כחי'
צדיק יסוד עולם, וזה **אעברה נ"א** לבל
אצטרך לחסדים עצמן רק שאוכל לתבוע
כדרך הצדיקי' בדרך צי"ע והבן :

פרשת עקב

והיה עקב תשמעון את המשפטים
האלה וגו'. ידוע צרופי השמות הוי'
בכל חודש, והנה הצירוף היוצא מס"ת
צריך המתקה כי מורה גבורה וצריך
המתקה ברחמים, והצירוף של תשרי הוא
והיה יוצא מס"ת ויראו אותה שרי פרעה,
לפענ"ד רמז הפ' "והיה" צירוף של חודש
תשרי עק"ב יוצא מעקב מסופי תיבות
להראות תשמעון המשפטים האלה ותבינו
שימי משפט באים וצריך לשוב ולתקן
וכשיש דין למטה אין דין למעלה, וזה
ישמר י"י אלקיך לך את הברית ואת החסד
וגו' :

א"י והי' עקב, ידוע הדי' שמות הקדושים
הוי' אלקים אדני' אהי' צריכינן לכיין
כתפלה לבקש רחמים על קרבות הגאולה,
וזה נראה והיה **עקב** מספר הדי' שמות
הנזכרים. וזה והי' שמחה הי' בעת
שיתגלה האור השמות הקדושי' ע"י
מעשינו כתפלה באיתערותא ולתתא לקרב
הגאולה כב"א :

בפרטות כדיבורי' הקדושים בקנ"ה. וכן
אפילו בדבר מאכל ומשקה יהא לעבודתו
ית"ש לצורך גבוה לעבוד ולמשא :

א"י ואתחנן אל הוי' בעת ההוא
לאמר, חכמי המשנה מסרו לנו
סימן מובהק לידע באם התפילה שגורה
כפיו היא מקובלת. וזה **ואתחנן אל הוי'**
שהי' מתפלל להש"י **לאמ"ר** היינו שתהי'
התפילה שגורה כפיו ויהי' בטוח שתפילתו
מקובלת :

א"י ואתחנן אל הוי' בעת ההוא
לאמר, דהנה כעת בעו"ה לא כשאני
נכתב אני נקרא, אולם לעתיד לכא ב"ב
כשיהי' הגאולה שלימה יהי' נקרא
ככתיבתו, וזה שאמר וכא לציון גואל וגו'
אז נאום י"י יהי' נקרא הוי' כדיבור
ככתיבתו, וזה שביקש רעי' מהימנא
ברצותו ליכנס לארץ והי' יודע שאם הוא
יכנס תהי' גאולה הבטוחה שלימה לעולמי
עד, ואמר **ואתחנן אל הוי' בע"ת**
ההו"א לאמר, ביקש שיהא נאמר הוי'
ככתיבתו בעת ההוא כשהוא יכנס לארץ :

א"י ואתחנן אל הוי' בעת ההוא
לאמר, ידוע מזוה"ק ומהאריז"ל
לשוב קודם התפלה כתשובה להיות כחי'
צדיק אחיד בשמיא וארעא. וזה למד
אותנו רבן של ישראל בעת ההוא לאמר.
אותיות השם הטוב אהוה גושפנאק
דחתים ב"י שמיא וארעא "את השמים
:"ואת הארץ" :

"בעת ההוא לאמר ר"ת הבל לתקן
הזיין הבלים בעת התפלה שיעלו

פרשת ראה

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וגו', פתח בלשון יחיד ראה וסיים בלשון רבים לפניכם, אך אמרו חז"ל יחיד ששב מוחלין לו ולכל העולם כולו עיין בגמ' ר"ה, והנה ע"י התשובה מעוררין שפע ברכה, ולהיפך ח"ו כשנשתרשו בעבירות ח"ו גורמים וכו', וזה י"ל ראה לשון יחיד אתה היחיד ראה עד כמה גדלה כח תשובתך שמוחלין לך ולכל העולם כולו. וזה אנכי נותן לפניכם לשון רבים ברכה. ולהיפך ח"ו והקללה אם לא תשמע גרמת ח"ו קללה לרבים, וזה יזכור כל אחד ואחד מישראל בפ"ע בכל עת ונושע בכללות כי אין הדבר תלוי אלא בתשובה:

א"י ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וגו', במדרש הה"ד מפי עליון לא תצא הרעות והטוב. והדבר פלא. והנרא' דהנה אמרו אם היו ישראל שומעים הדברות מפי הקב"ה בעצמו לא הי' שום רע בעולם רק כולו טוב, אך בעבור שאמרו דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים וגו' אז נתערב רע בהטוב. וזה לפי דעתי פ"י הכתוב ראה אנכי נותן לפניכם היום היינו אני אמרתי לכם הדברות לכך נולד ברכה וקללה על שונאי ישראל שנתערב רע בטוב. משא"כ אם שמעתם הדברות מפי הקב"ה לא הי' שום רע רק כולו טוב כמו שיהי' לעתיד כ"ב. וכזה מה נחמד

ושמרתם את כל המצוה אשר אנכי מצוך היום למען תחזקו ובאתם וירשתם את הארץ. תיבת תחזקו בסגול, והנראה עפ"י הגמ' (כתובות קי"א ע"ב) רב חייא בר אדא מקרי דרדקי דריש לקיש הוה איפגר תלתא יומא ולא אתא. כי אתא א"ל אמאי איפגרת א"ל דלית (פי' כרם) אחת הניח לי אבא ובצרתי ממנה יום ראשון ג' מאות אשכולות אשכול לגרב, יום שני בצרתי ג' מאות אשכולות שתי אשכולות לגרב, יום שלישי בצרתי ממנה ג' מאות אשכולות שלש אשכולות לגרב והפקרתי יותר מחצי. א"ל אי לאו דאיפגרת הוה עבדא טפי ע"כ, כלומר אילו לא בטלת מן התורה היו האשכולות מוציאין יין יותר, וכמה שעבדת בהשתדלות עבדות הכרם ובטלת מן התורה גרמת לך שהיית מועטים, כי עבודת שדה וכרם בארץ הקדושה הוא רק התורה, והנה פסקינן בחו"מ (סי' קצ"ב) בדין קניית קרקע בחזקה כגון גדר נעל או פרץ הוא דוקא אם הועיל במעשיו בחיקון המצטרך כגון בכית לבנות ולתקן דלתות וחסונות, ובשרה לחרוש ולזרוע, ובנחלת ארץ הקדושה אמר להם ושמתם את כל המצוה וכו' בשמירת המצות והתורה הוא החזקה, וזה למען תחזקו שנהי' מוחזקים בארץ הקדושה כי בשמירת התורה והמצות ממשיכים ההשפעה הצריכה לטוב הארץ, י"י יעורר גאולתנו ופדות נפשנו כ"ב ונזכה לראות בביאת משיח מלכנו כב"א:

הטוב וישקף על פני סדום וגם אצל סיסרא נאמר בעד החלון נשקפה. רק במתנות עניים נאמר בתורה השקיף ממעון קדשך מן השמים, ובזמן שנתעורר כח הרחמים נתעורר ברכה של יצחק ליעקב. וזה נתן נתן בכפל ויתעורר רחמים כי גדול כח מתנות עניים ויתעורר ברכת יצחק ליעקב ויתן ויחזור ויתן והבין:

בחג המצות ובחג השבועות וגומר, נ"ל בדרך רמז למה נקרא החג חג שבועות עפ"י המדרש תנחומא השביע הקב"ה את ישראל שלא יחליפוהו כביכול ח"ו. והוא נשבע להם שלא יחליפם באומה אחרת. ואמרינן בגמ' ברכות נשבע י"י במינו זו תורה וכו'. ועי"כ נקרא החג זמן מתן תורה חג השבועות ע"ש השבועות שנשבעו שניהם כביכול הש"י וישראל עם קרובו ותבין:

פרשת שפטים

שפטים ושטרים וגו'. נראה לתרץ קושית האוה"ח הקדוש, למה נסמכה המצוה העמדת שופטים לפרשה הקודמת מצוה ראי' במקדש, עפ"י הגמ' חייב אדם להקביל פני רבו ברגל, ובזוהר הקדוש איתא שהצדיקים הם אנפי שכינתא ממש, לזה סמוך פ' שופטים למצות ראי' אפילו בזמן הזה מחוייב כ"א לקבל פני רבו ברגל ונחשב כמו קבלת פני השכינה עד ירחם י"י עלינו וישמח לבנו בבנין ביהמ"ק לקיים המצוה בפועל כב"א:

לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת בכל חטא אשר

הפתיחה במד"ר להכין פי' הפסוק. **מפי עליון** באם שמעו הדברות מפי עליון מפי הקב"ה בעצמו **לא תצא הרעות והטוב** מעודב רע בטוב רק כולו טוב כמו שיהי' לעתיד כ"ב:

ולא ידע לכבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך י"י אלקיך. יש לדמוז מה שנאמר לשון בגלל ולא לשון כעבור כמו שכתוב כמה פעמים בתורה. כי הצדקה היותר מרוצה לפני השי"ת היא הניתנת לשם שמים ולא להתפאר, ולכן נאמר צדקה תדומם גוי וחסד לאומים חטאת ענין נתינת הצדקה היא בבחינת שלך הכל ומידך נתנו לך כי לי הכסף ולי הזהב נאום ד', והנה ישראל נקראים בנים למקום ויכולים לחפש בגנויזא דמלכא, ואוה"ע נקראים עכדים, ועבדא לית לי' מגרמי' כלום ולית לי' רשותא לחפש בגנויזא דרבוני'. ולכן חסד לאומים חטאת כי עזות הוא להם ליתן לאחרים ממון שאינו שלהם. אבל לישראל צדקה תרומם גוי מפני שהם בנים למקום להם נחשב הצדקה לזכות ולמצוה עד אין שיעור. אמנם העיקר באם ניתנת לעשות נחת רוח לפניו ית"ש. וזה י"ל בגלל ר"ת לתת גדולה ליוצר בראשית שאם תתן הצדקה לשם הש"י שאמר ונעשה רצונו או יברכך מידו הרחבה:

נתן נתן לו, י"ל כפל הלשון עפ"י דברי רז"ל בברכת יצחק ליעקב ויתן לך ואמרו ז"ל ויתן ויחזור ויתן. והנה אמרו ז"ל גדול כח של מתנות עניים שמתהפכה מדה"ד למדה"ר דמצינו כל השקפה היפך

כי י"י אלקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת איביך לפניך והי' מחנך קדוש. נ"ל הקטן ידוע אשר החדש אלול נפל בחלקינו עפ"י מלחמה. כי בתחלה הי' בכח עשו, ויעקב אבינו במלחמה הגדולה נלחם עם עשו ולקח מאתו החדש אלול שיהא הכנה על החדש תשרי בתשובה שלימה, ונקבע לדורות על התשובה כשורה תשובה מאהבה ודונות נעשים כזכיות להביא כל הנצוצות הקדושים בגבול הקודש לאור להם בתשובה ובסיגופים בימי אלול, וזה לפענ"ד כי י"י אלקיך הוי' בניקוד אלקיים מורה על התשובה מאהבה להוציא בלעם מפיהם לבא בקדושה. להצילך ולתת איביך לפניך ר"ת אלול אשר בחדש הזה ע"י התשובה אני מצילך מהם, וגם לתת איביך לפניך היינו האויבים והסט"א וגונדא דילי' תביא בקדושה, הש"י יעזרנו ע"ד כ"ש ברחמים:

פרשת תבא

והיה כי תבוא אל הארץ אשר י"י אלקיך נותן לך נחלה וירישתה וישבת בה. הנה האדם כ"ז שלא תיקן כל הרמ"ח אברים ושס"ה גידין בתרי"ג מצות חוזר להתגלגל כפעם בפעם, אמנם הגוף שיתקן בו הכל הוא נקרא גופא דאצלח ובו יקום בתחיית המתים, הנה כי גם הגופות הקודמים יקומו עם אור החדש שישפע עליהם הש"י. אמנם גוף הזה

יחטא. לא אחדול מלגלות לך דברי מרן אאמ"ו ז"ל לא יקום עד אתון רברבין. עי"ן של שמ"ע וד' של אח"ד מורין בגדלותן שיראה האדם שיהא כשר לעדות שמעיד על אחדותו ית"ש, וכאם הוא חוטא שהוא פסול לעדות ח"ו אינו יוצא ידי ק"ש, וז"ש כבוד מרן לא יקום ע"ד אחד עד שבאחד היינו שבק"ש לכל עון ולכל חטאת באם הוא חוטא והוא פסול לק"ש ח"ו עכ"ד מרן ודפח"ח:

פרשת תצא

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו י"י אלקיך בידך ושבת שביו. כבר נודע שבמלחמת היצר מדבר. והנה כאשר שני מלכים לוחמים זע"ז, עיקר חכמת המלחמה לבלתי נתון האויב ליכנס בגבולו כי באם נכנס בגבולו אז כבר הדבר לנצחו אח"כ, ע"כ החכמה לערוך מלחמה על גבול שלו לבלתי נתון השונא לבא בגבולו. ואז נקל להצליח, וזה הנאמר בכאן בתורה ללמוד מלחמות היצר שתצא ללחום נגד היצה"ר קודם שבא לפתותך ולהטעים לך טעמא דאיסורא ח"ו כי אח"כ יהי' קשה לך לפרוש ממנו יאבדך ח"ו, ע"כ בני ידידי תצא לקראתו תיכף לבלתי נתון את היצה"ר לבא בגבולך לא' מאבריק ונתנו י"י אלקיך בידך בודאי תצליח דרכך ותשכיל ושבת שביו אדרבה עוד תוציא הנצוצות הקדושות מסט"א להביאם לגבול הקודש והי' לפליטה כ"ר לפני העוזר האמתי:

ממתיקי' אותו תיכף ולוקחים אותו בבחי' כן, וזוה יש לפדש מאמר דז"ל עיקר תולדותיהם של צדיקי' מעשים טובים שהם מחזיקים כולם לתולדות ועושים להם טובות כאבות ואמהות ע"י מעשיהם הטובים, וזה י"ל אתם נצבים יש לכם קיום לפני י"י אלקיכם בשביל ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם בשביל הצדיקים נכנסתם כולכם בשיעור קומה וחיו יחיו:

פרשת וילך

וילך משה וידבר את כל הדברים האלה אל כל ישראל, הוא האדם בעוה"ז בעשותו מצות ה' ולומד תורתו הוא הולך משא"כ בעוה"ב הוא עומד כנודע, אמנם משה רבינו יען שהוא למד את התורה לכל ישראל והם לומדים אח"כ משמו א"כ לא פסק כחו, ואף אחד פטירתו הוא בבחי' הולך, וזה י"ל וילך משה שמשה רבינו הוא תמיד הולך ע"י וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל ע"י שלמד התורה לכל ישראל:

אי וילך משה, לאן אתה הולך, והנראה עפ"י אשר כתבתי במקום אחד שלשוץ וילך מורה על סילוק נשמתו הנקרא מש"ה ואעפ"כ הי' בבחינת הולך כנ"ל וידבר לשון המשכה שהמשיך בכח הדברים האלה המדרגה הזאת לכלל ישראל שבכל דור ודור יהי' כחם חזק בענין זה שגם אחד פטירתם יהיו בבחינת הולך, כמו שמצינו ברבינו הקדוש ובכמה תנאים וחכמי הזוהר והבן:

האחרון שנשאר עם הנשמה לתחיית המתים הוא המוכחד, וכן הוא רצון הש"י שלא יצטרך להתגלגל עוד, והנה האדם שמתקן הכל ומקיים כל התרי"ג מצות הוא מייחד הדורים הוי' בארנ"י גי' הוי' בהיכל קדשו שהוא בחי' מלכות עם ז"א כנודע, וזה י"ל והי' לשון שמחה שאמר הש"י אל הנשמה שתהי' שמחה כי תבא אל הארץ אשר י"י אלקיך נותן לך היינו שתבא אל הגוף אשר י"י אלקיך נותן לך שתעשה נחלה. שכן נחלה הוא מספר הוי' בהיכ"ל היינו שתעש' עבודתך שלימה לקיים כל התרי"ג מצות שבזה אתה מייחד הדורים, ועי"ז וירשת וישבת בה תזכה לירש את הגוף הזה וישבת בו שיהי' לך חיבור עמו ועמו תקום בתחיית המת' ויהי' גופא דאצלח בעוה"ז ובעוה"ב:

פרשת נצבים

אתם נצבים היום כולכם לפני י"י אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל, בס' חסידים סי' תקפ"ט איתא וכן כל ישראל אבות ואמהות זה לזה שנאמר ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל טפכם נשיכם. וטפכם לא נאמר אלא טפכם בלא וא"ו, אמר כל איש ישראל יהי' בעיניכם כטפכם לתקן כל צרכיהם עכ"ל הספר חסידים ברוח קדשו, ומוכן לפי הנודע אשר הצדיקים יסודי עולם הם עמודים העומדי' להגן ברחמים על עמו בית ישראל, כי ברואם איזה קיטרוג ח"ו על איזה איש מישראל המה

והנראה דהנה דוד אמר בחכמה כי קטרוג גדול נתהווה כאשר השי"ת מגלה מסתוריו סודות התורה לעמו אמנם כאשר אנחנו עבדיו ומה שקנה עבד קנה רבו. וזה שאמר דוד עבדך אני כאשר אני עבדך דייקי ומה שקנה עבד קנה רבו הכיננו ואדעה עדותיך תגלה לי מסתורין סודות התורה. וזה י"ל כי ידין הו"י עמו י"י ברחמים ידין עמו על מה שמגלה סודו לעמו. ועל עבדיו יתנחם יהי' לו נחמה כי המה עבדיו ומה שקנה עבד קנה רבו. ומוסכם מכולם לגלות סודו לעבדיו הנביאים:

פרשת ברכה

שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך.
הנה מדרך הטבע כאשר אדם הולך בדרך לסחורה בצאתו לדרך עדיין מוחו מתכלבל מחשבה רודפת מחשבה מי יודע אם יצליח תוחלת ממושכה וגו'. עד שיגמר דרכו אז יגמר השמחה כי הצליח י"י דרכו ובהליכתו עדיין אינו בשמחה עד ביאתו לביתו, אמנם זבולון תיכף בצאתו לדרך הי' לו שמחה גדולה כי משענתו על לימוד התורה של אחיו יששכר שהוא מחזיק אותו, וזה שרמזה התורה שמח זבולון בצאתך תיכף בצאתו לדרך הוא שמח ומובטח אשר יצליח י"י דרכו. כי בעבור שהוא נותן לחמו ומימו צמרו ופשתו לאחיו שיעסוק בתורה בודאי יצליח י"י דרכו. וזה דברי מוסר להחזיק לומדי התורה בסבר פנים יפות ויבטחו הסוחרים אשר יצליחו במעשה ידיהם באריכות ימים ושנים אמן:

וילך משה, לאן אתר הלך, ואמרנו דהנה ילך הוא נוטריקון כתר יתנו לך י"י, והיינו שהלך מעולם ועד עולם עד כתרא עלא קדישא עלאה על כל עלמין ונתן בכל עולם ועולם כחו וחיותו, וחוזק והחי' אותם בחיות חדשות בקבלת כתר מלכותו ית"ש עליהם בהתחדשות עבודה, כה התכוננתי מספרים:

פרשת האזינו

האזינו השמים ואדברה, בתחלת השירה הזאת אשר רימזו בה קץ הפלאות מרומז השם ב' ההין ווא"ו ויו"ד הם כי אז שפה ברורה וא"א לבאר בכתב:

כי שם הוי' אקרא הבו גודל לאלקינו.
ידוע אשר בכל התפילות מחוייבים להתפלל לא לצורך עצמו רק למען כבודו ית"ש כי באם יש איזה חסרון בכנים מסתמא יש חסרון גם במקור נשמות ישראל אם הבנים, וכאשר יתוקן למעלה יהא התיקון גם למטה, וכאשר התפלה הוא זכה ונקי רק לכבוד שמים אז גם מדת אלקים יסכים לטוב לנו. וזה כי שם הוי' אקרא לכבוד שמו ית' אז הבו גודל גדולה הוא מדת החסד כידוע לך י"י הגדולה והגבורה, הבו גודל לאלקינו יתנו מדת הגדולה והחסד אפילו לשם אלקים למדת הדין שהדין ג"כ יסכים שיקובלו תפילתינו לפניו ית"ש:

כי ידין י"י עמו ועל עבדיו יתנחם,
לפי מה שאנחנו נקראים בנים למקום אעפ"כ אמר דוד המלך עבדך אני הכיננו ואדעה עדותיך. אמאי אמר לשון עבדך,

השמטות

פרשת ויקרא

ויקרא אל משה. א' זעירא מנין פטר להורות על פטר הרחמים התחלת מצות קרבנות להקריב לפניו ית"ש לעורר רחמים על עמו בית ישראל:

אדם כי יקריב "מכם" קרבן "לי"י. ר"ת "מעולם" קוינו "לך עפ"י הירושלמי והמדרש שאלו לחכמה נפש החוטאת במה תתכפר וכו' שאלו לתורה וכו' שאלו להקב"ה ואמר ברחמיו המרובים יעשה תשובה. וכל קרבן העיקר הוא התשובה ויודוי, וזה שנרמז מעולם קוינו לך כי רק ברחמיו יקבלנו בתשובה. וזה שאמרו גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד:

פרשת אחרי

אחרי וגו' שני בני אהרן וגו' עיין בזה"ק ד' נ"ז והא פנחס בלחודו וכתוב ראשי אבות הלויים וכו'. ר' אלעזר שאיל לאבוי א"ל והא תריץ אינן ותרי הוה אמאי לא אשתכחי תרי, א"ל תרי פלגי דגופא הוו דהא לא אנסיבו וכגין כך בחד איתכללו דכתיב ותלד לו את פנחס אלה ראשי וכו'. וידא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, ויקם מתוך העדה, הכא אתקין עקימא דקדמיחא, כדין אתיהיב יו"ד בשמי' לחברא אתון ואתכשר בשלוי'

פרשת בשלה

ערב וידעתם כי י"י הוציא אתכם מארץ מצרים. הנה עם בני ישראל בהתלוננם אמרו כי הוצאתם אותנו אל המדבר הזה להמי' את כל הקהל הזה ברעב. והנה ידוע מצות קידוש השם במס"נ והוא מהפ' ונקדשתי ולא תחללו, ושם מבואר הטעם כי אני י"י המוציא אתכם מארץ מצרים מחוייבים אנחנו למס"נ, כי הש"י בהוציאנו ממצרים בדרת השכינה הקדושה לעמקי קליפות מצרים הי' כביכול כעין מס"נ כידוע. וכן מבואר בזהר הרקיע. ולכן חייבים גם אנחנו במס"נ והנה עם בני ישראל אמרו כי הוצאתם וגו' להמית את כל הקהל הזה ברעב. וכאלו לא רצו למסור נפשם לכבוד שמו יתב'. ומשה ואהרן צדיקי הדור רצו להמתיק הדיבורים. כמו לעשות מצרה צהר אשר רמז הקב"ה לנח, דאה נא בדברי מרן אממ"ו דבריו הקדושים בענינים האלה, ולכן עשו מתיבת רעב. ערב וידעתם כי י"י הוציא אתכם מארץ מצרים היינו קריאת שמע של ערבית שמבואר בו יציאת מצרים כאשר אמרו חכמים ולכן ע"י מס"נ של ק"ש נתקן את אשר פגמו בענין מס"נ שמחוייבים אנחנו בעבור יציאת מצרים כנ"ל ויהיו נמתקים הדיבורים אשר אמרו נגר מס"נ ויתקנו לטוב:

חס"ד לאלפי"ן חסד להד' אלפי"ן, ותיקון הי' התחלה בגאולת מצרים זכרתי לך חסד נעורידך וגו' לכתך אחרי במדבר וגו'. לתקן מה שאמר משה במשנ' תורה מה חרי האף הגדול, ותיקון החרון אף בא לכתב אחרי שכאה האלף בתיקוני. וזהו אחרי שב"א לתקן א' ולהמתיק החרון א'. וזהו אחרי ותבין כי קצרתי מאוד, וזהו דבר אל אהרן אחיך ואל יבא וגו' ר"ת ד' אלפי"ן, וזהו הנרצה בזאת יבא אהרן אל הקודש, לרמז כי אמרו כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה. והנה תשובה תפלה וצדקה מעבירין (את רוע) הגזירה, וכבר אנוחו בהו סימנא צום קול ממון, והנה צום קול ממון מספר זאת (אח"ז ראיתי בס' נ"ק ג"כ כיון על מספר זאת כאשר כתבתי) ושבי' בצדקה, וזהו הנרצה לפענ"ד ויעמוד פנחס ויפלל ותעצר המגפה ותחשב לו לצדקה, כי עמד בין החיים וגו'. והצדיק וצדקה הוא סוד החיים.

פרשת קדושים

איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו אני י"י אלקיכם, נ"ל
 עפ"י הגמ' כאשר שמעו אוה"ע אנכי י"י אלקיך אמרו לכבוד עצמו הוא דורש, וכאשר שמעו אח"כ כבד את אביך הודו לדברות הראשונות, כי ידוע שלשה שותפים באדם לכן כאשר שמעו כבד את אביך הודו בעבוד שייכות השותפות, והרבה דברים נשנו בזה ואין כאן מקומו.

דכתיב לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלו. מאי שלו? הכא אלא כההוא כתרוא וכו' עיי"ש כל דברי הזהר בזה. והנה ראה נא ותתבונן בדברי הזהר אשר התיקון של נו"א הי' ע"י פנחס, ואז התחיל התיקון כי הם היו תרי פלגי גופא, (בסוד אשר אמר הקדוש מד"ב וצלה"ה בפסוק עשה לך שתי חצוצרות כסף תרין חצאי צורות אי"ה אדבר בזה) והנה ידוע פנחס הוא אליהו אשר עתיד להשתלח, כאשר אמרו שלח נא ביד תשלח, ביד פנחס אלי' דעתיד להשתלח בסוף יומיא, והנה ידוע אשר קודם חטא אדם הי' תמונת אלף יו"י דמות חוטם ותרין עיני"ם, ואחר חטא אדם נתעקם הו"י. היינו שתי קומות, ובמתן תורה הי' תיקון כאשר אמר הש"י אנכי י"א הי' תקונו של האלף וחזר ונתקלקל בחטא העגל, ונמסר התיקון לצדיקי הדור בכל דור ודור לתקן כ"א חלקו וחלק אדם, (כאשר אמרתי בפ"י המשנה באבות כל שהוא תפארת לעושי' ותפארת לו מן האדם, היינו שיתקן חלקו בסוד התיקון האלפי"ן ותפארת לו מן האדם היינו שיתקן הקילקול מחטא אדם, וזהו ותפארת לו מן האדם היינו חלק האדם):

והנה האלפי"ן המה ד' אלפי"ן הא' של אמת ונלקח האלף ונשאר מ"ם תי"ו. וא' מן אדם ונשאר דם, וא' מן ארץ ונשאר צר. וכאו"א מישראל מחויב לתקן חלקו וחלק אדם, והוא כרחמיו הוא בחסדו יעדה רחמים בסוד עושה

פרשת בהר

והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ כי גרים ותשוכים אתם עמדי. יש לדקדק בלשון הזה דאם נאמר כי לי הארץ ממילא מובן כי גרים אתם, ועכ"פ הי' די לומר ואתם גרים וגו' ותיבת כי מיותר, ונ"ל כאשר התבוננתי בספרים טעם השמיטה מבואר בפסוק (יחזקאל י"א ט"ו) רחקו מעל י"י לנו הוא נתנה הארץ למורשה, כי הי' בית ישראל סוברים בדעתם שאי אפשר כלל לכל ישראל לגלות מן הארץ, כי נתנה הארץ למורשה לישראל וירושה אין לה הפסק, ואמר להם הש"י ואתכם הוציא מתוכה (שם ז') כי אע"פ שנתנה לכם למורשה, הכוונה שלא תהי' גולים עולמות חלילה רק וקבצתי אתכם מן העמים. ואף בגולה אהי' לכם למקדש מעט אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שהי' להם קדושת הארץ אף שתהי' גולים ע"ש בדבריהם, לזה צוה הש"י בטעם השמיטה והיובל שממנה יבינו כי להש"י הארץ, ולא נתנה להם שתהי' להם להתנהג עמה כפי רצונם כדרך שאר אומות העולם ח"ו בארץ שלהם, רק הארץ הקדושה עדיין בידו ית"ש ויקחנה מכס. וזה שאמר הכתוב והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ ויכול להוציא אתכם מתוכה כי עדיין בידו. וכדומה מצינו בתורה שנאמר בה תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב. ומ"מ מצינו בגמ' מפני מה אין בני

ואמנם לענין שבת גוי ששבת חייב מיתה, וידוע הטע' כי סדר הבריאה הי' בדרך חומר וצורה. והנה בעולם שנה ונפש ג"כ הכל חומר וצורה, בעולם מקומות המקודשים ביהמ"ק ובתי כנסיות ובתי מדרשות, וקדושת ד' אמות של הלכה וסדר עבודה, וכשנה שבתות ומועדי י"י מקראי קודש ר"ה ויוה"כ, ובנפש ישראל עמו בית ישראל, וממילא מהראוי אשר הצורה שייך לצורת ישראל אשר המה אנשי צורה בנפש יעשו הצורה בזמן היינו בשנה במקומות המקודשין בד' אמות המקודשים שלו היינו בעולם ויתייחד עולם שנה נפש עשן בסוד וההר עשן, וזה שנאמר בסדר אחר איש אמו ואביו תיראו דמזה הודאה לדיבור הראשון אנכי י"י אלקיך כי שלשה שותפים באדם. ואמנם אנשי צורה רק ישראל עם קדוש, כי מחלקי האדם העיקר הוא החלק אלקי ממעל נשמה הקדושה, ובזה אנחנו אנשי צורה בנפש ע"כ את שבתותי תשמורו אני י"י אלקיכם, רק ישראל ניתן לשמור צורת השנה כי בראשית ברא אלקים בשביל ישראל שנקראו ראשית נברא הזמן, וששת ימי בראשית המה כמו החומר ליום השבת שהוא הצורה ונברא האדם (כמו שאמרו אתם קרוים אדם לא אוה"ע) לקיים הזמן להשלים העשן, ותבין כי קצרתי ועוד אשנה פרק זה איר"ה ברחב ידיים:

לסוכות

במדבר בסוכות הושבתי, תשב אנוש עד דכא אפילו עובד ע"ז כדור אנוש וגם חטא בעריות אשר נמשכה ערלתו. ובתשובה בישיבות סוכה למצוה נמחל לו, ונ"ל פרפרת לרמוז כאשר אמרו רז"ל ולקחתם לכם ביום הראשון ראשון לחשבון עוונות, וידוע דברי הרב הקדוש מוה"ל לוי יצחק זצלה"ה, כאשר התחיל בישיבת סוכה תשובה מאהבה בא לחשבון כל עוונות זכויות, ותיבת ערל ר"ת ראשון לחשבון עוונות:

לפורים

מנהג הנהוג לומר בנוסח ההבדלה ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר. ולומר בתפילה כן תהי' לנו. ופליאה תמיד בעיני על הבקשה הזאת. הלא אז בימי הפורים הי' נס נסתר הכל עפ"י הטבע ושם נגלה כבוד י"י הסתר דבר. ומה ראו על ככה לומר כ"ן תהי' לנו. הלא נפשינו חכתה ליי"י על אור שבעת הימים והי' לך יי"י אור עולם אור הגנוז לצדיקים. ונראה לי הקטן עפ"י אשר לשמע און שמעתי אומרים בשם הרב הקדוש והטהור מ' מנחם מענדל זצלה"ה מקאסוב לכאר הכתבו בפ' בהעלותך ויעש כן אהרן. ודברי רש"י להגיד שכחו של אהרן, וכל מפרשי התורה תמהו על זה לפאר השבח קדוש

מתנה לחכירו צריך להודיעו, וע"כ צוה הקב"ה להודיע שהוא נותן לו את בריתי שלום כתורת מתנה, והיות שהשי"ת רצה שיפרסם הדבר בפני כל ישראל שהשי"ת נותן מתנה לעושי רצונו אף זולת השכר המגיע לו מצד הדין. ע"כ לא כתב אמור לו אלא לכן אמור כלומר שיתפרסם הדבר גם לאחרים. ואח"כ אמר והיתה לו ברית כהונת עולם וגו' תחת אשר קנא וכו' כלומר זה מגיע לו מצד השכר תחת אשר קנא:

ועפ"י הפשוט אפשר לומר עפ"י מה ששמעתי בשם מהר"ם אלמישניני בפסוק שפכי כמים לבך נוכח פני יי"י כלומר שתבכה במר נפשך עבור הפנים של זעם שגרמת להש"י (כי עזו והדר לפניו עזו וחדוה במקומו) ופרשנו בזה כי עפר כלחם אכלתי ושיקוי בכי מסכתי. ועיקר הצער שלי הי' מפני זעמך וקצפך שגרמת לך זעם, והארכתי בזה במ"א, וא"כ פנחס עשה תרתי לטיבותא, חדא בקנאו את קנאתי והסיר הקצף שלי, ועודנ ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי. ע"כ גם אני נותן לו שני ענינים הא' הנני נותן לו את בריתי שלום, והשני והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם, דהיינו שתי מתנות תחת אשר קנא לאלקיו וגם יכפר על בני ישראל לכן הנני נותן לו שתיים מול שתיים ונכון בס"ד:

י"י בדבר טרחא קטנה כזו, והרב הנ"ל דיבר בקדשו דבר נחמד כזה. והוא שבכל מעשה בראשית נאמר ויהי כן, וכבריאית האור נאמר ויאמר אלקים יהי אור (לא נאמר ויהי כן) רק ויהי אור. ואמרו הקדמונים כי האור הראשון נגנז להצדיקים לע"ל לכך לא נאמר ויהי כן, ויודע אשר מעשה המנורה ואורה היא מאור הגנוז לצדיקים, ואהרן קדוש י"י פעל כל זאת כמעשה המנורה להאיר מאור הזה לזאת נאמר ויעש כן אהרן, הוא עשה ופעל כמעשיו שהיו מהראוי לכתוב ויהי כ"ן. ומה נעמו דברי רש"י להגיד שכחו הגדול של אהרן הכהן שלא שינה שלפי מעשיו אין צריך לשנות הלשון בכריאת האור מלשון כריאות שאר מעשה בראשית עכ"ד. וזה שאנו אומרים בכרכת הבדלה ליהודים היתה אורה וגו' בנס נסתר בטבע כבוד אלקים הסתר דבר, ואנו מבקשים לפניו ית"ש כן תהי' לנו יהא רעווא שנזכה לאור הגנוז שיהי' ראוי לכתוב ויהי כ"ן, (ועפ"י רמז בנו"ן רבתי

גימ' יתשבח עשר פעמים חסר כשיעור קומת החסד מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין. בין ותחבונן):

במס' שבת (פ"ט ע"ב) כמצות שוכו לכם לאהליכם נפקדה אשתו של כל אחד ואחד כבן זכר ולא ידענא היכא רמיזא, רש"י. ונ"ל עפ"י מה שאמרו הנותן מטתו בין צפון לדרום הוויין ל"י בנים זכרים שנאמ' וצפונך תמצא בטנם ישבעו בנים (ברכו ה' ע"ב) וזה מה שנ"ל לכם לאהליכם בגימטרי' צפון במספר וזה רמז לנכון ומשכיל מדעתו:

כבוד חכמים ינחלו. מרגלא בדברי חכמי' תלמידי חכמי' נקראים בשמם, כי לא ידומה הכבוד כי אם בכבודו ית"ש, וגם החכמה לא יתואר רק לו ית"ש ונק' מי שחכם בחכמתו ית"ש תלמיד חכם אשר למד מחכמה עליונה, לו חכמו ישכילו זאת:

ת ו ש ל ב " ע

שמעתי מאנ"ש בשמו ולא מצאתי ככתובים

תהלים (טז) חבלים נפלו לי בנעימים
 אף נחלת שפרה עלי, אברך את
 י"י אשר יעצני אף לילות יסרוני
 כליותי, עפ"י הידוע כי דוד הע"ה הי' לו
 שנות חייו לחד מ"ד מן אדה"ר שתי פחות
 ע' שנה כדי שיהי' בעבור דהע"ה. ולאידך
 מ"ד האבות נתנו לו משנות חייהם, ונוכל
 לומר כי אלו ואלו דא"ח, ודוד המלך הי'
 רוצה לחיות כל השנים שנתנו לו הן
 השבעים שנה מאדה"ר והן השבעי'
 מהאבות הקדושים, אמנם ידוע שכל זמן
 שהי' דוד המלך בחיים לא הי' נכנה
 המקדש וכמ"ש שמחתי באומרים לי בית
 י"י נלך כדרשות רז"ל, וזה שיש לפרש
 חבלים היינו שני חלקים נפשו לי

בנעימים מן האבות ומן אדה"ר ושניהם
 נעימים ל להאיר נפשי בעבודת י"י בעולם
 המעשה והי' רצוני שלא לוותר על שום
 אחד מהם, אבל מה אעשה אף נחלת
 היינו בית המקדש שהוא נחלת קדשנו
 שפרה וחביבה עלי וכל זמן שאני
 בעוה"ז לא יבנה, אמנם אברך את י"י
 אשר יעצני שנתן לי עצה טובה בלבי
 והוא אף לילות יסרוני כליותי לשמור
 גם הלילות ולילה כיום יאיר לאור באור
 החיים ובשנות שבעים ימי חיי יחשב לי פי
 שנים שבעים של אדה"ר ושבעים של
 האבות ואז לא אאכזר כלל משנותי
 הניתנים לי וגם המקדש יבנה במהרה:

ליקוטים

(שנדפסו בדפוס הראשון בראש הספר)

לקדש ולטהר נגעי וחלאת נפשו, ואז ושב ורפא לו, כי כן כח השבת להפך מר למתוק ונגע לענג כמו שאמרו ז"ל:

וזה שנרמז טוב עין הוא יבורך, כי ידוע דברי רז"ל ברכו וקדשו, ברכו במאור פנים, ששומר שבת כהלכתו יש לו חוש הראות להתבונן בגדולת שבת קודש, טוב עי"ן הוא יבורך, דהברכה ממעל הוא בטוב עין, באם שומר שבת חופף עליו ברכת עין הארת פנים, וזה אין בטובה למעלה מענג, כי ע"י שמירת שבת מהפך העי"ן מנגע לענג להיות טוב עין, וזה שיש לפרש והנה הנגע לא הפך את עינו, כי ע"י השבת ה' לו להפוך העי"ן מנגע שהוא בסוף התיבה לענג שהוא בתחילת התיבה:

ולפי"ז יש להבין מה שנאמר **ראו** הלא יש לכם לפעול חוש הראות, כאמרם ברכו במאור פנים להתבונן ולראות קדושת שבת, כי י"י נתן לכם את השבת לכבדו ולקדשו, ובזה אתם ממשיכים הארת פנים, באור פני מלך חיים, וטוב עין הוא יבורך והבין:

בפ' שמניי וישמע משה ויטב בעיניו, ידוע מה דכתיב בשעת מתן תורה וכל העם רואים את הקולות, אמרו חכמים רואים את הנשמע שהוא מורה על תורה שבכתב ועל תורה שבע"פ, כי תורה שבכתב אסור לאומרו בע"פ, ותורה שבע"פ אסור לכותבו כידוע, רק שהותרה משום עת לעשות וכו'. והנה תורה שבע"פ מצוה על דרך שמיעה כי אסור לכתבו רק לישמע וא"א לראות בכתב, ותורה שבכתב

בפ' בשלח ראו כי ה' נתן לכם את השבת, תיבת ראו אין לו הבנה והי' צריך לכתוב דעו עיין במד"ר שם, ונראה לפענ"ד עפ"י מה דאיתא וקראת לשבת עונג אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע, והנגעים המה ג"כ להטיב לרפאות הנפש והגוף כדי שיוכל הגוף לקבל להטעימו בענג עבודתו ית"ש. והסגולה לזה הוא השבת קודש יומא דנשמתא, אז תתענג על ה'. ומהפך נגע לענג, כי הנגעים באים על דמאיס ב' מאיר' ורחיק ב' כמבואר בזה"ק, והשבת ממשיך שפע וחיות בכל הברואים, כמו שאמרו רז"ל כי על ששת ימים לכד עשה ה' שיתקיים העולם, וכל שבת ושבת ע"י ישראל שומרי שבת קודש נתחדש העולם מחדש על ששת ימים כנודע, לכך מהראוי והחיוב אשר בשבת ישתנה גם הצרעת והחולי לטוב, באם הוא רק חולי לבד יסורין דרחימתא כמבואר בזהר הנ"ל:

ובזה יש לרמז כי ע"כ נאמר בתורה שהנגע צריך הסגר שבעת ימים, והלכה הוא דאין רואין נגעים בשבת, וא"כ ממילא בזמן שבעת ימים יעבור עליו יום השבת, ורפואה קרובה לכא:

ואמנם אם ראה הכהן אחר שעבר עליו יום השבת כי לא הועיל, מזה מוכרח שהנגע בא לטמא אותו חלילה, ולדבק אותו בשורש הטומאה כי אין שם קדושה, לכן אחר ההסגר פעם אחת, אמרה התורה והסגירו שבעת ימים שנים, לרמז על מה שאמרו רז"ל אילו שמרו שתי שבתות, ואפשר שבשבת השני ישיב לבו לטוב

מצויר בו ראי' באותיות כי נתנו לכתוב, וזה וכל העם רואים את הקולות ראו בתורה שבכתב את הנשמע תורה שבע"פ [עיין כפ' יתרו בפסוק וכל העם רואים], וזה וישמע משה אחר שאהרן אמר בדרך דרוש, ומשה לא שמע רק דבר הלמד מענינו כתיב וישמע משה רמז לתורה שבע"פ כנ"ל ויטב בעיניו רמז לתורה שבכתב חוש הראות ע"ד הנזכר רואים את הנשמע:

תהלים קי"ט. אתה צויתה פקדיך לשמור מאוד, אחלי יכוננו דרכי לשמור חקיך, אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך. אורך ביושר לבב בלמדי משפטי צדקך, את חקיך אשמור אל תעזבני עד מאוד, ולא נאריך בדקדוקים ובכפל הענין:

ונראה לפי מה שפרשנו וידבר י"י אל משה לאמור, צו את אהרן ואת בניו לאמר, ולכאורה ב' לאמר מה בעי, אך ריש לרמז וידבר י"י אל משה לאמר, כלומר כשירצה לומר להם פ' הקרבנות שאין בידם לקיים, צו את אהרן ואת בניו לאמור, שיאמר בתפילה זאת תורה העולה ויתפלל ע"ז דמה שקרא בתורה יהי' חשוב כעולה, וז"ש שיאמר דרך תפילה זאת תורת העולה שקריתי יהא חשוב כאלו הוא העולה, [עיין במאמרי פסח ד"ה ואפילו כולנו חכמים] וזה נוכל לפרש אתה צויתה פקודיך לשמור מאוד, אנכי הרואה כמה ציווים לשמור היינו להמתין על המצוה לקיימו [מלשון ואביו שמר את הדבר] כמו שאמרו לצפות מתי יבא לידי ואקיימנו וכזה חשיב כאילו קיים המצוה

כמו דאיתא חשב לעשות מצוה ולא עשאו מעלה עליו הכתוב כאלו עשאו, לכן אחלי אחלה פניך שתעזרני יכוננו דרכי לשמור חקיך שאהי' ממתין לקיים המצוה שיבא לידי, וכזה, אז לא אבוש בהביטי אל כ"ל מצותיך כי הלא יש הרבה מצות שאיני יכול לקיים, לא אבוש במה שאיני מקיים ולא נשלם לבוש המצות, כי כיון שאני ממתין לעשותם הוא כמו שעשיתי וקיימתי המצוה, ועוד זאת שאני לומד תורת המצות ונותן שבח להקב"ה ע"ז ויועיל כאילו קיימתים במעשה אף שהלימוד הוא בחי' רוח, ההוראה שאני משבח הוא בחי' נפש ויועיל כאילו קיימתי במעשה [עיין במאמר הנ"ל] וזה אורך ביושר לבב בלמדי משפטי צדקך כשאני לומד בתורת המצוה אני מודה ומשבח כדי שיהא חלק לנפשי. לכן כן יהא רעוא את חקיך אשמור אמתין לעשותה אל תעזבני עד למאוד וכן יקים:

בגמ' ברכות דף ג' ע"ב אמר רב אחא בר ביזנא אר"ש חסידא כנור הי' תלוי למעלה ממטתו של דוד, וכיון שהגיע חצות לילה בא רוח צפונית ונושבת בו ומנגן מאליו, מיד הי' עומד ועוסק וכו', נכנסו חכמי ישראל אצלו אמרו לו אדונינו המלך עמך ישראל צריכין פרנסה וכו' ע"ש. ויש לדרקק במאמר רז"ל למה לקח דוקא כנור לעורר אותו כחצות, גם מה סמיכות יש למאמר שנכנסו אצלו חכמי ישראל ואמרו עמך צריכין פרנסה למאמר הקודם לו. ונ"ל דהנה הלב נקרא כנור ע"ש גיד שיש בהלה שדופק ככנור, והנה בהלב יש שני חללים חצר ימין שם

משכן היצ"ט כאומרו לב חכם לימינו, וחצר שמאל שם משכן היצה"ר כאומרו ולב כסיל לשמאלו, ודוד המלך ע"ה אמר ולבי חלל בקרבי שעשה ממנו חלל שהרגו בתענית עד שנתהפך לטוב ובזה יתורצו הדקדוקים מ"ש כנור הי' תלוי זה לבו שנקרא כנור, כי דהע"ה לא נצרך לשום מעורר זולתו, רק לבו שנקרא כנור עורר אותו לעבודת כוראו. וז"ש בא רוח צפונית ונושבת בו זה רוח השמאלי שהוא משכן היצה"ר כי צפון הוא שמאל, ועוד ע"ש שהוא מצפון לב האדם היינו שגם רוח השמאלי שכלב עורר אותו לעבודת

יוצרו יתעלה אחר כי גם הוא נתהפך כחומר חותם ליראה את ה'. ועפי"ז יוצדק סמיכות של הצטרפות הפרנסה אל קימת חצות דוד, כי דוד המלך ע"ה תיקן את נפשו עד שגם רוח צפונית נלקח לעבודת ה' שמצד זה בא פרנסה כידוע ושני הרוחות בין רוח דרומית ובין רוח צפונית תיקן ושניהם שויין לטובה. והנה שני פעמים רוח בגימ' חת"ך וזה שם הקדוש של הפרנסה בסוד פות"ח א"ת ידי"ך כידוע והי' כח בידו עי"ז לעורר שם הזה להמשיך פרנסה והשפעה על עמו ישראל:

אחרית דבר (מאת המגי')

לדוד. ברוך די אשר חלק לי בבינה, להבין דברי חכמים וחדותם, לחשוף לפעמים שפוני טמוני-סודותם, וזכיתי לשדד בעמקי מדברותם, והנה גם הספר הנוכחי מהגה"ק דו"ז בעהמ"ח זצ"ל. נהג בו טובת עין ש"ב הה"ג המפורסם בתורתו ובחכמתו בנש"ק מהרש"ש שליט"א [ז"ל] האבד"ק רעדים וימסרהו לידי, עוד בטרם נמסר לדפוס, ואף שכבר משמשו בו ידי גאוני וקדושי ארץ הלא המה בני הבעהמ"ח הקדוש זצלה"ה שקטנם עבה ממתני, בכל זאת מקום הניחו לי להתגדר בו בעזה"י:

וכנס הרוכב ע"ג הענק ראו עיני עוד את אשר שיירו הגדולים בענקים, והגהתי ותקנתיו כפי מה שידי יד אנוש מגעת, וזאת לדעת כי בעהמ"ח הגה"ק זצ"ל לא ערך את ספרו לדפוס, רק רשם למזכרת עצמו באין סדר למשנה ולפעמים בקצרה ורמזו כפי רוחב ביתו, ע"כ כבדה מאד העבודה, להביאו לכל הכבוד הזה.

ומדי דברי בו זכור אזכור מה שמצאתי מרגניתא תותי דברי הקדושים לבאר עפ"י דבריו מדרש פליאה, והוא. מ"ש בספר זה פי' דברים בד"ה אלה הדברים, וז"ל יודע אשר משה אמר משנה תורה לישראל קודם הסתלקותו שיהיו הדברים האלה להם למשמרת ולישועה עד שיבא פנחס זה אליהו לבשר הגאולה וזה שיש לרמז הדברים במספר פינחס אליהו עכלה"ק. ועפ"י אלה יומתק לנו המדרש פליאה, מובא בסי' אמרי יוסף בשם סי' עיר דוד הרוצה לידע שפנחס הוא אליהו יראה מאלה הדברים, והוא הפלא ופלא, ועתה נכון מאד כי במלת הדברים מרומז שמו פינחס אליהו:

ואתחנן אל ד' שאזכה תמיד להגות בתורתו ולעבדו בלב שלם בשמחה ובטוב לבב מרב כל, ולא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וז"ז עד עולם אכ"י.

פרעמישלא ה' ושפטים א' דר"ח אלול שנת **"לישועה מהרה"** (לפ"ק)

דוד ארי ר"מ "בית תלמוד" פה"ק הני"ל. בעמח"ס ויקונן דוד.

נכד אחי בעהמ"ח הק' זצ"ל מצד אמי תחי'. ונכד אחות בעהמ"ח הק' זצ"ל מצד אבי ז"ל.

תולדות כ"ק אדמו"ר המחבר זי"ע ועכ"י

כ"ק אדמו"ר רבה"ק **רבי אלעזר שפירא** זיעוכ"י בעל מחבר הספר הקדוש **יודעי בינה** עה"ת (וספר "עזר וישועה" על סוגיות הש"ס שנאבד כת"י"ק ובעווי"ה לא זכינו לאורו) הי' בנו הגדול של כ"ק אדמו"ר רשכבה"ג הבני יששכר זיעוכ"י ונולד בשנת תרס"ה.

מאביו הגדול והקדוש קיבל רוב חכמתו ותורתו והיא עמדה לו להעלות לרום המעלות בתורת הנגלה והנסתר, בעבודתו הקדושה במס"נ ובצדקת פירונו בהיותו איש החסד.

הוא הי' ממשיך דרכו של אביו זי"ע וממנו קבלו רבוה"ק אדמו"רי בית מונקאטש זיעוכ"י את יסודות דרכם דרך התורה והחסידות באמת ואמונה היא הדרך המאירה לנו ולכל ישראל על ידי אור עולם מרן הבעל שם טוב זיעוכ"י.

גם צוה לו אביו את התפלה והברכה המרובה **"שיהי רצון מלפני הגבורה לעטרו בכתר תורה וגדולה בקנה אחד יהיו עולים, ובניו ובני בניו כגן רוה שתולים, בששון ושמחה יגילים. ויזכה לראות אשר עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים ואיש משענתו בידו מרוב ימים ושנים על מי מנוחות דשנים ורעננים ונאמר הנה אלקינו זה במהרה בימינו אמן"** עכלה"ק.

וברכה זו התקיימה וזכה שיצאו מחלציו גדולי ומאורי עולם רבוה"ק זיעוכ"י ואורם זורח ויזרח עד יום שבו נזכה לומר הנה אלקינו זה במה"ב.

אביו הרה"ק אדמו"ר בעל בני יששכר זי"ע החשיבו מאוד מאוד וסיפר כ"ק אדמו"ר בעל שם שלמה זי"ע מעשה שהי' בזמן שרבה"ק אדמו"ר בעל יודעי בינה הי' אב"ד ריבאטיטש.

אבי אביו הרה"ק הבני יששכר זי"ע הי' דר בדינוב ומרן הבניי לא נהג לאפות מצות בעי"פ ובנו מריבאטיטש נהג לאפות בכל עי"פ מצות מצוה. ופי"א כאשר נסע איש חסיד אחד משם לדינוב על ימים אחרונים שי"פ שלח בנו הק' מתנה לאביו ממצות דעי"פ שלו ומאוד היטבו בעיני קדשו ואמר כי מריח בהם, ריח מלא ברכת ה' ואי"ה כאשר נזכה לשנה הבאה נאפה בעי"פ כה דיבר בקדשו מרן מדינוב וסיים דבריו יפה כח הבן מכח האב ובבאו לביתו אותו חסיד וסיפר הדברים הגיד בנו הקדוש פירוש לדברי אביו והיינו יפה כח הבן הוא רק מכח האב והבן:

ולזכר לדבר קרא כ"ק אדמו"ר המהר"ש זי"ע את חיבוריו "שם שלמה" כלומר ויגדל שם שלמה (רק בכח וזכות) דוד אביו וגם כי שם עולה במכוון מספר אלעזר טאבא חוה היינו שם אביו ואמו ויקרא בהם שמי ושם אבותיו נוחי עדן זכותם יגן עלינו ועכ"י אמן.

בגיל צעיר נשא רבה"ק היודעי בינה זי"ע לאשה את הרבנית הצדקת מרת טאבא חוה ע"ה והיא היתה בת הרב החר"ף מוה"ר **יהושע העשיל** ז"ל.

הרב ר"י הנז' הי' דר אז בעיר דוקלא והי' עשיר נכבד ולבסוף ימיו הי' אצל חתנו הה"ק ר"א ז"ל בסטריזוב ושם מנוחתו כבוד. וזהו נוסח מצבתו

פ"נ

יגן בעדינו לעד זכותו	החר"ף ובקי בחדרי התורה
האיש השלם בתורתו	עושה צדקה וחסד בלב נדיבה
ישר בחסידתו ובצדקתו	שלום יבא למשפט ובשלום יצא למנוחה
שם לילות כימים בעבודתו	למעלה במחוצות צדיק נשמתו תעלה

מ"ה **יהושע העשיל** ז"ל בהרב החסיד ועניו מוה' **שלמה** ז"ל
מ"מ דק"ק לבוב נפטר ז' **שבת תר"ט** לפ"ק תנצב"ה:

הרב ר' יהושע העשיל ז"ל הי' בן הרב הגאון מוה"ר שלמה האלים ז"ל (בהג"מ צבי הירש ז"ל) שהיה מו"צ ומגיד מישרים בק"ק לבוב בזמן הגאון מרן בעל ישועות יעקב זצ"ל ונשאר ממנו שני חיבורים בכת"י בשם "בנין אפריון" (שיצא לאור בקרוב בעזה"י) וכתב שם בהשער שכתבו בשנת תקל"ח (בהיותו בן כ"ג שנים) ויש לו הסכמה מהגאון מוהר"י אשכנזי זצ"ל בעל המחבר ספר טהרות הקודש על זבחים, והר"ר יהושע העשיל הנזכר התייחס לנין ולנכד של

שרי התורה מרנן ורבנן בעל פני יהושע ובעל מגיני שלמה זצ"ל, והיי חתן הרב מו"ה אפרים ז"ל שהיה חתן הגביר החסיד המפורסם מו"ה שמחה הלוי מדוקלא ז"ל.

להרב ר' שמחה ז"ל הני"ל היתה נכדה חשובה האשה הצדקת מרת מלכה ע"ה והיא היתה בזיווג ראשון אשת הרה"ק מוהרצ"ה מרימינאב זצוק"ל, ובזיווג שני נשאה הרה"ק מהר"י מרוזין זצוק"ל, ובעת שנישאת להרה"ק מרוזין זצוק"ל נתכבד הרה"ק מוה' אלעזר מלאנצהוט, לבעל המסדר קידושין ותמיד היה מרגלא בפומי לומר כי בעת סידור הקידושין היי אז כל איברי דא לדא נקשן בהעלות על לבבו לפני מי הוא אומר אשר לנו הארוסות וכו' וכל ברכת אירוסין ומי הוא החתן הקדוש והטהור זי"ע:

ויסופר בענין התקשרות התנאים בין הני תרי הצדדים התנאים והברית שנדברו והותנו בין הני תרי צדדים דהיינו מצד אחד מרן הקדוש מהרצ"ה בעל בני יששכר זי"ע שהיה אז אבדק"ק ריבאטיטש העומד מצד בנו החתן הקדוש מו"ה אלעזר זי"ע ומצד השני הרב החר"ף מו"ה יהושע העשיל ז"ל העומד מצד בתו הכלה הצדיקת מרת טאבא חוה ע"ה ובשעת ההתקשרות התחייב אי"ע אבי הכלה לנדן בערך סך ארבע מאות (אדומים) דינרי זהב ולסלקם קודם החופה כי הרב מוה' יהושע העשיל היה בעת ההוא מופלג בעשירות ותורה וגדולה יחד מצומדים אתו, והחתונה הוגבלה להיות בריבאטיטש מקום אבי החתן ובהגיע תור כלילותם ביומי דניסן, וליכא כתובה דלא רמי בה תיגרא גמר המחותר בדעתו לבטל את הענין ולקח את בתו הכלה עם כל בני משפחתו ואחוזת מרעיו לנסוע לדרכם, ובדרך נסיעתם הביט הרב מוה' יהושע העשיל בפני בתו הכלה והיא שינתה תואר פניה מחמת עלבון ועצבון ובכתה מאין הפוגות ואביה נכנס עמה בדברים לחזקה ולעודדה ולהחיותה, פתח פיו ואמר בתי היקרה מדוע פניך רעים אל תדאגי אל תיראי ואל תפחדי דעי את אביך שהוא ב"ה ת"ח וצורבא מרבנן ועוד הוא יחסן יותר מהרב מריבאטיטש ודאגותיך עלי בעזרתו יתברך לבחור לך חתן משובח ומפואר אשר תשבעי ממנו רצון, והיא במרירות לבה ענתה ואמרה לאב"י, על דבריך אינני מטילה בהם ספק ובודאי כניס ונאמנים אבל תדע כי חתן עם מעלות כזה כפי שמספרים תהלתו וצדקתו, לא תמצא דוגמתו בכל העולם ואביה כשמעו את הדברים יוצאות ונובעות מקירות לבה הרגיש והתבונן גודל צערה ומרירות יגון נפשה וכוונתה לשמים שמאת ד' היתה זאת ונתן דעתו לחזור ולשוב לריבאטיטש ולסלק כפי המדובר וכנסו הזוג לחופה ולקידושין:

ובינתים נתאחרו הימים והגיעו ימי החתונה סמוך לימי החג עד ששבעת ימי המשתה נמשכו בלילי התקדש החג, והשבע ברכות היו בתוך הסדר והמחותן הקדוש בעל בני יששכר זי"ע בירך השבע ברכות על הכוס השלישי בהתלהבות נורא כדרכו בקודש:

ובשנת תקפ"ה היה רצון העליון ית"ש שרבינו הקדוש בעל בני יששכר זי"ע יעזוב מדינת גאליציען ועיר מגורתו ולהופיע הוד יקרתו להיות אבדק"ק מונקאטש (ונתיישב שם א' ראה תקפ"ה). והזוג הקדוש אשר היו סמוכים על שלחנו גם כן באו בתוך שאר ב"ב כמובן ואירע מקרה שכלתו הצדיקת מרת טאבא חוה עי"ה אשת בנו הקדוש מו"ה אלעזר זצ"ל הנ"ל לא היתה יכולה לטהר אי"ע לבעלה וכו' (מדין המבואר בש"ע יו"ד סי' קפ"ז). ומרן הקדוש מהרצ"א גמר בדעתו הטהורה למסור את ההוראה להרב הגאון הגדול מוהר"ר יעקב שפירא זצ"ל שהיה נקרא ר' יעקלי חריף אבדק"ק הומנא (אשר היה מתלמידי וחסידיו רבינו הקדוש ר' מענדעלי מרימונוב זי"ע, והיה מכירו וידידו של רבינו מהרצ"א זי"ע) ובצירוף בית דין צדק דפה שהיו בימים ההם נשאו ונתנו בעומקן של הדברים והגיד הגה"צ מו"ה יעקב הנ"ל שנפסק בכח התורה שהזוג הקדוש ידורו באהבה ואחוה וריעות ולא יארע להם שום מכשול ח"ו וצדיק גוזר והקב"ה מקיים כי כן הי' ומני אז והלאה שבה לאיתנה ולבריאותה הראשונה ונפקדו בפרי בטן:

בעת ההוא והאברך הקדוש מוה"ר אלעזר זצ"ל התנהג את עצמו בקדושה וטהרה והי' משים לילות כימים לשקוד על דלתי התורה. ועל דבר כסף הנדוניא המזומן אצלו הי' המדובר בינו לבין מחברתו הטהורה למסור את כספם לידי גביר אדיר ונאמן הידוע מפה, על עיסקא, והפירות מהקרן שלהם אשר תעלה לשנה יהיו לצרכם למחייתם ולמה שנתן לו אביו הקדוש זי"ע דמי שבוע, זה יהי' זה להם לסיוע, שיוכל לישב על התורה והעבודה באין מפריע, אמנם עד מהרה נודעו הדברים כי לבנו של הרב אב"ד יש לו הון כסף נדוניא סך רב בימים ההם ויבאו אנשים אליו כפעם בפעם ויחלו פני נדיב האברך הקדוש מוהר"א בעל הכסף ליתן להם סכום מה על משא ומתן שנזדמן להם כהנה וכהנה צרכי בני"ה המרובים והוא בטובו הגדול ובחסדו נכמרו רחמיו עליהם ונתן בכתי"ק פיתקא להגביר בעל העיסקא ליתן מכספו על חשבונו למוכ"ז כך וכך עשה להשני וכן לשלישי לכ"א סכום מסויים עד אשר כל הונו ורכושו וכליא קרנא לגמרי, ויהי בעת תקופת השנה עלתה בדעת זוגתו הצדיקת מרת טאבא חוה הנז"ל כי בא מועד לקבל מהגביר הנ"ל את דמי הפירות, ותדבר על לב בעלה מזה והוא לא ענה על דבריה, והיא שלחה אל הגביר לדעת מה זה ועל מה זה, והיא מר לה כאשר בא הגביר ועמד לפני עס תכריך חשבונות

ופיתקאות אשר הגיעו לידו מבעלה והראה לה ואמר הכר נא למי החותמת כתי"ק בעלה עד שנתברר לה היטב כי המה נקיים מנכסיהם עד פרוטה אחורנה ואין כאן לא קרן ולא רווח:

במשך העת אשר זרחה שמשו של מרן הקדוש בעל בני יששכר זי"ע בעיר מונקאטש הי' פ"א מרן עיר וקדיש בעל עטרת צבי זי"ע שם ובנסיעתו חזרה לביתו לזידיטשוב ומרן בעל בני"י בא ללוותו אבל הי' צר המקום בהעגלה שישבו שניהם יחדיו, על כן לקח מרן בעל בני"י עגלה מיוחדת עבורו ללוות אותו צדיק ועל העגלה שישב עליו מרן העטרת צבי ישב אתו (בדוחק) בנו של הבני יששכר הוא הק' מוהר' אלעזר הנ"ל אשר הרה"ק בעל עטרת צבי כבדו שישב אצלו ונסעו ממונקאטש עד ווערעצקי, ועל דרך נסיעתם הגיד מרן העטרת צבי להאברך הר' אלעזר הלא תדע כי כפי מספר העלים הנמצאים פה על כל עצי היער והאילנות הרבים כל כך יחודים לאין שיעור עשינו בדרך הזה ע"כ (תסמר שערות ראש השומע עד היכן הדברים מגיעים ממדרגות קדושות שרפי קודש הצדיקים האמיתיים זי"ע ולהם דומי" תהלה):

ופ"א בהיות מרן הקדוש מו"ה אלעזר הנ"ל בעודו צעיר לימים בזידיטשוב ונכנס לקבל שלום והי' רבינו הגה"ק בעל העט"צ זי"ע עומד מפניו ובעת שיצא מאתו אמר לפני גדולי תלמידיו הקדושים מהר"ם לעטנער זי"ע ומוהר' ישראל דוב מדראהביטש זי"ע אל יפלא בעיניכם על יותרת הכבוד שנהגתי בהאברך הלזה יען כי זה זמן רב לא ראיתי צורה שלימה ומהודרה כמו האברך הזה "שלא פגם עדיין צורתו" עכדה"ק.

שוב פ"א בהיות מרן הקדוש בעל בני"י זי"ע עם שני בניו יחדיו הי"ה האברך הקדוש הנ"ל ואחיו הצעיר הקדוש מוה"ר דוד מדינוב זי"ע בזידיטשוב ותחת אחד השיחים שאל הרה"ק בעל עט"צ את הרה"ק בעל בני"י בדרך תימה, מאין ומהיכן לקח מחותני שתי נשמות יקרות כאלה לשני בניו הללו שהם "נשמות בלא גופים" עכדה"ק.

ובשנת תקפ"ט עזב מרן הקדוש בעל בני יששכר את העיר מונקאטש ונסע לדינוב ואת בנו הגדול האברך הקדוש מו"ה אלעזר הנ"ל הושיב לאב"ד בק"ק ריביאטיטש ושם הוליד מהר"א מאשתו שתי בנות והיו לגיל ולשמחת אבותם. אמנם לא ארכו הימים כי בשנת תקצ"א בזמן המגפה הנוראה ר"ל בסוף הקיץ נעדרו מאתם שתי הבנות ושמחתם נהפך לתוגה, והי' אז כבר כמה שנים אחר חתונתם ולא זכו לזש"ק, והעבר אין ולעתיד נשאו עיניים, לחלות פני אבינו שבשמים, לאמר יוסף הי' לנו לנחמה. להפקד במהרה בזרע של קיימא:

ויהי בעת ההוא ותהר כבר הצדיקת מרת טאבא חוה הנ"ל אך נפשה מרה עליה מאד ותמאן להתנחם על העדרת שתי בנותי ר"ל כנז' ובעלה הקדוש ברואתו כי אין בפיו די מילין לחזקה שכר עגלה להובילה לדינוב אל חמיה הקדוש מרן מהרצ"א זי"ע לשפוך לפניו מר שיחה ותוגת לבנה, וכאשר האזין חותנה הקדוש קראה בלשון חיבה להשיב נפשה ועמד מכסאו ואמר לה טאבלי אל תבכי ואל תתאונני עוד ותתבשרי מאתי כי את מעוברת עם אור גדול בעזרתו יתברך, והדברים הטהורים האלה היוצאים ממקור נאמן הפיחו רוח חיים בקרבה ותגל אמו בפרי בטנה, ואמרה אשרי חלקי כי עובר קדוש אנכי הרה, ותחי נפשה ושבה לביתה בהשקט ובבטח לשמור את הדבר. (וזה היה ביומא דאלול תקצ"א):

ובשנת תקצ"ב ביום השביעי דימי חנוכה נתגלה האור הגנוז ונולד מרן אדוננו ורבינו שלמה זי"ע בק"ק ריבאטיטש לשמחת לבב הוריו ולכל בני משפחתו ותיכף מיד יצאו בקול מבשר בשליח מיוחד לדינוב להוביל את הבשורה, ובן יכבד אביו הקדוש במצות מילה וסנדקאות אך מפאת החורף הקשה והתגברות השלגים על ההרים הרמים המסילות וחדלו ארחות באין יוצא ואין בא ועי"ז הי' מן הנמנע להרה"ק מהרצ"א זי"ע למלאות משאלות ורצון בנו הקדוש לבא בעצמו ליקח חבל בשמחתם רק השיב ע"י מכתב (ביד נכרי המשולח שהלך ומדלג על השלגים) והודיע לקרא את שם בנם הנוול למז"ט בשם **שלמה** וטעמו ונימוקו כתב במכתבו "כי שלום ואמת יהי בימיו" (ומטעם זה קרא מרן הקדוש מוהר"ש זי"ע בתחלה בימי נעוריו את שם חיבוריו עה"ת ומועדים "עת שלום" עפ"י מכתב זקינו הקדוש בעת לידתו כנ"ל) וכדי להפיס דעת בנו וכלתו הבטיח להם כי מיד כאשר ינוח העת מזעפו יבקר בהיכלם לשכון במקהלותם ולשוש בשמחתם, והילד הרך נמול בזמנו ע"י אביו הק' מהר"א בעצמו בצדק ובגילה ברשפי אש ואהבה כלולה.

ויהי כמשלוש חדשים והנה הסתיו עבר ובת קול מפוצץ בראש הערים כי הנה הקדוש זה אדוננו מהרצ"א מדינוב, ישבות בעיר מגורו ריבאטיטש לקיים הבטחתו מימי קדם ולא יתואר בחרט אנוש גודל השעשועים שמחות וגיל עלי העיר בכלל ועל בית הרב הקדוש מו"ה אלעזר בפרט, כי יזכו להקביל פני רבם ואביהם הקדוש מאור עיניהם ותפארת ראשיהם, והי' כאשר נכנס מרן בעל בני יששכר לבית בנו לקח את נכדו (רבינו שלמה) הבן יקיר ילד שעשועים על ברכיו וזרועותיו הטהורים והביט בפניו וענה ואמר לכלתו מרת טאבא חוה אַם הילד בטרם אצרך בבטן ידעתיד, אקרא על נפש יקר הלז, ובי"ה הטבתי לראות כי גדול בקרבך, קדוש ישראל וכאשר הבטחתידך כן יהי' וכן יקום, ברצות השם נקוה לשמו יתברך כי יהיה הבן הזה לכליל תפארת, ולגפן אדרת. ועטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם.

בראשית השנה שנת ת"ר כשאר הי' כ"ק אדמו"ר בעל שם שלמה זי"ע בן ח' שנים התחילו לדבר עבורו נכבדות ענבי הגפן בגפן עם בת הצדיק הקדוש מרן מוה"ר יקותיאל שמעלקא זצוק"ל (שהיה דר אז בעיר קאלאמעא) בן איש חי הגאון הקדוש איש אלקים נורא תהלות מרן הרבי רבי משה ליב מסאסוב זצלה"ה. אח"כ בימים לא רחוקים נתרצו המחותנים הקדושים לגמור בכי טוב ע"ד השידוך ואז הופיע המחותן הקדוש מו"ה שמעלקא זי"ע לדינוב והי' שם משובתי ש"ק אצל הגאון הקדוש מרן מוהרצ"א בעל בני יששכר זי"ע והי' המדובר ששם בדינוב יבאו בברית החיתון אמנם לא אסתייע מילתא כי המחותן הקדוש מהר"א מסטריזוב עם בנו החתן לא יכלו לנסוע לדינוב מאיזו סיבה ונשארו בביתם. ולאחר שבת כאשר דיבר מרן בעל בני יששכר למחותנו מרן מוהר"ר שמעלקא אודות הנכבדות ואמר "בענין השידוך עוד יבא מועד ואם מד' יצא הדבר יהי' לטובה" עכלה"ק :

וכאשר שב הרה"ק מוה"ר שמעלקא לביתו סיפר לפני יודעיו ומכיריו וגם אח"כ לפני חתנו רבינו מהר"ש זי"ע מגודל התענוג שעשועי נפשו שהי' לו בהיותו בש"ק אצל בעל בני יששכר וביותר נתפעל מההבדלה שלו שעשה ביציאת השבת עכתי"ה :

ויהי' בימים ההם בשנת תר"א (ביום י"ג או י"ד) בטבת נולד עוד בן זכר לרבינו הקדוש מהר"א בסטריזוב ותיכף ומיד נדרזו לבשר לאביו הקדוש לדינוב. ומחמת העת הקשה והשלגים הנוראים שלח שליח להוביל את הבשורה הנעימה לדינוב, ולכבדו בסנדקאות ומילה ואם לא יוכל לבא בעצמו ובכבודו מחמת שאין הזמן גרמא מתוקף הקור, עכ"פ יודיעם איזה שם יתנו. והשליח בא ביום שלישי לדינוב והקדוש מרן מוהרצ"א זי"ע השיב לבנו תשובה מאהבה אף הוא היה מתכוין לקראת המברכין ואחר-כך הברכות התנצל אשר בשום צד שבעולם לא יוכל למלאות משאלותם, ועל אודות שם בנכם אשר תקראו אותו "עוד חזון למועד", ככה כתב במכתב קדשו. וכאשר שב השליח לסטריזוב הי' הדברים סתומים וחתומים באין יודע על מה ירמזון מיליו "שעוד חזון למועד" והלא קרוב יום ד' לקיים מצות מילה בזמנו ביום השמיני ולמה לא הודיע עתה את השם וביני לביני אחר יום או יומים והנה בא שליח מדינוב לסטריזוב ויאמר לה"ק רבינו אלעזר זי"ע הנה אביך חולה, ובלי שום התמהמות תיכף ומיד נסע לשם אבל בעוה"ר לא הועילה זריזותו כי כאשר בא הרה"ק ר"א לדינוב כבר מצא את אביו הקדוש מהרצ"א אחרי יציאת נשמתו הקדושה בטהרה, אבל הי' קודם הלוי' והטמנת גופו הטהור של אביו זי"ע. ומחמת המצוה עליו ליום מחר או ליומיים להכניס בנו הנולד בבריתו של אברהם אבינו ציוה רביה"ק זי"ע לת"ח מופלג בנגלה ובנסתר שהי' מגדולי

תלמידי אביו הקדוש ושמו מו"ה ליבלע ז"ל מריבאטיטש שהוא ילך מחיל אל חיל ליסע לסטריזוב על אודות בנו למולו בשליחותו כהלכה ולא נוכל לתאר לפנינו מעמדם של בית רבינו מהר"א וכל בני העיר בסטריזוב איך הי' עומדים צפופים לשמוע מה נשמע מחיי אותו צדיק רבן של ישראל בדינוב, והנה בא הרי' ליבלע הנ"ל, וחרדו כולם לקראתו ובפרט העלם הקדוש רבינו שלמה לשמוע מבריאת זקיננו, והוא השיב במענה רך, הנה לכבוד קדושת זקנכם הוטב אך אביכם לא יכול לעזוב אותו, ונשלחתי אנכי הנה במצותו והגם שלא היו דבריו מספיקין להפג צערם עכ"פ נתקבלו דבריו, ולמחרתו והנה המוהל הנ"ל הלך להמקוה ובעת הפשטת מלבושיו הכירו במלבושיו קרע, והנה העלם שלמה כראותו אותו דבר דפק לבו בקרבו ועכ"ז פתר אותו לטובה. וכאשר שב מהמקוה נתעטף במלבושי שבת ואחר המילה בעת קריאת השם כאשר קרא שמו בישראל "צבי אלימלך בן מורה מורינו הרב ר' אלעזר" והיו דבריו כמו חץ ללב וכמדקרות חרב לכל העם השומעים כי ידעו כי רבינו מהרצ"א לקח אותו אלקים ואיננו וגעו כולם בבכי ונפלו על פניהם מרוב שברון רוחם וצערם. ועתה נודעו הדברים אמרי קדשו במכתבו הנ"ל כי "עוד חזון למועד" וכי מעצמם יבינו אח"כ לקרוא את שם הילד היולד על שמו אחריו אשר חזה ברוח קדשו כי הגיע עתו ומועדו והוא מרומים ישכון בצחצחות זי"ע.

אחר הדברים האלה בקיץ שלאח"ז רצה המחותן הה"ק מו"ה שמעלקא ליכנס בברית החיתון וההתקשרות לטובה והה"ק מו"ה אלעזר המחותן מצד החתן גם הוא הי' מתכוון לגמור את הדבר בכי טוב והוחלט בין המחותנים להתאסף יחדיו בק"ק נאדבורנא וכן הי' וביום ט' תמוז תר"א נכתבו התנאים בשעה טובה בכתב יד קודש אבי החתן ובחתימת ידי המחותנים הקדושים מזה ומזה גם חתימת החתן והכלה הצעירים בעצמם ונכתב בהתנאים כי זמן החתונה הוגבלה לטובה בעת שיהי' נעשה החתן בר מצוה כי אז בשעת ההתקשרות הי' רק כבן תשע כנ"ל וסעדו לבם לשוש משוש ועוז וחדוה באהבים חדות ד' הוא מעוזם:

כאשר שב הה"ק מוהר"א עם בנו החתן הק' מהתנאים (מנאדבורנא) לביתם הסבו את הדרך להיות בפערמישלאן אצל א"א מרן אור המאי"ר זי"ע והציעו לפניו תוכן נסיעתם ושמו עד מאד, ובקש (הק' מוהר"ס) את החתן להראות לו המתנה שקיבל מאת מחותנו והראה לו מורה שעות והתחיל הקדוש הר"ס לומר תורה, ודיבר בקדשו כי זה הכלי (מורה שעות) הוא להורות דרכי תשובה כי כמו הכלי הלז מתחילה הוא שלם בתכלית השלימות, ואם לפעמים יתרופף מיני' החולי' היותר קטנה נתקלקל כל הכלי ממלאכתו, וצריך להוביל את הכלי לבעל המלאכה לתקנו. והוא בראשית פעולתו מהרס את כל הכלי לפירורים ושברים קטנים ומוריק כל מה שבתוכו כדי להבין חסרונו

ואופן תיקונו ואח"כ מתקנו בתיקון נכון כימי קדם, והנמשל הוא, הלא האדם הוא כלי שלם (כמאה"כ והאלקים עשה את האדם ישר) וכשנתקלקל ח"ו ע"י מעשיו לא טובים אזי צריך לשבור את עצמו יותר ויותר וכמה דכייף אנוש טפי מעלי עד שיראה ויבין חסרונו וקלקולו היטב ויתקן א"ע לבא לתיקון גמור כמקדם. והמתיק עוד דברי קדשו ואמר כי זהו סוד השופר שמעורר על תשובה (כמבואר ברמבי"ם ורבינו סעדי' גאון ובש"ל"ה הקדוש ושאר ספה"ק) והוא תשר"ת, והרמז תקיעה הוא קול פשוט (רומז על האדם השלם פשוט וישר) שברים הוא קול נשבר (רומז על האדם שנשבר ונעשה קלקול בגופו ע"י החטא) תרועה הוא קול נשבר עוד יותר שברי שברים (רומז על התחלת התיקון בנפשו שצריך לפרק א"ע יותר כנ"ל גנוחי גניח ויילילי ייליל) תקיעה שוב קול פשוט היינו שאח"ז נעשה בריה חדשה כמקדם בתיקון נפשו בשלימות ודו"ק:

ומדי דברי בזה הרכין הקדוש מוהר"ם את ראשו להקדוש מוהר"א מסטריזוב ואמר כל זה אני אומר לצעירי ימים. אמנם לאנשים כערכנו אשר מן השמים הוטל עלינו עול צבור להיות מנהיגי ישראל אסור לנו להראות בפני הצבור את שפלותו וזה סוד מקרא שכתוב (בפי' בהעלותך) ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו. והיינו על דרך הנ"ל ובהקהיל את הקהל (לנהלם בדרך התורה והעבודה ולהורות להם דרכי ה') תתקעו ולא תריעו (אז תהיו רק בבחי' תקיעה כלי שלם ולא בבחי' תרועה שבור לשברים בפני העדה, והוא עדה"כ ויגבה לבו בדרכי ה') והבן. אלו תורף דברי קדשו:

דרכו ומנהגו של רבה"ק הקדוש מוהר"א זי"ע הי' להקדים בצלותא דפניא ומעלי שבתא לקבל ש"ק בקדימה יתירה ופ"א הקדים מאד ובא לביהמ"ד (בסטריזוב) לתפילת מנחה בעש"ק עם בנו הקדוש מוהר"ש זי"ע והן עוד היום גדול ואין איש עודנה זולת איש אחד מצאו יושב אצל התנור בבגדי שבת, שטריימל גרוע על ראשו ובגדיו פשוטים כבני עניים, ואומר תהילים או שיר השירים בסידור קטן, וכאשר ראה האיש הזה את הרב הקדוש נכנס לביהמ"ד עמד והושיט את ידו לקבלת שלום והה"ק השיב לו שלום בשמחה רבה ועצומה, ושב על מקומו ואמר הה"ק לבנו בדרך הליכתו לכותל מזרח תדע בני כי אבי (בעל בני יששכר) הגיד לי כי על האיש הזה עומד שליש עולם ע"כ. והתבונן העלם הקדוש מהר"ש בדברי אביו הק' ואח"כ כאשר באו חבריו הנערים לביהמ"ד רצה להראות להם את האיש ולספר להם את שיחו של אביו שהגיד עליו גדולות ונפלאות ביקש את שאהבה נפשו יגע ולא מצאו עוד בבית ובחוץ ודרכו נסתרה:

ובליל ש"ק אחר השלחן הטהור אשר לפני אביו הק' סיפר לו בנו את כל המאורע כי בחיפוש אחר חיפוש ביקש את האיש ולא מצאוהו עוד והשיב לו אביו בני הלא הראיתיו לעיניך והיטבת לראותו. ומאז כמה פעמים שאל הבן

מאביו לחקור אחר טיב האיש ותהלוכו לדעת מי הוא זה ואיזה הוא, ולפלא כי בכל פעם אירע איזה סיבה ולא אסתייע מילתא לבא לידיעה ברורה מזה ועקבותיו לא נודעו.

ומקובל מרבוה"ק זי"ע שפי"א כאשר נסע רבינו מהרי"ש עם אביו הה"ק מו"ה אלעזר זי"ע ועם הגה"ק מו"ה שלום מקאמינקא זי"ע בצוותא חדא שבאו מבית הרה"ק מרוזין זי"ע, ויהי בדרך (סמוך לסטאניסלאוו) כלתה להם פרוטה מן הכיס ונכנסו שם לאיזה אכסניא להנפש מעט ודיברו הקדושים ביניהם מה לעשות מעתה, כי אין בידם להוצאות הדרך לביתם. עודם מדברים והנה איש אחד סגי נהור ארחי ופרחי המבקש פרוטות לנדבה בא לבית אושפיזים ונתקרב להגה"ק מהרי"ש בנתינת שלום ושאל מי הוא, ואמר לו, זהו רבי מקאמינקא, ואמר האיש הלא בקאמינקא יש לי שם קרוב והנני רוצה לשלוח לו כסף ואחלה פני הרבי ליקח ממני הכסף בהלוואה ולמסור שם לקרובי ואח"כ הסב האיש פניו בנתינת שלום להה"ק מוהרי"א ואמרו לו ג"כ שהוא רבי מסטריזוב וגם אליו הגיד האיש כדברים האלה כי יש לו אשה א' קרובה בכפר וויסאקא הסמוך לסטריזוב והוא נתן סימן שהוא הכפר שבו דר ר' יעקל (הי' שם איש חסיד שהי' נקרא ר' יעקיל וויסאקאר בכפר הנז') ויאבה מעלתו למסור לה הסכום הכסף הזה [והגבאי של הה"ק מלאנצהוט רשם על הנייר את שם האשה שהגיד הסגי נהור], ויתפרד מהם לשלום. והנה התענגו מזה כי בינו לבינו היתה להם טובת הנאה ולקחו בהלוואה הכסף להוצאות הדרך ובביתם כבר יהי' להם שם מעות למסור למי שנשלח, והי' כבוא הה"ק [מלאנצהוט] עם בנו הק' לסטריזוב ושאלו ודרשו מיד אחרי האשה שהגיד האיש בכפר הנ"ל בקשו ולא מצאו כי לא הי' בשם זה מעולם. ונודע להם הדבר כי מן השמים נשלח להם הכסף עיי' איש פלאי כי יודע ה' דרך צדיקים ובבואם מנסיעת מצוה מבית רבם הקדוש זי"ע כנ"ל. [ומה שאירע בזה להגה"ק מהרי"ש מקאמינקא זי"ע אין אתנו יודע, ואמר רבה"ק שבטח גם אצלו הי' כן שנתוודע לו הענין בביתו נאווה קודש].

פי"א נסע רבה"ק מהרי"א זי"ע על שבת קודש אל הרה"ק אור המאי"ר בפערמישלאן זי"ע ולקח עמו את בנו אדמו"ר בעל שם שלמה זי"ע ואת אחיו הצעיר הה"צ מהרצ"א (אבדק"ק בירטש) זצ"ל בעודו נער קטן והגיעו לשם ביום עש"ק והיה אז רפש וטיט גדול וכאשר נכנסו לקבלת שלום אמר הה"ק מהר"ם להה"ק מוהרי"א לדעתי ולעצתי כי כבוד מעלתו הרמה יעשה היום בערב ליל ש"ק מנין בבית האכסניא שלו [שהי' רחוק קצת מביתו של הה"ק הנ"ל] כדי שלא להטריח אי"ע בחשכת לילה בעומק הרפש והטיט והסעודה אני אשלח מביתי לביתכם כל מאכלי ומעדני ליל ש"ק במילואו וטובו, ואי"ה ביום מחר תבאו להתפלל ולהסב עמי ביחד להתענג בתענוגים. והוא בע"כ סבר וקיבל והתפלל בציבור בליל ש"ק בבית אכסניא שלו והתנהג כדרכו בקודש

תמיד בביתו כמובן והיי כאשר כלה תפלת קדשו ומיד בא הגבאי ר' ארי' המשמש בקודש (עם ערל אחד ועשישית של אור בידו כי החושך כיסה פני ארץ) ואמר כי הרבי (ר' מאיר'ל) מחכה וממתין על רום כבודכם עם הקידושא דבי שמשא ופקודת קדשו שתבאו עתה עמדי אל השלחן הערוך ומרן רבה"ק מהר"א זי"ע מיהר לבא עם בניו וכאשר באו לפני הקדוש מהר"ם שמח ואמר הביטו וראו כי חיכיתי עליכם עם הקידוש, והיי מסדר מקומם איש על מחנהו כל אחד לפי כבודו את הקדוש מוהר"א הושיב אצלו בראש השלחן והה"ק מו"ה אברמ-טשע חתנו של מרן מהר"ם מימינו בצד השלחן והאברך רבינו מהר"ש בצד השני ואת אחיו העלם רצ"א אחוריו. אח"כ פתח ואמר למהר"א בשאלה אמור לי נא התנהגות אביכם הקדוש בעל בני יששכר האיך אחז צדיק דרכו אם לשורר בקול זמרה או רק לזמר בקול פשוט את סדר שלום עליכם וכו' והשיב הה"ק התנהגות אבי באמירה בעלמא, ואמר הה"ק מהר"ם אם כן יעשה כן גם מאיר'ל והתחיל לומר בפה קדשו שלום עליכם וכו' בואכם וכו' ובאמצע האמירה הפסיק ועמד ואמר דברים קדושים השייכים להם, וגמר כל סדר התפלה וקידוש ונטל ידיו ותיכף אחר טעימת המוציא פתח ואמר בזה"ל מאיר'ל אוהב תמיד לומר איזה דרך והנהגה אמיתית וישרה להאברכים צעירי ימים ובהפתחו לדבר בזה והטה מרן הקדוש הר"מ ראשו להאברך הק' רבינו מהר"ש ואמר אבל לך שלאמ-טשע שהנך ב"ה בעל שכל טוב ואביך הוא צדיק ואני מחכה כי אתה תבא ג"כ למעלת צדיק ותהי צדיק בן צדיק ואל"ף ירמזון הדברים אשר אדבר עתה ואמר בזה"ל עיקר גדול הוא לשמור את עצמו מהטיט הגדול השורה בתחלת ימות החורף הנקרא בלשונם יעשינ"א (בלשון פולנית) כדי שלא ישאר ממנו על תחלת ימות הקיץ הנקרא בלשונם וורא"שיין ואתה תבין את אשר לפניך עכ"ל הטהור [ונודע דרכו בקודש של מרן הר"מ מפערמישלאן זי"ע משתעי מילין דחכמתא בדרך נעלה ועמוק מאד]:

רבוה"ק אדמור"י בית מונקאטש זי"ע היו קשורים ודבוקים באהבה רבה עם צדיקי דורם אמנם קשר מיוחד הי' להם עם גאון ישראל וקדושו רשכבה"ג הרה"ק בעל דברי חיים מצאנו זי"ע, ואדמו"ר מרן השם שלמה זיעוכ"י שבמשך ימי חיי אביו רבינו הקדוש מהר"א מלאנצוט זי"ע נסע אל אביו על מועדי ד' ויו"ט אחר פטירתו לחיי עוה"ב פנה הודו לנסוע על המועדים לרבה"ק מצאנו זי"ע משנת תרכ"ו עד שנת תרל"ו שבה נסתלק הרה"ק מצאנו זי"ע.

מאז שבא הה"ק מו"ה אלעזר זצ"ל לאבדק"ק לאנצהוט לא הופיע הוד קדושת מרן מצאנו זי"ע לשם להיות על יומא דהילולא של רבו הקדוש מרן מוה"י מראפשיטץ זי"ע אשר מנ"כ בלאנצהוט, וכאשר הי' אדוננו מהר"ש בצאנו הי' לו פ"א בזה פתחון פה לפני רבו הקדוש לשאלו על ככה. והשיב לו ברמז שהוא כדי שלא יחלש דעת אביכם. והוא אמר אדרבה הנה אדוני אבי יחיד לקראת אדמו"ר בכל מיני חרדת כבוד ותגל נפשו בביאתו ונמנו וגמרו

והבטיח מרן הק' בעל ד"ח זי"ע לבא על היא"צ של רבו הקדוש מראפשיץ ללאנצהוט י"א אייר שחל אז ביום ה'. וזה הי' בשנת ת"ר (בערד) ואז נשתדך אדמו"ר בעל שם שלמה זיעוכ"י עם בנו הגה"ק מרן משה יהודא ליב זיעוכ"י, עם מחותנו הרב הקדוש מו"ה ברוך הלברשטאם אבד"ק רודניק (שהי' אח"כ אבד"ק גארליטץ) זי"ע [העומד מצד בתו הצדיקת מרת חנה] בן מרן הגאון"ק מצאנו זי"ע וחתן הגה"ק מי' ייטב לב מסיגוט זי"ע והתנאים היו בלאנצהוט. בעת שהופיע לשם מרן מצאנו על יומא דהילולא דמר רבו הגאון"ק מרן מוהר"נ מראפשיץ זי"ע כפי הבטחתו, וביום א' אחר ש"ק הי' התנאים בהמון חוגג:

ויסופר לדור שכשבא הרה"ק מצאנו זי"ע אז ללאנצהוט ביום ה', טרם בואו לפני העיר הלך להשתטח על ציון המצויינת של הרה"ק מראפשיץ זי"ע ורבה"ק אב"ד לאנצהוט זי"ע הלך לקראתו, וכאשר נפגשו זה לזה ואחרי ברכת שלום ביקש הרב האב"ד מרן מוהר"א את מרן הד"ח שיאבה לשבות פה על ש"ק, ושהוא מוסר לו את כל השררה וההתנהגות בשבת בכל סדר היום. וכן הי' כי מרן הק' מצאנו נשאר שם על ש"ק והכל התנהל על ידו בהתנהלות השלחן וחלוקת שיריים ואמירת דברי תורה. וביום ש"ק התפלל הרה"ק מלאנצהוט תפלת שחרית לפני התיבה והה"ק מצאנו הי' קורא בתורה, ובהגיע תור תפלת מוסף פתאום יצא קול בין העם כי החזן מפערמיסלא (עם להקת משורריו) יתפלל מוסף לפני העמוד, וכן הי'. ואח"כ במסיבת השלחן הטהור אמר הרה"ק מצאנו להרה"ק מלאנצהוט, "בדעתי הי' להתפלל היום מוסף לפני התיבה לכבוד ההילולא דרבי שהיתה ביום ה' שבוע זו וכמאמר החסידים ובסה"ק כי ג' ימים מלפני וג' ימים לאחרי שייכים להיא"צ", ושאל הה"ק מלאנצהוט ומי הי' מעכבו ח"ו והלא אני הקדמתי לומר שבזה השבת כל הכיבודים נמסרו בידו הגדולה, והה"ק מצאנו השיב ואני אמרתי וחשבתי כי בטח בהסכמת המרא דאתרא ירד החזן לפני התיבה, ואז עמד הה"ק מלאנצהוט על רגליו ובקול עוז אמר בלשון קדשו "הלא תדעו כי אם הי' הה"ק מצאנו עומד לפני התיבה בתפלת מוסף כמה עוז וחדוה הי' במקומו בעולמות העליונים וכמה נשמות היו נענו עי"ז וכמה אלפים בישראל היו חוזרים בתשובה כאשר היו שומעין קול תפלתו." ועתה נמנע כל הטוב וכו', כן דיבר בקדשו מרן מלאנצהוט זי"ע בקול חוצב להבות אש לעיני כל העם.

רבה"ק זי"ע הי' קשור בקשרי אהבה לעוד צדיקים בדורו, ובפרט עם מחותנו הרה"ק רבי שמעלקא מסאסוב זי"ע, ונפגש עמו פעמים רבות והי' שותה בצמא ספורים קדושים וענינים שסיפר לו מחותנו הנ"ל מהרב הקדוש והטהור מרן רבי ר' משה לייב מסאסוב זי"ע. ופעם אחת כשהסבו יחד (בשנת תרכ"א) ביקש רבינו הקדוש מלאנצהוט את הרה"ק מסאסוב לומר מהני מילי

מעליותא ששמע מאביו הקדוש הרמ"ל זי"ע, ופתח הק' הר"ר שמעלקא ואמר בעוה"ר ילדות היתה בי ולא הבנתי ולא השגתי לראות ולשמוע ממעשיו הקדושים רק מעט מזועיר, וסיפר הנה כד הוינא טליא ילד קטן לערך ה' שנים ואבי הקדוש עמד לפני התיבה בתפילת מוספין דר"ה ואני הייתי עומד סמוך לו מעוטף בטליתו הקדוש ושמעתי ממנו בתפלת לחש דשמ"ע איך הוא מתמרמר מתגעגע כבן לפני אביו בלשון המדוברת (יידיש) ואמר בזה חלשון הייליגער באשעפער שיק אינו דעם הייליגען משיח וויא לאנג נאך ווילסטי אינו אויס מארען אין דעם פינסטערן גלות, מיר וועלען דאס נישט אויס האלטען, והתמרמר עוד לומר דריי שייך א קורץ תבואה אפילו צוויי אויך זעהר ביטער! עכלה"ט, ואני בשמעי כזאת מחמת ילדותי לא הבנתי, וקם משתומם איך הוא מפסיק באמצע השי"ע בלשון המדוברת. (אבל כעת אני מבין הדבר כי לא יכול להתאפק מגודל רגש רשפי אש קדשו הבורע בקרבו):

שתי פעמים היי רביה"ק מלאנצהוט זי"ע בצאנו, פ"א כאשר נסע לבקר את הה"ק רבינו בעל דברי חיים זי"ע בחליו ואז לא נשאר שמה על ש"ק, ופעם ב' היה שם ג"כ על שבת קודש והתענג מטובו:

מרן הקדוש מצאנו שאל את הה"ק מלאנצהוט האם הכיר את הרבי מלובלין והשיב כי אביו לא לקחו לשם בשום פעם ולקח אותו רק לרימאנוב להרבי ר' מענדעלי ואותו הכיר וזוכר היטב. והה"ק מצאנו השיב לעומתו אני לא הכרתי את הרבי ר' מענדעלי רק את הרבי מלובלין שהייתי עם אבי שם. ולחשיבות גדול הוא לי שזכיתי להכיר את הרבי רמ"ל מסאסוב בהיותי אצלו כשהייתי פחות מבן ג' שנים עכ"ד מרן הבעל דברי חיים:

ובעת החתונה של כ"ק אדמו"ר בעל מנחת אלעזר זי"ע כשישבו במסיבה יחדיו מרן אדונו מהר"ש עם הה"ק מו"ה דוד מקרשאנוב זצ"ל שאל אותו אדונו האם יודע יותר מהנ"ל כי מאמר החסידים הרבה דעות בענין הכרתו של מרן אביו הדי"ח למרן הרבי רמ"ל מסאסוב. והשיב הה"ק מוהר"ד כי סיפר אביו הקדוש בעל דברי חיים כ"פ מעשה שהיה שאביו (של הדי"ח) דר אז בבראד והיי שריפה גדולה וברחו אחר השריפה לסאסוב ודחקה אי"ע אמו (של הדי"ח) עם ילדה קטנה ועמו בהיותו ילד קטן פחות מבן ג' כנ"ל לביתו של הקדוש הרבי ר' משה ליב ושאל אותו "חיים ספר נא מה ראית בהשריפה" [כי אמו התנצלה לפניו שהילד מפחד מאוד] ופתח הילד הק' [הדי"ח] ואמר כי ראה שמצד אי עמדו יהודים וכיבו האש ומצד אי עמדו דייטשליך והדליקו. והיי קשה לו למה צריכין לכבות והלא יותר טוב להבריא המדליקים וממילא לא תהיי שריפה ע"כ. ומאז זכר הה"ק מצאנו את הרבי הרמ"ל זי"ע היטב עכתד"ה:

ויהי בימי הקיץ שנת תרכ"ה תקפה מחלת רבינו הקדוש מרן אלעזר אבד"ק לאנצהוט ונסע אחר חג השבועות לוויען ולמרחץ קארלסבאד לבקש תרופה, ומהדרך כתב מכתב לבנו למעליץ (הוא האברך הרב מהרצ"א שה"י אז דירתו שמה) כי היה לו הזדמנות להזדמן יחד עם הגאון הקדוש בעל דברי חיים מצאנז אשר נסע גם כן בדרך הזו ונסענו יחד (כמדומה מאושפיזין עד פרערוי) ודברנו יחד "בדברים הנוגעים לתיקון עולם עדי עד" ככה כתב בלשון קדשו אז, זי"ע:

רבה"ק אדמו"ר בעל שם שלמה זי"ע נסע ללות את אביו הקדוש זי"ע בנסיעה זו אבל בעוה"ר לא מצאו רפואה בקארלסבאד ונסעו לוויען הבירה לדרוש ברופאים הגדולים אמנם אם ד' לא ישמור עיר וקדיש הלז לשוא שקד שומר ורופא בו"ד. ובהגיע מושי"ק אור ליום א' י"ב אלול הוכבד המחלה מאוד ר"ל, וקרוב לאור היום קרא הקדוש לבנו שלאמייטשע לעב (בקריאה של חבה) אכול נא את שירי שירים (המונח על השלחן סמוך למטתו) פתיתי מיניי אפי' וחתיכות דקות של אתרוג ומיני מרקחת אשר חובאו לכבודו להשיב נפשו הטהורה בעת חליו. ורבינו מהר"ש מיאן בזה כי נפשו עליו מרה, כי איך יערב אוכל לחכו בראותו קדושת אביו מוטל על ערש דוי בסכנה עצומה אבל בע"כ האזין למצות אביו ופקודתו שמרה רוחו ליקח לתוך פה קדשו פירוורי אוכל מטעמים של אביו כזכר. ואח"כ (ביום א') בבוקר אחר הנץ החמה היה מתפלל בהאכסניא שלו בקול נעים אדיר וחזק בהתלהבות נורא כדרכו בקודש התאספו באחורי החלון המון רב כי לא הורגלו בשנים קדמוניות האלה בצדיקים ותהלוכותיהם, ומקורביו של הצה"ק זצלה"ה בראותם את המון עם הנאספים בחוץ פחדו וייראו שלא יבאו השלטונות להפריעו ח"ו, ולמרות רצונם ה"י מוכרחים לגשת אל הצה"ק זצלה"ה ולהפסיקו מתפלתו ולעוררו לדבר על לבו שאולי נכון שיתפלל בקול נמוך. מובן הדבר שה"י לו יסורים מזה שהפסיקו אותו מדביקותו וההתלהבות בתפלתו. ואחר שסיים תפלתו פתח הצה"ק ר"א זצלה"ה פה קדשו ואמר שנפל ברעיוניו באמרו בורא רפואות נורא תהלות בדרך צחות שהשי"ת יוצר כל ברא הרפואות במקומות כאלו שנורא תהלות שיש חשש פחד ויראה (מהשלטונים) להללו להשי"ת, ודפח"ח:

בבוקר השכם הניח תפילין והתחיל להתפלל עד גאל ישראל וכו' והיה צריך לקטנים וחלץ תפיליו ואמר הלא כבר קיימתי מצות תפילין ואח"כ היה מתחיל להתפלל תפלת מנחה אשרי ושי"ע ואמר והלא ק"ש כבר אמרתי ומחמת שמזכירין מדת יום בלילה וכו' התחיל לומר ואמונה ומי כמוך וסיים גאל ישראל וקרא ורמז לבנו (הוא רבינו מהר"ש) אבל אישתקיל מילולי ושוב לא יכל לאמור מאומה ונשבה ארון אלקים ביום א' בבוקר כנ"ל, נלקח ארון אלקים השמימה.

ומיד אחרי פטירתו הודיע אדוננו מהר"ש במר לבב את הבשורה הלא טובה למורו ורבו הקדוש מצאנו (בעל ד"ח) ושלה לקבל עצת קדשו אם להוביל את גופו הקדוש של מר אביו למנוחתו כבוד לק"ק לאנצהוט יען שהיה זה דבר חדש להוליך גוית צדיק ממקום למקום וביני לביני אזר בעצמו שארית כחו והלך יחד עם הה"ג מוהר"א הורוויטץ ז"ל האבדק"ק וויען [שהי רגיל גם כן לבקר את הה"ק מוהר"א בעת חוליו וגם הי בשעת פטירתו] והלכו להשר וטפסר האדיר ראטהשילד לעמוד בעזרתם בענין הזה, והוא השיב כי להוביל למקום רחוק כזה ללאנצהוט הוא דבר קשה מאד לקבל רשיון וע"כ עצתו שישאר בווייען והבטיח להתאמץ לסייע וליבחר בעדו מקום היותר חשוב לפי כבוד גדלו וכבוד אבותיו הקדושים וגם הבטיח מבטיחכם שיתירו לעשות אהל קטן בית של ברזל סביב משכן הצדיק לכבוד ולתפארת. והרב מויען כבר עלה ברעיונו לשמוע לדבריו אבל בכל אלה לא הרגיעה נפש בנו של אותו צדיק הוא אדוננו מהר"ש והוא בתקותו החזקה לקבל תשובה מכ"ק רבו מרן מצאנו וכבר פנה יום א' ויהי ממחרת ועבר כבר יום השני מעת פטירתו ואין עונה מצאנו ובכאן הכל מייאשים מלעשות ולהשתדל עבור הרשיון להולכת גוף הנפטר מכאן כי קשה מאד עפ"י חוק המלכות כנזכר וראה כי תוחלתו נכזבה ואין ברירה ע"כ הלך לבית החיים ליבחר המקום למשכן קדושת אביו, והמתעסקים רצים ודחופים בחפירת הקרקע ואדוננו מהר"ש לגודל מרירות לבו הטהור נתעלף וכאשר התעסקו האנשים להקיצו ולהחיות נפשו, וישאו עיניהם ויראו והנה איש אחד בא במרוצה ומרחוק הוא מורה באצבעו להשביתם ממלאכתם בחפירת הקרקע ורצו לקראתו וראו שהביא ט"ג מצאנו ושם נאמר כי נכון וישר בעיני הרה"ק זי"ע להוליך את הצדיק הנפטר מווייען הדברים האלה הפיחו רוח חדש נשמת חיים איש קדוש אדוננו מהר"ש ויתחזק נאזר בגבורה בכל מאמצי כח בבטחונו חזק שתתמלא רצון קדושת מרן מצאנו הוא אמר ויהי בודאי ורץ שנית אל הרב מרא דאתרא הנ"ל ובאו יחדיו להשר ונפל רבינו מהר"ש לרגליו ארצה בריבוי עתר ותחנון לפקוד על צבאות הפקודים ע"ז להניח להוציא את הצדיק אביו הנפטר עוד היום מן המקום הזה והאדון בראותו כל אלה נכמרו רחמיו ונעתר לו וניתן צו לפקודת העיר ולרופאים הממונים ע"ז לעשות החסגר בארונות כפי החוק ועלתה בידו לעשות נייחא לנפש צדיק כ"ק מר אביו זיעוכ"י. ויהי בנסוע הארון הקודש משם ביום ג' וביום ד' באו ללאנצהוט ושם סמוך לעת ערב נטמן ארון הקודש בתוך אלפי ישראל אשר נהרו מרחוק ומקרוב לחלק כבוד האחרון לאותו צדיק לעורר תאניי ואניי בהלקח מהם עטרת תפארתם מאור עיניהם זי"ע ועכ"י:

רבינו שלמה ברוב קדושתו וחסידתו מליל מושי"ק סמוך לאור הבוקר שאז כבדה המחלה לאביו הקדוש כנ"ל ואשר אח"כ מיד בבוקר השכם נתבקש

בישיבה של מעלה וחל עליו אז אנינות אביו ועד יום ד' סמוך לשקיעת החמה אחרי סתימת הגולל לא בא לתוך פיו הטהור אפי' בליעה של מים ולא טעם מידי ולא שת אל לבו ההפצרות שהפצירו בו גדולים אנשי שם וחסידים והוא באחד ומי ישיבנו כי הגיד שלא יכול לבלוע כלל וליהנות מעוה"ז בלא ברכה (כי הי' אונן שפטור מן המצות) וממש נשתנה פניו כשולי קדרה בעת צרה כזאת שהתענה קרוב לדי' מעלי"ע רצופים כנזכר והסעודה המפסקת שלו הי' הטעימות שטעם משירי אביו הקדוש אשר צוהו ופקד עליו לטעום ולאכול אז בליל מוש"ק כנ"ל (באות שלפ"ז) [והבינו אח"כ למפרע כי רה"ק הופיע לאביו בזה שהפציר בו לאכול אז להחיות נפשו על ד' ימים כנ"ל]:

וזהו נוסח המצבה של רבה"ק זיעוכ"י

(צד חוץ)

פ"נ

חלקת מחוקק פה ספון
נפשו בהגן העדן לפ"ק

אחה לנפילת עטרת זר שפירא
לאהבת ישראל חשק בתדירא
עשה חסד במאדו ובתפלתו
זאת בזכרינו תורתו ועבודתו
רחפו עצמותינו בזכרון אהבתו

ת'ני'צ'ב'ה

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ג

(צד הארון)

וי דבלי בארעא האי שפירא
 זאת משכנות אביר הרועים ציון המצוינת
 קודש הקדשים אדמו"ר גאון עוזנו הרב
 הקדוש בוצינא קדישא חסידא ופרישא איש
 אלקים אוהב ישראל איש החסיד המפורסם
 כבוד שם קדשו מ' אלעזר אב"ד דפה
 בן להאדמו"ר האשל הגדול הרב הגאון הקדוש
 והטהור המפורסם מו"ה צבי אל ימלך זצלה"ה
 איתקטר בחד קטירא לחיי עלמא ובא
 השמש בצהרים ונלקח ארון אלקים לשמים:

ביום א' י"ב אלול תרכ"ה לפ"ק

תנצב"ה

אחרי פטירת רבה"ק זי"ע רצו אנשי ק"ק לאנציהוט לקבל את בנו כ"ק
 אדמו"ר בעל שם שלמה זי"ע לשבת על כסא אביו הקי להמליכו בכסא הרבנות
 דהעיר וגמרו בדעתם שאחרי השבעה יעשו צעדים בזה. והשכים אדוננו מהר"ש
 להתפלל אז בבוקר השכם ולקבל תנחומין כנהוג מהמנין בתוך חדרו ומיהר
 ללכת על ציון הקדוש ללוות את הנשמה הטהורה כנהוג ומן הציון ציין דרכו
 בקודש להיות בורח מן הכבוד ושם דרך פעמיו למקומו הראשון לסטריזוב
 ובמקום גדולתו שם ענוותנותו.

והיה בראשית השנה תרכ"ו נסע רבינו אדמו"ר הרב שלמה זי"ע עם בנו
 אדמו"ר רבינו הדרכי תשובה זי"ע לצאנו על ש"ק פי נח ליהנות מאור החיים
 והגיעו לשם ביום ה' וכאשר רק פתחו את הפתח בית קה"ק של מרן בעל דברי
 חיים זי"ע והנה הוא רץ לקראת רבינו שלמה ואמר בסבר פנים יפות שלום
 עליכם בן הממלא מקום אביו וצוה להניח כסא לישב אצלו ממש וכך הי' אומר
 להגבאי ר' זנוויל הלא אתה תעיד עלי שאמרת היום בבוקר כי "רבי" ישבות
 אצלינו בש"ק הלז לאשר נודמן לביתו לקנות דג שקורין העכט גדול וחי ואין
 מין דג זה מצוי כי אם בעת שיבא. גוטער יוד לגבולנו לכבוד אורח יקר ונכבד
 עכתד"ה:

והנה נכבדי ותי"ח שבעיר לאנציהוט אשר היו גם כן מחסידי צאנו כלתה נפשם להמליך את רבינו שלמה לישיב על כסא אביו וכראותם כי רבינו בענוותנותו הטהורה ברח מזה ולא נענה להם ושב לאחוזתו לסטריזוב המתיקן סוד יחדיו עתה כאשר נודע להם כי רבינו ישיבות בצאנו ואמרו הנה העת והעונה לבצע מחשבותינו ולהפק רצוננו ונתאספו כאיש אחד חבירים לצאנו על ש"ק הלז והיי מטילין ארוכות וקצרות בענין זה ובפה אחד אמרו לבנו הקדוש בעל דרכי תשובה למען דעת כי לתכלית זה נתאספו עתה הנה ותקותם עוד לא תכרת וברצון והסכמת מרן אדמו"ר מצאנו תלויים הדברים וכאשר יגזור אומר כן יקום ונפשם לדי' כי הוא יעשה כרצונם וכאשר רבינו בעל דרכי תשובה הציע הדברים לפני מר אביו הקדוש עגמה עליו נפשו מאוד וביקש והתחנן שלא לעשות צעדים בזה ולמרות רצונו הוא מגודל המבוכה כנודע וכבוד ה' הסתר דבר. ובליל ש"ק בשעת העמדת יין (כנהוג) על שלחן הטהור הם אמרו (החסידי לאנציהוט) להגבאי שיכריז שמעמידים יין לכבוד רבם הרב מלאנציהוט וכן עשה והכריז כך בפני מרן הקדוש בעל דברי חיים ורבינו מהר"ש בשמעו את קול הכרוז והשתיק את המשמש המעמיד יין ומרן הקדוש בעל ד"ח שאל אותו מפני מה תמאנו והלא כך הוא המדה והראוי להיות. והוא השיב בענות צדקו (בכבוד ובהכנעה ואימת רבו) ואמר הלא אדמו"ר הוא לי לאב ולפטרון ומאד מאד אחלה פניו המאירים בכל מיני רגשי כבוד שאל יאמר לי שום פקודה בענין זה ואל נא יחר לאדוני שאבקשו על ככה. ויהי ממחרת בסעודת יום ש"ק אינהו בדידהו עבדו בשעת העמדת יין לפקוד על הגבאי לומר הכל כדאתמול ועוד ביתר שאת ועוז כי ראו שמצאו שעת הכושר למצוא חן בעיני הדברי חיים זי"ע וכן היה גם בשעת ההכרזה של העמדת היין לכבוד הרב מלאנציהוט ומרן הקדוש מצאנו זי"ע הכפיל את דברי קדשו עוד הפעם ואמר כי יהיה לטובה גדולה להעולם אם ישמע דבריו. ורבינו השיב ג"כ בתחנונים לבלי לסרב עליו בדבר הזה ואל יחליט דעתו הגדולה ככה, ואז עשה הרה"ק מצאנו כרצונו, וככה נגמר הענין, ואדמו"ר בעל שם שלמה חזר לסטריזוב, ונשאר שם עד שנת תרמ"ב ואז נתקבל לאדבדק"ק מונקאטש ושם מנו"כ.

אחרי פטירת רבה"ק היודעי בינה זי"ע לא נשארה זוגתו הרבנית טאבא חוה ז"ל לדור בלאנציהוט וחזרה לק"ק סטריזוב, ונשארה שם אף שבנה כ"ק האדמו"ר השם שלמה נתקבל לכס המלוכה בק"ק מונקאטש והיי נוהג לבא לבקרה ולקיים מצוות כיבוד אם כראוי וכנכון לכבוד המצוה ולכבוד אמו הרבנית הקדושה. והרבנית הצדיקת הנ"ל מרת טאבא חוה ז"ל זכתה לשיבה טובה והיתה בת שמונים, ובשנת תרמ"ז באה השמועה מסטריזוב שהיא חולה ר"ל ומיד כשנודע לרבינו השם שלמה זי"ע ממחלתה שלח את זוגתו הצדיקת. להבלי"ח עם כלתו תחי' לאוי"ט ואחי"כ נסע גם הוא ונשתהה שמה שבועות שנים ובאסתר תענית שבו לביתם פה, ושוב אחי"כ בימי הפסח הגיע מכתב כי

נתגברה המחלה ומיד אחרי הפסח נסע עם כל בני ביתו היינו בנו מרן הדרכי תשובה זי"ע, ולהבלי"ח נכדו מרן המנחת אלעזר זי"ע ומשמשי והיו בסטריזוב עד אחר חג השבועות וקודם חג השבועות הגיד רבינו לאמו הצדיקת הלא זה ששה שבועות אשר עזבתי את עירי וכפי הנראה כעת הוטב מעט לך ב"ה ורצוני שתרשני ליסע לביתי על חג השבועות והיא אומרת אין שואלין את הרופא כי אם את חולה אני מרגיש חולשתי מיום ליום על כן בני מחמדי אל תעזבני ואל תטשני והמתיקה דבריה ואמרה כי כאשר יהא רצון העליון לילך בדרך כל הארץ בעוד היותך פה ואזכה שאתה בני יקירי תתעסק עמי ותהי מנושאי המטה בראשונה לבית מועד לכל חי ותאמר הקדיש הראשון אחר סתימת הגולל עבורי אז מובטחני כי המלאך מיכאל יקריבני על גבי המזבח למעלה, עכ"ת דבריה ובמסתרים תבכה נפש רבינו בשמעו אמרותי מפי קדושה. וכה נשאר שמה גם על יו"ט וביום אסרו חג דשבועות שחל אז ביום ועשי"ק יצתה נשמתה בטהרה ועיי ט"ג ושלוחים באו כל יוצאי חלציה להלוי בעש"ק ומחמת קדושת היום וסמוך לש"ק לא היה הזמן מסכים להספידה ולעשות הקפות כראוי לכבודה והובילו אותה אז לקבורה שם בסטריזוב סמוך למשכן אביה הרב המנוח ז"ל בביה"ח הישן.

ובעת שקמו מהשבעה ימי אבילות יצאו על ציונה ועשו הקפות ובנה הגדול כ"ק אדמו"ר בעל שם שלמה זי"ע נשא עלי מספד מר ופתח ואמר הנה נאמר בפרשתא דיומא והבדלת את הלויים מתוך בניי והיו לי הלויים ואחר שהעיד עליה כי משנת תר"א (עת שנפטר זקני מרן בעל בני יששכר זי"ע) לא נגע בה בעלה הקי (מרן אבי מלאנצהוט זי"ע) והיתה אז בת כ"ח שנים, ובזה פירש הכתוב והבדלת את הלויים מלשון התחברות כנאמר הפעם ילוח אישי שהיתה נבדלת ופרושה כנ"ל והיו לי הלויים נתדבקה בה לי לשמי ונתקיימה בה לא כהתה עינה ולא נס ליחה ואפי' שן אחד לא נחסר לה ובכן תעלה נשמתה להיות צרורה בצרור החיים, כה דיבר רבינו אז לכבוד נשמת אמו הצדיקת. מיעוט המחזיק את המרובה. והלכו משם לשלום:

ובזה כ"ק אדמו"ר בעל שם שלמה זי"ע תיקן את נוסח המצבה

זה נוסח המצבה

פ"נ

הרבנית מלאנצהוט

טהורי היא וגם פרושה

אל עבודת הבורא כל עתותי הקדישה

בשערים יהלולה צדקותיה

אשה יראת ה' כל ימיה

ח סידה צנועה וישרה

ועסקנית במצות ה' ברה

הרבנית הצדיקת היקרה

מ' **טאבא חוה** בת הרב צנא מלא ספרא החסיד וירא אלקים היחסן מ' יהושע העשל ז"ל מחברתו הטהורה של הרב הקדוש מ' אלעזר אבד"ק לאנצהוט. נפטרה בשיבה טובה יום ועש"ק אסור חג דשבועות ח' סיון תרמ"ה לפ"ק

תנצב"ה

רבוה"ק אדמור"י בית מונקאטש זיעכו"י שאבו הרבה חכמה ובינ"ה מבאר מים חיים מי הדעת של רבה"ק אדמו"ר בעל יודעי"י בינה. כ"ק אדמו"ר בעל שם שלמה זיעוכ"י קיבל רוב תורתו וחכמתו מאביו הקדוש זי"ע ובצוואתו הטהורה גם ציוה שלא להספידו וכו' רק זאת יכתבו על המצבה שעשה טובות בעניני הדת להעיר בכלל ואנשים בפרט ושהוא בן "הרב הקדוש והטהור איש החסד מו"ה אלעזר שפירא ז"ל אבד"ק לאנצהוט. וכן נכדו כ"ק אדמו"ר בעל דרכי תשובה זי"ע כותב על זקיננו הק' "שהי' מלא וגדוש, בתורה בנגלות ונסתרות לו עשר ידות, שוש סודותיו גלי לדרעי' ואזהיר נהורא, אספקלריא המאירה, ושבחיו לספר במגילת ספר לא יכילם קונטרס מלא על כל גדותיו, ומה אספר קורותיו ורובי תורותיו, וכמו זר נחשב למי שזכה להכירו, כי מה זה לפני איש קדוש ואדם גדול כמותו וכו' וכו' עכלה"ק.

רבה"ק המהר"א זי"ע הי' גאון בנגלה שבתורה והי' מרביץ תורה לתלמידים מקשיבים וגם חיבר ספר על סוגיות הש"ס וקראהו בשם "עזר

וישועה" (כאשר מבואר בהקדמת המו"ל ספר הק' יודעי בינה) ובעוה"ר לא זכינו לאורו.

כאביו הקדוש מרן אדמו"ר בעל בני יששכר זי"ע הי' גם רבה"ק מושלם ומוכתר בכל המעלות, וגם הי' בקי בכתיבת סת"ם, ואצל נכדיו בעיר לאנצהוט השאיר ספר תורה הקדושה שהתחילה לכתבו עוד הבני יששכר זי"ע ואח"כ המש"ך רבה"ק ברוב כתיבתה, וסיימה הרה"ק מהרצ"ה הכהן מרימאנוב זצוק"ל, ולספר תורה זו כמובן היתה חשיבות מיוחדת אצל כל יו"ח. ופ"א קיבלה כ"ק אדמו"ר רבה"ק בעל מנחת אלעזר זיעכ"ו להגיהה ולתקנה וניתנה לו בהלואה לבית מדרשו על משך ג' שנים.

ופ"א בליל יוכ"פ לקח הסי"ת הקדושה הלזה בידו להיקף הבימה באמירת אור זרוע לצדיק וגו' ועמד והרים קולו בבכיות וצעקות מקריות הלב במה שמצינו בבי"ב (דף ע"ד) שאמר הקב"ה אוי לי שנשבעתי ועכשיו שנשבעתי מי מיפר לי עיי"ש והיה אומר רבינו אפשר רבשי"ע אין בדור הזה מי שיפר לך הנדר ע"כ בכח קדושת **שלשה מומחין** שרפי קודש שכתבו הסי"ת הלזה הי"ה זקני בעל בני יששכר והיודעי בינה והק' מהרצ"ה מרימינאב מותר לך נאמר עתה כולנו יחד אליך רבשי"ע מותר לך מיפר לך נענו כל העם ואמרו בקולות אדירים "מותר לך" היתר הנדר, והי' ההתעוררות נורא אשר עשה רבינו לעיני כל ישראל ונתפלאו כליות ולב אשרי און ששמעה מילים עילאים קדישין מפי הרב דומה למלאך ה' צבאות.

כ"ק אדמו"ר בעל שם שלמה זיעוכ"י נחלה בסוף ימיו ל"ע במחלת, ונקראו רופאי עיר לעיין במחלתו והם אמרו כי היסורין באים מחמת חולי הכליות ולדעתם אין זה סכנה לימים או לרגעים ויתנו סמי רפואות להשקיט הרגש היסורין ופקודתם שישמור מטתו איזה ימים כי צריך למרגוע ומנוחה (והוא השיב ע"ז מנוחה לנפש הישראלי הוא מן הנמנע כי הוא צריך לעבוד בכל כחו) ואח"כ יצטרך ליסע למעיני הישועה לקרלסבאד ובדרך נסיעתו לא יזיק אם יהי' ג"כ בוויין אז לדרוש ברופאים דשם. כה דברו הרופאים. וכשיצאו ממנו הגיד בפה קדשו אנכי לא אסע לק"ב ובוויין הי' לבי משתוקק תמיד להיות שמה בהבית אשר נפטר בו אבי הקדוש (הרב מלאנצהוט זי"ע) ואמר לנכדו [הוא כ"ק אדמו"ר הדרכי תשובה זי"ע] הלא אתה צריך לישועה בבנים וכשתהי' בוויין תדע כי הבית הוא עומד ברחוב זאלצגריס והחדר שנפטר הוא מספר 37 ותלך להבית הזה ותאמר שם עשרה קפיטליך תהלים ואיזה משנה משניות.

חשיבות גדולה עד מאוד היתה אצל אדמו"ר בעל דרכי תשובה זי"ע אשר זכה וזקינו הקדוש בעל יודעי בינה זי"ע באו לסטריזוב להשתתף על סעודת

הבר מצוה שלו ואמר אז דברי תורה ועוד דברים קדושים ומזכירים רבה"ק אדמו"ר בעל מנחת אלעזר זי"ע בספרו חיים ושלוש. עה"ת בפרשת צו כה"פ זה קרבן אהרן ובניו וזלה"ק: בש"ס זבחים וברש"י בזה שאף ההדיוטות מקריבין עשירית האיפה ביום שהן מתחנכין לעבודה אבל כ"ג בכל יום שנאי מנחה תמיד וגוי עכל"יה וי"ל הענין עפי"מ ששמעתי מפה קדוש אדמו"ר זי"ע כי על סעודת בר מצוה שלו בא (לסטריזוב) אבי זקנו הרה"ק מלאנצהוט זי"ע (בע"ס יודעי בינה) והגיד אז בעת הסעודה כי אנו רואין את ההתעוררות ורגש הנפש שיש להנעשה בר מצוה בעת התחנכו בתפילין פעם ראשונה והלא אנו הגדולים נעשים בכל יום בר מצוה כשאחז"ל בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים וצריכים להרגיש זאת ההתפעלות ורגש בכל יום בעת התפילין והמצוות עדכ"ה, אמנם באמת לאו כל אדם זוכה לזה להרגיש בבחי' כל יום יהיו בעיניך כחדשים אלא מיחידי סגולה גדולי וקדושי הדור אולם כ"א מרגיש רק פעם ראשונה בעת התחנכו בתפילין בבר מצוה וכיוצא כנז' וזהו דומה למה שכהן גדול ברוב מוחו וקדושתו ומדרגתו מקריב עשירית האיפה של החינוך (דכהן הדיוט) בכל יום ויום משא"כ הכהן הדיוט מרגיש רק בעת התחנכו ע"כ צריך להקריב רק בעת התחנכו בעבודה והבן

צנצנ

וכן מובאים דבה"ק א לו באות חיים ושלוש סיי ל"ז סעיף ג' אות ה', ולפיהם מחזיק כ"ק אדמו"ר בעל מנחת אלעזר זי"ע במנהג (המובא ברמ"א שם) שלא יניח הבחור הבר מצוה תפילין לפני עשותו בן י"ג שנים ויום א', שאז יהי גדול בעת שמקבל הארה גדולה זו של הנחת תפילין בפעם הראשונה

שמעתי מפי אאזמו"ר הה"ק מהר"א זצלה"ה אכד"ק לאנצהוט זי"ע,
הושענא למען פארך, כי תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו כי מי גוי
גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כו', וזהו הענין משה"כ חשף ה' את
זרוע קדשו לעיני כלהגוים וראו כל הארץ את ישועת אלקינו, והיינו כי
בזמן שאדם מצטער שכינה מה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי, והיינו
תפילין של ראש ותפילין של יד דמארי עלמא דכתיב בהו אשר לו אלקים
קרובים אליו ובכל צרתם לו צר כביכול, וע"כ לע"ל כאשר יבואו אוה"ע
לחתיכה על שהשוי"ת עושה נפלאות לעמו ויאמרו כלום משוא פנים יש
בדבר כמ"ש שם פ"ק דע"ז, אז יחשוף ה' את זרוע קדשו ויראה להם
התפילין שביד, שבהכרח הו' להתנהג עם ישראל לפנים משורת הדין
כי כביכול הדבר נוגע לתפילין דמארי עלמא ואז וראו כל עמי הארץ
את ישועת אלקינו כדי שהשכינה לא תסבול מהצער כנוכר, וזהו שאנו
מבקשים הושענא למען פארך, היינו התפילין שלך כביכול, ודפח"ח.
(תפארת בנים על הגש"פ דף י"א)

וישבו לאכל לחם. ידוע נודל הקושיא על שבטי י"ה גם אם דנו אותה
כדין לפי דעתם עפ"י שנפסק אז כמקובל מכית דינו של שם וכמ"ש בפרשת
דרכים ובפנים יפות ובשאר מפרשים, מ"מ איך מלאם לבם עוד לאכול
לחם הלא צ"ל כל אוכל תתעב נפשם, והלא סנהדרין שהיו פוסקים להרוג
לא היו מועמים כל אותו היום, וגם בזה השליכוהו לכור נחשים ועקרכים
הטמיתים כדדריש ר' תנחום במס' שבת. אמנם שמעתי בשם זקני הרב
הקדוש מלאנצהוט זי"ע (בעמח"ם יודעי כינה) כי אכילת הצדיק כזה ממשיך
מזון ושפע לכל באי עולם, ע"כ מרם מכירתם ליוסף מצרימה שע"ז יהי'
נמשך שפע לעולם, שיהי' הוא המשביר לכל עם הארץ, ועל כן המשיך
לכם לחם לאכול לחם ולישב בסעודה (כי המה היו צדיקי הדור) שע"י
הסעודה ממשיכים פרנסה ומזון לעולם כנו', עכד"ה.
(חיים ושלום פרשת וישב)

ויאמר פרעה אל יוסף חלום חלמתי ופותר אין אותו ואני שמעתי
 עליך לאמר תשמע חלום לפתור אותו. ויען יוסף את פרעה לאמר בלעדי
 אלקים יענה את שלום פרעה. הנה שמעתי מפה קדוש אאמו"ר זי"ע
 בשם אבי זקנו הה"ק מלאנצהוט זי"ע, דהנה אחזו"ל בסנהדרין (בז' מצות
 דב"נ ויצו ה' אלקים את האדם) לאמ"ר זה גילוי עריות. והנה נודע שאשת
 פוטיפר אמרה (וכמ"ש בתורה) המעשה להיפך שהוא בא ח"ו לזנות עמה
 באיסור גילוי עריות א"א, כי על כן שמוהו בכור. וז"ש פרעה אל יוסף
 (כפי אשר חשבו המצריים עליו דברי שקר ושפטהו ליתנו בבית האסורים)
 ואני שמעתי עליך לאמר, שאתה בבחי' לאמר, מגלה עריות, ושמעתי עליך
 שתשמע חלום לפתור אותו. ויען יוסף את פרעה לאמר (מגלה עריות שנק'
 לאמר כנו', הוא) בלעדי ולא אני, רק אשת פוטיפר היא מענין לאמר כנו'.
 רק אתה המלך שמעת והאמת לדברי פוטיפר והמצריים שהאמת להזונה
 הזאת הנ"ל; על כן אין בלבי עליך והנני בשלוי' כבודך, אלקים יענה את
 שלום פרעה.

(חיים ושלוי' פרשת מקץ)

קהלת (ז' כ"ט). לבד ראה זה מצאתי אשר עשה האלקים את האדם ישר
 והמה בקשו חשבונות רבים. שמעתי מפ"ק אאזמו"ר הגה"ק זי"ע
 אבדפה"ק, בשם אביו הה"ק אבד"ק לאנצהוט זי"ע (בעמ"ס יודעי בינה),
 כי זהו תחבולות השטן והס"א שפעלו להם לכלי משחית בדורות האלו
 שיהי' ההצטרכות פרנסה מרובה מאוד, ועי"ז יתבלבל גם לב יר"א
 המבקשים לעבודת ה' ותורתו באמת, כי יהי' מוכרחים לבטל ולבקש
 אכלם וצרכי ב"ב וטפלי התלוי' בהם, אשר צריך סך רב זהב יומן ואין
 לכסף מוצא [וכידוע מהמעשה דהה"ק הר' מיכל זי"ע המגיד מזלאטשוב,
 שהגיד קודם פטירתו שזהו א' מהשלשה דברים שפעל הבע"ד להרבות
 צרכי הפרנסות ושעי"ז יתבלבלו דיעות המבקשים את ה' כנ"ל. ויען שלא
 יכול לבטל עצתו של הבע"ד בזה בשום א' משלשה דברים, ע"כ הוא
 רוצה להתפטר מעוה"ז כנודע]. וז"ש לבד ראה זה מצאתי אשר עשה
 האלקים את האדם ישר (שיוכל להתנהג ביושר בתורת ה' ועבודתו),
 והמה (בני ביתו) בקשו חשבונות רבים (מה שיצטרך לצרכי ביתו וזה
 יבלבלו ויטוהו מדרך הישר האמיתי אשר הפין בו), ה' יעזרינו ויצילינו:
 (חמשה מאמרות, מא' הלקוטות אות גי')

בעזה"י,

ידידי בני הרב ההריף ירא אלקים מ' שלמה נ"י.

ידידי בני בשמחה וזנחת תהא נמיעתכם וצאתכם ובואכם לשלום והחופה למזל ולנחת ולישועה ולעורר ולחדש האור על ציון תאיר, היכל הזכות כמבואר, בהתחדשות מעשה בראשית, והשי"ת יעזרנו, נכדי הכן יקר המשכיל מ' צבי הירש לעב. זכור תזכור אשר אמרתי לך לכוון בשעת מצות קידושין בסוד עגולים דנפקין מגו רבוע יאכ"א*) אשיל"ר**) ותבין.

דברי אביך כותב והותם היום ב' דר"ח אדר בסוד אד"ם שלם אד"ר מז"ל דג"ס כנ"ל כעת. וזה פרפרת נאה, בסוד הזיווג. ואתה בני, קח האיגרת ותלמוד שיעור עיון, וגם אני אתכוונן א"ה ועוד אשנה פרק זה ברצות ה' לטובה לחיים ולשלום.

אלעזר שפירא מלאנצהוט

א"ה: *) ר"ת: יסוד אבא ברחם אימא.

** ר"ת: א"ל שידדי יתן לכם רחמים, ואותיות ישראל.

בעזה"י אור ליום ועש"ק ויקחו לי תרומה

החיים והברכה והשלום לידידי בני הרב ההריף ירא ושלם חמדת לבני כ"ש מו"ה שלמה נ"י האבד"ק סטריזוב.

ידידי בני תקבל ברכתו ית' ברכת מו"ט ויהא למזל ולנחת ושלום לבנך החתן הרב המופלג מו"ה צבי נ"י נכדי פאר לבני צאינה וראינה במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום התונתו וביום שמחת לבו בסוד הקרסים כמבואר בפרשתא דימא בעטרת תפארת כמבואר במדרש. ה"י מאירין הקרסים במשכן ככוכבים ברקיע, והכוכבים היו לפי"ס הלבנה בסוד סיהרא בשלימותא. בנקודא הד' בסוד אחדות וה' המשכן אחד בתיקון חוש השמיעה והוש הראות וראה וכו'.

דברי אביך מוחל לישועה ככל עת ורגע בסוד הזכירה ותפילתינו יתקבלו ועשו פרי.

אלעזר שפירא מלאנצהוט

בעזרת יום נ' וארא, ר"ב להושיע [תרכ"ג] לפ"ק

אשוב ואמר אני שלום וברכה לכבוד ידידי מחו' הרב המאור הנדול
בתורה ובהסידות, נ"י ע"ה פ"ה, בנ"ש קדושים כקש"ת מ' מנחם
מענדיל רבין שליט"א האבדיק גלאגוב"א.

אברכהו בברכת מז"ט מלידת בנו ויזכהו ה' להכניסו בברכתא לבשאי"א
בשעה מבורכת, ויזכה לשמחה בשמחת צאצאיו בניל ורנן, כנפש ורצון ידידו
הנאמן באהבת אמת,

אלעזר שפירא מלאנצהוט

פ"ש לכל ב"ב היקרים ובפרט כבוד בנו מחו' הרב החרף י"י עליהם יחי'. כל
ב"ב פ"ש, ובפרט כבוד בני הרב החרף כ"ש מ' שמחה נ"י פ"ש ומברכו בברכת
מז"ט בשמחת לב.

בעזרת יום נ' בהעלתך *

החיים והברכה והשלום לכבוד ידידי הרבני הגביר המופלג הנכבד
המפורסים כ"ש מ' יוסף נ"י אונגער.

קעת אני שולח במכוין שיקיים דיבורו, ואני שולח ע"י הנאמן מוכ"ז חמשה
שנירליך מרגליות, בכל שניר ששים שטיק מרגליות, וגם שטיק של דימאנט, ס"ה
שום המרגליות לערך חמשה עשר מאות ד"ר מ"כ, כ"ז אני שולח למשכון אצלו,
והוא ישלח ע"י המוכ"ז ששה מאות ד"ר מ"כ, ושלחתי החותם שלי ע"י מוכ"ז
לחתום המרגליות.

והי' בזה שלום וברכה דברי הדורש הצלחתו מיחל לישועה ברהמים.

אלעזר שפירא מלאנצהוט

[מעל"ד בזה"ל:] כבוד ידידי הרבני הגביר המופלג המפורסים לשם ולתהלה
כ"ש מ' יוסף אונגער נ"י מק' בלאזוב מפ"ק לאנצהוט.

ידידי נבדו הרב המופלג מ' צבי נ"י ראה נא בני ידידי אשר כתבתי לך למעלה תתבונן בדברינו ושמח לבב, והשם יחוקך בתורה בשמחה לב ובהשכל ותקבל ב' זר מ"כ על פירות שאוכה לראות מצאצאיים פירות ופירי פירות ע"ע. א"ו המעטיר בעדך ואתה יושב בתוונא דליבאי בסוד ההקיקה.

אלעזר הנ"ל

בעזה"ת יום ג' יום לידת בן דוד יו"ט וירא אלקים את האור כי טוב דרשו זה אורו של משיח הי"ם ש"ל ברכ"ה [תרכ"ה] לפ"ק קארלסבאד.

ההיים והברכה והשלום לידידיי בנים האהובים המדת לבני הרבנים המופלגים יראי ה' משכילי בדעת אשר שם האחד בני הרב מ' שמחה נ"י, ושם השני הרב מ' מנחם פנחס נ"י.

ידידי בני לא רציתי לכתוב עד היום אחר חצות ביום התגברות החסדים טובים התנוצצות גאולה וישועה. והנה בני ידידי דעו שהדאקטוידים מווען ומכאן פקדו עלי להיות עוד בכאן לערך שני שבועות שאסע מכאן כגמר רפואה ובה אעשה וא"ה על פי ראה בדעתי ליסע לביתי א"ה יהא רעוא שאבא לביתי בנחת בהתחזקות אברי לעבודתו יתברך, וזו אין להאריך עבור קדושת הזמן הכנה לטוב על ישועתן של ישראל בבית השלישי שיכנה ב"כ אמן והוא בית יעקב מדת אמת, תתן אמת ליעקב. ובוה בני ידידי ה"י חידוש בבית המדרש היום אשר חלק לי השם להתבונן בפסוק אשר כל חכמי לב לא עמדו בזה, אמת קנה ואל תמכור ואין מקום לקנות מאיזה איש כי הוהרתיו בסיפא דקרא ואל תמכור במכירה אינו אמת כי כל ענין ע"י מכירה או סמון או כבוד אינו אמת, רק כל אחד יתן להבירו או רבו לתלמידו בדרך מתנה אז הוא אמת בדרך תתן אמת ליעקב בדרך מתנה, ותתבוננו כי נחמד הוא.

דברי אביכם מעתיר בכל עת ורגע עבורכם,

אלעזר שפירא מלאנצהוט

תקבל שני כסף אנרא דתעניתא, פ"ש לביא היקר מ' סאיר נ"י.

בעזרת יום ה' נצבים.

כבוד בני הרב החר"ף ירא ושלם וכו' כ"ש מ' שלמה נ"י האבד"ק
סטריזוב.

בני ידידי חמדת לבני כיום א' העבר כתבתי לך באריכות כאהבת האב על
בני. התעוררות על ימים הקדושים. וזהו צור נאמן לשולחיו.

והנה ידידי מוכרח אני למלאות דברי בעלייבתיים ראשי קהלה מקהילתכם
לעיין בהשכלה ביניהם לבלתי יהי לך ביטול תורה ותפלה בודאי יצייתו, וחפץ ה'
בידך יצליח ואין דין למעלה, וימלא י"י עלינו ברחמים לחדש עלינו שנה מבורכת
נאולה וישועה ברחמים. דברי אביך מברכך שיתקבלו תפילותיך ותקיעותיך
ברצון. ויום הראשון יום של ר"ה לזכרון לפני ה' בשבת קודש קשי"א רפ"א
המתקתו בסוד מה יקיר חסד"ך אלקים, ודי כזה, בני ידידי חמדת לבני למשכיל
על דעתו. וזכור תזכור אשר כתבתי לך באיגרת הראשון ושדת אותם בשי"ד.
דברי אביך מעתיר. לשנה טובה לנו ולכם ולכ"י בישועה.

אלעזר שפירא מלאנצהוט

מקרה ילד נאחז. רב האוסף אל

אסוף אדם את ילדו. ופכה אפ"ל
יב"ש ג"ו. הרב ר' אהרן
ש"ס ופסוקי נ"ק פ"ה
בענין ק"י וי"ט א"ת רב
למאן ה"פ א"ת

א"ת פ"ח ו"ט ג"א פ"ח
ה"י א"ת פ"ח א"ת א"ת
וכ"כ ו"ט ו"ט א"ת א"ת
נ"ה ו"ט. א"ת א"ת
ב"ח א"ת. א"ת א"ת

רב א"ת פ"ח א"ת א"ת
ד"ת א"ת ו"ט א"ת

א"ת א"ת א"ת א"ת
א"ת א"ת א"ת א"ת

